

1. Identificación da programación

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15016000	Compostela	Santiago de Compostela	2016/2017

Ciclo formativo

Código da familia profesional	Familia profesional	Código do ciclo formativo	Ciclo formativo	Grao	Réxime
SSC	Servizos socioculturais e á comunidade	CSSSC01	Educación infantil	Ciclos formativos de grao superior	Réxime de adultos

Módulo profesional e unidades formativas de menor duración (*)

Código MP/UF	Nome	Curso	Sesiós semanais	Horas anuais	Sesiós anuais
MP0020	Primeiros auxilios	2016/2017	2	53	53

(*) No caso de que o módulo profesional estea organizado en unidades formativas de menor duración

Profesorado responsable

Profesorado asignado ao módulo	LAUREANO DOMÍNGUEZ FRANCISCO
Outro profesorado	

Estado: Pendente de supervisión inspector

2. Concreción do currículo en relación coa súa adecuación ás características do ámbito produtivo

Esta programación realízase para o módulo PRIMEIROS AUXILIOS, pertencente ao CICLO MEDIO DE ATENCIÓN A PERSOAS EN SITUACIÓN DE DEPENDENCIA. Introducendo as adaptacións necesarias para adecuar a docencia ás características do alumnado e ás características do contorno sociocultural do centro. Baseándonos para esta adecuación, ademais no perfil profesional do título, competencia xeral e competencias profesionais, persoais e sociais e que se concretan no Decreto do Currículo. Isto nos permitirá traballar de cara a conseguir o rol do posto de traballo propio de este ciclo formativo que se traducirá en actividades específicas con resultados concretos, na adaptación en función das variacións que se dan na práctica do traballo e nos procesos productivos, actuar correctamente ante anomalías, dirixir o conxunto do traballo e acadar os obxectivos da organización, así como establecer prioridades e actuar en coordinación con outros departamentos.

3. Relación de unidades didácticas que a integran, que contribuirán ao desenvolvemento do módulo profesional, xunto coa secuencia e o tempo asignado para o desenvolvemento de cada unha

U.D.	Título	Descrición	Duración (sesións)	Peso (%)
1	Emerxencias, urxencias e secuencias de actuación.	Avaliación da emerxencia, de urxencias e secuencia de actuación	5	20
2	Que é a R.C.P.? Cómo se valoran as constantes vitais	Explicación da R.C.P. Toma de constantes vitais	15	30
3	Hemorraxias, feridas, contusións. Lesions por frío, calor e electricidade.	Tipos de hemorraxias, feridas, queimaduras, e medidas a tomar en primeiros auxilios	20	30
4	Mobilización e inmovilización en accidentados.	Situacións nas que se poden aplicar mobilizacións ou inmovilizacións	10	10
5	O Apoio Psicolóxico nas Urxencias.	Apoio psicolóxico aos feridos e familiares en situacións graves	3	10

4. Por cada unidade didáctica

4.1.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
1	Emerxencias, urxencias e secuencias de actuación.	5

4.1.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Realiza a valoración inicial da asistencia nunha urxencia e describe os riscos, os recursos dispoñibles e o tipo de axuda necesaria.	NO
RA2 - Aplica e describe as técnicas de soporte vital básico en relación co obxectivo perseguido.	NO
RA3 - Aplica procedementos de inmovilización e mobilización de vítimas, e selecciona os medios materiais e as técnicas.	NO
RA4 - Aplica técnicas de apoio psicolóxico e de autocontrol á persoa accidentada e ás acompañantes, e describe as estratexias de comunicación aplicadas.	NO

4.1.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.1 Asegúrouse a zona segundo o procedemento oportuno.
CA1.2 Identificáronse as técnicas de autoprotección na manipulación de persoas accidentadas.
CA1.3 Describiuse o contido mínimo dunha caixa de urxencias, así como as indicacións dos produtos e dos medicamentos.
CA1.4 Establecéronse as prioridades de actuación en múltiples vítimas.
CA2.7 Describiuse a valoración primaria e secundaria da persoa accidentada.
CA2.9 Aplicáronse primeiros auxilios ante patoloxías orgánicas de urxencia.
CA2.10 Especificáronse casos ou circunstancias en que non se deba intervir.
CA3.1 Efectuáronse as manobras necesarias para acceder á vítima.
CA3.6 Aplicáronse normas e protocolos de seguridade e de autoprotección.
CA4.1 Describíronse as estratexias básicas de comunicación coa persoa accidentada e coas acompañantes.

4.1.e) Contidos

Contidos
Sistemas de emerxencias.
0Signos e síntomas de urxencia.
Terminoloxía médico-sanitaria en primeiros auxilios.
Protocolo de transmisión da información.
Obxectivos e límites dos primeiros auxilios.
Marco legal, responsabilidade e ética profesional.

Contidos
Tipos de accidentes e as súas consecuencias.
Métodos e materiais de protección da zona.
Medidas de autoprotección.
Prioridades de actuación en múltiples vítimas. Métodos de triaxe simple.
Actuación limitada ao marco das súas competencias.
Estratexias básicas de comunicación.
Valoración do papel do primeiro interviniente.

4.2.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
2	Que é a R.C.P.? Cómo se valoran as constantes vitais	15

4.2.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Realiza a valoración inicial da asistencia nunha urxencia e describe os riscos, os recursos dispoñibles e o tipo de axuda necesaria.	NO
RA2 - Aplica e describe as técnicas de soporte vital básico en relación co obxectivo perseguido.	NO
RA3 - Aplica procedementos de inmovilización e mobilización de vítimas, e selecciona os medios materiais e as técnicas.	NO

4.2.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.3 Describiuse o contido mínimo dunha caixa de urxencias, así como as indicacións dos produtos e dos medicamentos.
CA1.4 Establecéronse as prioridades de actuación en múltiples vítimas.
CA1.5 Describíronse os procedementos para verificar a permeabilidade das vías aéreas.
CA1.6 Identifícaronse as condicións de funcionamento adecuadas da ventilación e da oxixenación.
CA1.8 Describíronse procedementos para comprobar o nivel de consciencia.
CA1.9 Tomáronse as constantes vitais.
CA1.10 Identificouse a secuencia de actuación segundo protocolo establecido polo comité de coordinación internacional sobre a reanimación (ILCOR).
CA2.1 Describíronse os fundamentos da reanimación cardiopulmonar.
CA2.2 Aplicáronse técnicas de apertura da vía aérea.
CA2.3 Aplicáronse técnicas de soporte ventilatorio e circulatorio.
CA2.4 Realizouse desfibrilación externa semiautomática (DEA).
CA2.5 Aplicáronse medidas posreanimación.
CA3.3 Caracterizáronse as medidas posturais ante unha persoa lesionada.

4.2.e) Contidos

Contidos
0Signos e síntomas de urxencia.
Valoración do nivel de consciencia.
Toma de constantes vitais.
Protocolos de exploración.

Contidos
<p>Terminoloxía médico-sanitaria en primeiros auxilios.</p> <p>Signos de compromiso vital en persoas adultas, en nenos e nenas, e en lactantes.</p> <p>Caixa de primeiros auxilios.</p> <p>Prioridades de actuación en múltiples vítimas. Métodos de triaxe simple.</p> <p>Control da permeabilidade das vías aéreas.</p> <p>Reanimación cardiopulmonar básica.</p> <p>Desfibrilación externa semiautomática (DEA).</p> <p>Valoración da persoa accidentada.</p> <p>Avaliación da necesidade de traslado.</p> <p>Posicións de seguridade e espera.</p>

4.3.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
3	Hemorraxias, feridas, contusións. Lesions por frío, calor e electricidade.	20

4.3.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Realiza a valoración inicial da asistencia nunha urxencia e describe os riscos, os recursos dispoñibles e o tipo de axuda necesaria.	NO
RA2 - Aplica e describe as técnicas de soporte vital básico en relación co obxectivo perseguido.	NO
RA3 - Aplica procedementos de inmovilización e mobilización de vítimas, e selecciona os medios materiais e as técnicas.	NO

4.3.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.3 Describiuse o contido mínimo dunha caixa de urxencias, así como as indicacións dos produtos e dos medicamentos.
CA1.4 Establecéronse as prioridades de actuación en múltiples vítimas.
CA1.7 Describíronse e executáronse os procedementos de actuación en caso de hemorraxia.
CA2.6 Indicáronse as lesións, as patoloxías e os traumatismos máis frecuentes.
CA2.7 Describiuse a valoración primaria e secundaria da persoa accidentada.
CA2.8 Aplicáronse primeiros auxilios ante lesións por axentes físicos, químicos e biolóxicos.
CA3.3 Caracterizáronse as medidas posturais ante unha persoa lesionada.

4.3.e) Contidos

Contidos
0 Signos e síntomas de urxencia.
Valoración do nivel de consciencia.
Toma de constantes vitais.
Protocolos de exploración.
Terminoloxía médico-sanitaria en primeiros auxilios.
Tipos de accidentes e as súas consecuencias.
Valoración da persoa accidentada.
Atención inicial en lesións por axentes físicos (traumatismos, calor ou frío, electricidade e radiacións).
Atención inicial en lesións por axentes químicos e biolóxicos.
Atención inicial en patoloxía orgánica de urxencia.
Avaliación da necesidade de traslado.

Contidos
Posicións de seguridade e espera.

4.4.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
4	Mobilización e inmovilización en accidentados.	10

4.4.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Realiza a valoración inicial da asistencia nunha urxencia e describe os riscos, os recursos dispoñibles e o tipo de axuda necesaria.	NO
RA2 - Aplica e describe as técnicas de soporte vital básico en relación co obxectivo perseguido.	NO
RA3 - Aplica procedementos de inmovilización e mobilización de vítimas, e selecciona os medios materiais e as técnicas.	NO

4.4.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.3 Describiuse o contido mínimo dunha caixa de urxencias, así como as indicacións dos produtos e dos medicamentos.
CA2.6 Indicáronse as lesións, as patoloxías e os traumatismos máis frecuentes.
CA2.9 Aplicáronse primeiros auxilios ante patoloxías orgánicas de urxencia.
CA3.2 Identifícaronse os medios materiais de inmovilización e de mobilización.
CA3.3 Caracterizáronse as medidas posturais ante unha persoa lesionada.
CA3.4 Describíronse as repercusións dunha mobilización e dun traslado inadecuados.
CA3.5 Confeccionáronse sistemas para a inmovilización e a mobilización de persoas doentes ou accidentadas con materiais convencionais e inespecíficos, ou medios de fortuna.

4.4.e) Contidos

Contidos
Protocolos de exploración.
Terminoloxía médico-sanitaria en primeiros auxilios.
Tipos de accidentes e as súas consecuencias.
Avaliación da necesidade de traslado.
Posicións de seguridade e espera.
Técnicas de inmovilización.
Técnicas de mobilización.
Confección de padiolas e materiais de inmovilización.

4.5.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
5	O Apoio Psicológico nas Urgencias.	3

4.5.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Realiza a valoración inicial da asistencia nunha urxencia e describe os riscos, os recursos dispoñibles e o tipo de axuda necesaria.	NO
RA2 - Aplica e describe as técnicas de soporte vital básico en relación co obxectivo perseguido.	NO
RA4 - Aplica técnicas de apoio psicológico e de autocontrol á persoa accidentada e ás acompañantes, e describe as estratexias de comunicación aplicadas.	SI

4.5.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.2 Identifícaronse as técnicas de autoprotección na manipulación de persoas accidentadas.
CA1.3 Describiuse o contido mínimo dunha caixa de urxencias, así como as indicacións dos produtos e dos medicamentos.
CA2.6 Indicáronse as lesións, as patoloxías e os traumatismos máis frecuentes.
CA4.1 Describíronse as estratexias básicas de comunicación coa persoa accidentada e coas acompañantes.
CA4.2 Detectáronse as necesidades psicolóxicas da persoa accidentada.
CA4.3 Aplicáronse técnicas básicas de soporte psicológico para mellorar o estado emocional da persoa accidentada.
CA4.4 Valorouse a importancia de lle infundir confianza e optimismo á persoa accidentada durante toda a actuación.
CA4.5 Identifícaronse os factores que predispoñen á ansiedade nas situacións de accidente, emerxencia e dó.
CA4.6 Especificáronse as técnicas para controlar unha situación de dó, ansiedade, angustia ou agresividade.
CA4.7 Especificáronse as técnicas para superar psicolóxicamente o fracaso na prestación do auxilio.
CA4.8 Valorouse a importancia do autocontrol ante situacións de estrés.

4.5.e) Contidos

Contidos
Terminoloxía médico-sanitaria en primeiros auxilios.
Tipos de accidentes e as súas consecuencias.
Estratexias básicas de comunicación.
Técnicas facilitadoras da comunicación interpersonal.
Factores que predispoñen á ansiedade en situacións de accidente ou emerxencia.

5. Mínimos exixibles para alcanzar a avaliación positiva e os criterios de cualificación

Os mínimos para acadar a avaliación positiva no presente módulo PRIMEIROS AUXILIOS evidenciarán a consecución de todos os resultados de aprendizaxe dun xeito equilibrado e cun grao de participación activa nos traballos e actividades a desenvolver. Asemade dado que se trata de ensinanzas presenciais o alumno/a deberá asistir regularmente as actividades programadas, consirandose perda de avaliación continua cando o número de faltas supere o 10% da duración do módulo, tal e como establece a Orde do 12 de xullo de 2011 (DOG nº136/2011 do 15 de xullo). Para os efectos de determinación da perda do dereito a avaliación continua, o profesorado valorará as circunstancias personais e laborais do alumno/a na xustificación desas faltas.

Atendendo as circunstancias anteriormente mencionadas, e para acadar un criterio claro e homoxéneo á hora de proceder, establece para todos os módulos un máximo de un 10% para faltas sen xustificación, ampliando dita porcentaxe un máximo de un 5% con xustificación. En todo caso para cada módulo que curse non poderá ter máis de un 10% de faltas sen xustificar e un 5% xustificadas, podendo chegar cos dous conceptos ata un 15% no curso académico. Será obrigatorio o apercibemento por parte do titor o acadar o 6% das faltas de asistencia.

Estes alumnos con P.D. non perderán o seu dereito de asistencia a clase, aínda que o profesor poderá non permitir a realización de determinadas actividades. Terán dereito a unha proba extraordinaria de avaliación, previa á avaliación final do módulo

Os mínimos para este módulo son:

RA1

- Asegurar a zona según os protocolos oportunos.
- En grupos de 2-4 alumnas, simular no maniquí as secuencias de actuación.
- Especificar casos nos que non se deba intervir.
- Reanimación Cardiopulmonar.

RA2

- Establecer as prioridades en accidentes con múltiples vítimas.
- Describir os fundamentos da RCP.

RA3

- Aplicar técnicas de soporte ventilatorio e circulatorio.
- Tomar as constantes vitais.
- Aplicar un vendaxe de contención sobre unha fractura pechada.

RA4

- Aplicar técnicas de apertura da vía aérea.
- Saber distinguir os distintos graos dunha lesión por lume.

RA5

- Efectuar as monobras precisas para acceder a vítima
- Identificar os medios materiais precisos de inmovilización e mobilización.
- Describir as causas dun traslado inadecuado.
- Describir as consecuencias dun traslado inadecuado.
- Traslado dun accidentado.
- Valorar a importancia do autocontrol ante situacións de estrés.
- Inmovilización dunha persoa traumatizada.
- Debatir en gran grupo a ansiedade e o estrés do persoal sanitario ante unha emerxencia.

Estes mínimos serán a referencia para configurar as probas de recuperación das partes non superadas, así como as probas de avaliación extraordinaria do alumnado con perda de avaliación continua e guiarán o procedemento de avaliación ordinaria do módulo.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN:

Ao longo de todo o módulo levarase a cabo un proceso de avaliación continua e integral do alumno que proporcionará información sobre a marcha da aprendizaxe, este seguimento farase diariamente tanto de xeito individualizado como nas relacións interpersoais e traballo en grupo segundo os criterios de avaliación contidos nas distintas unidades didácticas, tendo en conta os seguintes criterios:

Realizaremos (para os contidos conceptuais fundamentalmente) probas escritas que, en función da materia a avaliar poderán ser de diverso tipo test, preguntas breves, casos prácticos..., e todos aqueles aspectos conceptuais recollidos nos criterios de avaliación do módulo. No caso de ter varias probas será a media aritmética das notas obtidas a que nos dará a cualificación final neste apartado. Suporán un 80.% da cualificación final do módulo.

As actividades, traballos, casos prácticos e exercicios individuais e/ou en grupo serviránnos para avaliar procedementos; Traballos individuais e grupais nos que se valora a estrutura e dominio de contidos, dinámica de traballo, exposición (se é o caso) e utilización de recursos, habilidades e destrezas, e todos aqueles aspectos procedementais recollidos nos criterios de avaliación do módulo. Suporán un 10 % da cualificación do módulo.

Formarán parte da cualificación ademais a presentación e o interese/traballo en equipo (cualificacións cualitativas e que formarán parte da avaliación de actitudes). Valorarase a puntualidade, á asistencia ás clases, unha actitude de respecto tanto de cara ao profesorado coma os compañeiros/as, receptividade, así como a iniciativa, o interese, a presentación axeitada dos distintos materiais solicitados, a participación e o traballo en equipo dos alumnos/as, a uniformidade e coidado da imaxe persoal, e todos aqueles aspectos actitudinais recollidos nos criterios de avaliación do módulo. Suporán un 10.% da cualificación final do módulo.

A nota final obtida polo alumnado sera unha media ponderada das porcentaxes anteriormente citadas.

6. Procedemento para a recuperación das partes non superadas

6.a) Procedemento para definir as actividades de recuperación

No suposto de que se pase de curso con este módulo pendente, o alumnado será informado das actividades programadas para a súa recuperación, así como do período da súa realización, temporalización e data en que serán avaliados, que coincidirá coa sesión de avaliación parcial previa á realización da FCT en período ordinario.

O alumnado de segundo curso que non poida acceder á FCT no período ordinario por ter este módulo pendente poderá recuperalo neste mesmo período. Para este fin, seránlle asignadas unha serie de actividades de recuperación, con indicación expresa da data final en que serán avaliados. En ambos casos realizarase un informe de avaliación individualizado. (MD.75.AVA.01 do procedemento de Avaliación PR.75.AVA.01)

6.b) Procedemento para definir a proba de avaliación extraordinaria para o alumnado con perda de dereito a avaliación continua

Tal e como indica a lexislación vixente:

O alumnado que perdesse o dereito á avaliación continua nun determinado módulo terá dereito a unha proba final extraordinaria previa á avaliación final de módulos correspondente, de acordo co establecido no artigo 25.5 da Orde do 12 de xullo de 2011. A cualificación obtida na devandita proba consignarase na avaliación final de módulos do curso correspondente. O devandito alumnado non terá dereito a realizar para eses módulos as correspondentes actividades de recuperación a que se refiren os artigos 29.3, 31.4 e 34.3 da Orde do 12 de xullo de 2011, e no caso do segundo curso do réxime ordinario non terá acceso ao módulo de Formación en centros de traballo no período ordinario.

7. Procedemento sobre o seguimento da programación e a avaliación da propia práctica docente

A orde de avaliación no seu artigo 23.5 sinala que cada departamento de familia profesional realizará cunha frecuencia mínima mensual o seguimento das programacións de cada módulo, indicando grado de cumprimento e xustificación razoada no caso de desviacións, ademais a programación será revisada ao inicio de curso e se entregará unha memoria final de curso.

Para o seguimento mensual utilizarase o modelo do procedemento de Programación establecido (utilizando, se é o caso a plataforma habilitada a tal efecto), que se entregará a xefatura de departamento, xa que dito seguimento e revisión deberá constar nas correspondentes actas de departamento.

Para a memoria final utilizaremos o modelo proporcionado pola xefatura de estudos ao final de curso

8. Medidas de atención á diversidade

8.a) Procedemento para a realización da avaliación inicial

Tal e como se establece na lexislación vixente, Orde do 12 de xullo de 2011, no seu artigo 28: Ao comezo das actividades do curso académico, o equipo docente realizará unha sesión de avaliación inicial do alumnado, que terá por obxecto coñecer as características e a formación previa de cada alumno e de cada alumna, así como as súas capacidades. Así mesmo, deberá servir para orientar e situar o alumnado en relación co perfil profesional correspondente.

Para este módulo pasarase durante a segunda quincena do curso, un cuestionario de avaliación inicial (sobre coñecementos previos, intereses e motivacións do noso alumnado) que se complementará cos datos proporcionados polo titor/a e datos de información de matrícula.

8.b) Medidas de reforzo educativo para o alumnado que non responda globalmente aos obxectivos programados

O carácter continuo da avaliación debe permitir, a detección precoz das posibles dificultades na adquisición dos contidos por parte do alumnado e, en consecuencia, promover a identificación dos aspectos do proceso que provocan estas dificultades e a adopción das medidas oportunas. Cando a análise da marcha dun estudante determine dificultades para o seguimento, darase un apoio educativo personalizado determinando aqueles contidos nos que ten máis dificultades propondo traballos e actividades de reforzo que lle permitan acadar as capacidades terminais asociados aos contidos mínimos propostos nesta programación didáctica.

No caso en que non sexa posible que garantir a consecución efectiva os resultados da aprendizaxe, o equipo docente poderá propoñer a través do departamento de Orientación, a solicitude de flexibilidade horaria, tal e como establece a Orde do 12 de xullo de 2011 no seu artigo 15. De acordo co artigo 61 do Decreto 114/2010, do 1 de xullo, o alumnado con necesidades educativas especiais, consonte o establecido no artigo 73 da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, poderá ser autorizado, cando as necesidades de apoio específico así o xustifiquen, para cursar os ciclos formativos en réxime ordinario de xeito fragmentado por módulos, cunha temporalización distinta á establecida con carácter xeral.

9. Aspectos transversais

9.a) Programación da educación en valores

É importante sinalar que ao longo do módulo se traballará coa educación en valores non só a través do traballo con actitudes recollidas no currículo do módulo, senón a través de distintos contidos inherentes ao noso traballo de aula-taller-obradoiro, para este módulo podemos destacar:

- < Educación para a igualdade: Estará sempre presente, xa que logo, en ningún momento se fará diferenza entre o noso alumnado por causa do

seu sexo, raza, crenzas ou calquera outra característica de diferenciación entre as persoas.

< Educación ambiental: É fundamental fomentar o respecto ao medio ambiente e mesmo fomentar o correcto emprego dos medios de que se dispón sen desperdiciar papel, consumo de auga, electricidade, etc., insistir na reciclaxe e na conservación.

< Educación para a saúde: É importante adquirir bos hábitos posturais no traballo, así como uns adecuados hábitos de saúde e limpeza ou unha adecuada hixiene ocular ou visual nun sistema educativo e laboral onde os ordenadores toman cada día un papel máis importante, sen esquecer que a nivel profesional (tendo en conta nas situacións en que exercerán o seu traballo) deben ter en conta a súa saúde persoal e a do usuario como elementos cotiás do seu emprego.

< Educación para a convivencia: Procurarase a resolución de conflitos fomentando o diálogo baseado no respecto, e, procurando atopar solucións de consenso de xeito democrático. Por exemplo: achegas de propostas ou ideas á hora de fixar condicións de entrega de traballos, datas de probas, etc.

< Educación do consumidor: Fomentando entre os alumnos un consumo responsable, tanto dos seus propios materiais como os do centro e o ciclo (aula, material informático, talleres,...)

< Interculturalidade: Traballando dende o principio de respecto as distintas culturas e xeitos de entender o mundo; entendendo isto como un enriquecemento; sinalar a este respecto, a cada vez máis frecuente presenza nas nosas aulas de alumnos de outras culturas que nos axudan a interpretar que non todas as realidades son iguais.

< Consideraremos tamén de xeito transversal e como valor importante na Formación Profesional a orientación profesional polo carácter teórico-práctico que posúe o módulo e o ciclo, impregnando de funcionalidade cada unha das actividades que realicemos e contextualizándoas, sem-pre que sexa posible, no noso contorno socioeconómico.

9.b) Actividades complementarias e extraescolares

Non se contemplan. As que decida o departamento.

10. Outros apartados

10.1) CUESTIONARIO DE AVALIACIÓN INICIAL DO ALUMNADO.

Este cuestionario será cuberto por tódolos alumnos que cursan o módulo nas primeiras sesións lectivas ó inicio de curso.

A1.- ¿Estivo ou está vostede traballando? En caso afirmativo indique a actividade laboral/sector

A2.- ¿Ten vostede algún impedimento de tipo laboral ou de outra índole para asistir con regularidade ás actividades formativas deste módulo, segundo o horario previsto?

A3.- ¿É vostede zurdo/a?

A4.- ¿Qué espera do Módulo de Primeiros Auxilios?

A5.- ¿Qué expectativas profesionais e persoais ten vostede para cando remate a formación deste ciclo formativo?

A6.- ¿Cómo cree vostede que contribúe a formación relativa a Primeiros Auxilios, cara ao desempeño da actividade profesional, asociada a este ciclo formativo?

A7.- ¿Qué son as situacións de emerxencia? Poña 2 exemplos

A8.- ¿Qué nº de teléfono se utiliza para:

- Avisar dunha emerxencia:

- Solicitar asistencia sanitaria:

A9.- Significado dos seguintes acrónimos:

- SEM:

- SAMUR:

- RCP:

- PCR:
- OVACE:

1. Identificación da programación

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15016000	Compostela	Santiago de Compostela	2016/2017

Ciclo formativo

Código da familia profesional	Familia profesional	Código do ciclo formativo	Ciclo formativo	Grao	Réxime
SSC	Servizos socioculturais e á comunidade	CSSSC01	Educación infantil	Ciclos formativos de grao superior	Réxime de adultos

Módulo profesional e unidades formativas de menor duración (*)

Código MP/UF	Nome	Curso	Sesións semanais	Horas anuais	Sesións anuais
MP0012	Autonomía persoal e saúde infantil	2016/2017	5	155	155

(*) No caso de que o módulo profesional estea organizado en unidades formativas de menor duración

Profesorado responsable

Profesorado asignado ao módulo	EDUARDO QUINTELA CASAL
Outro profesorado	

Estado: Pendente de supervisión inspector

2. Concreción do currículo en relación coa súa adecuación ás características do ámbito produtivo

Esta programación desenvólvese para o módulo Autonomía persoal e saúde infantil, pertencente ao Ciclo formativo de grao superior de educación infantil; tomado como referencia o Decreto 226/2008 polo que se establece o título de Técnico superior en educación infantil e introducindo as adaptacións necesarias para adecuar a docencia ás características do alumnado e as características do contorno sociocultural do centro.

Baseándonos para esta adecuación, ademais no perfil profesional do título, Competencia xeral e Competencias profesionais, persoais e sociais e que se concretan no Decreto do Currículo como segue:

Perfil profesional do título: O perfil profesional do título de técnico superior en educación infantil determinase pola súa competencia xeral, polas súas copetencias profesionais, persoais e sociais, así como pola relación de cualificacións e de ser o caso Unidades de Competencia do Catálogo nacional de Cualificacións profesionais incluídas no título.

Competencia xeral: A competencia xeral deste título consiste en deseñar, por en práctica e avaliar proxectos e programas educativos de atención á infancia no primeiro ciclo de educación infantil no ámbito formal consonte a proposta pedagóxica elaborada por un mestre ou unha mestra coa especialización en educación infantil ou título de grao equivalente, e en toda a etapa no ámbito non formal, xerando contornos seguros e en colaboración con profesionais e coas familias.

Competencias profesionais, persoais e sociais:

As competencias profesionais, persoais e sociais deste título son as que se relacionan a seguir:

- a) Programar a intervención educativa e de atención social á infancia a partir das directrices do programa da institución e das características individuais, do grupo e do contexto.
- b) Organizar os recursos para o desenvolvemento da actividade respondendo ás necesidades e ás características dos nenos e das nenas.
- c) Desenvolver as actividades programadas empregando as estratexias metodolóxicas e os recursos apropiados, e creando un clima de confianza.
- d) Deseñar e aplicar estratexias de actuación coas familias, no marco das finalidades e os procedementos da institución, para mellorar o proceso de intervención.
- e) Responder ás necesidades dos cativos e das cativas, así como das familias que requiran a participación de profesionais ou servizos, utilizando os recursos e os procedementos axeitados.
- f) Actuar ante continxencias relativas ás persoas, aos recursos ou ao medio, transmitindo seguridade e confianza, e aplicando, de ser o caso, os protocolos de actuación establecidos.
- g) Avaliar o proceso de intervención e os resultados obtidos, elaborar e xestionar a documentación asociada ao proceso, e transmitir a información co fin de mellorar a calidade do servizo.
- h) Manter actualizados os coñecementos científicos e técnicos relativos á propia actividade profesional, utilizando os re-cursos existentes para a aprendizaxe ao longo da vida.
- i) Actuar con autonomía e iniciativa no deseño e na realización de actividades, con respecto polas liñas pedagóxicas e de actuación da institución en que se desenvolva a actividade.
- j) Manter relacións fluídas cos nenos e as nenas, coas súas familias, cos membros do seu grupo e con outro persoal profesional, amosando habilidades sociais e capacidade de xestión da diversidade cultural, e achegar solucións para os conflitos que se presenten.
- k) Xerar contornos seguros, respectando a normativa e os protocolos de seguridade na planificación e no desenvolvemento das actividades.
- l) Exercer os dereitos e cumprir as obrigas que deriven das relacións laborais, consonte o establecido na lexislación.
- m) Xestionar a propia carreira profesional, analizando oportunidades de emprego, autoemprego e aprendizaxe.
- n) Crear e xestionar unha pequena empresa, realizando o estudo da viabilidade de produtos, de planificación da produción e de comercialización.
- o) Participar na vida económica, social e cultural cunha actitude crítica e de responsabilidade.

O módulo de Autonomía e Saúde Infantil está asociado á unidade de competencia:

UC1029_3: desenvolver programas de adquisición e adestramento en hábitos de autonomía e saúde, e programas de intervención en situacións de risco.

Isto nos permitirá traballar de cara a conseguir o rol do posto de traballo propio de este ciclo formativo que se traducirá en actividades específicas con resultados concretos, na adaptación en función das variacións que se dan na práctica do traballo e nos procesos productivos, actuar correctamente ante anomalías, dirixir o conxunto do traballo e acadar os obxectivos da organización, así como establecer prioridades e actuar en coordinación con outros departamentos.

3. Relación de unidades didácticas que a integran, que contribuirán ao desenvolvemento do módulo profesional, xunto coa secuencia e o tempo asignado para o desenvolvemento de cada unha

U.D.	Título	Descrición	Duración (sesións)	Peso (%)
1	A autonomía persoal na etapa infantil	Formación teórico práctica para poder intervir como futuro profesional da educación infantil	12	8
2	Crecemento e desenvolvemento infantil	Descríbense os conceptos de crecemento e desenvolvemento dos nenos e nenas e os factores que influen nos mesmos. Explicanse as características do desenvolvemento funcional dos aparatos e sistemas do organismo e descríbense os parámetros básicos e os procedementos de medida para o seguimento do <u>crecemento e desenvolvemento dos nenos e nenas</u> .	27	17
3	Alimentación infantil	Estúdanse todos os aspectos relacionados coa alimentación e nutrición na etapa infantil, e a elaboración de diferentes tipos de dietas para nenos e nenas de 0 a 6 anos	27	17
4	Hixiene e saúde infantil	Aborda os contidos relacionados co concepto de hixiene e os procedementos para a hixiene dos nenos e nenas na etapa de 0 a 6 anos	22	14
5	Descanso infantil	Se traballan as características fisiolóxicas dos sono e as necesidades dos nenos e as nenas de 0 a 6 anos en relación ao sono e o descanso infantil	22	14
6	Hábitos de autonomía persoal e saúde	Descríbese o concepto de hábito, e o proceso de adquisición do mesmo na etapa infantil	27	17
7	Educación para a saúde	Dase unha visión xeral do concepto de saúde reseñando a importancia da educación para a saúde no entorno, escolar, familiar e social dos nenos e nenas, así como o plantexamento que dende a escola se fai da <u>educación para a saúde na etapa de 0 a 6 anos</u> .	18	13

4. Por cada unidade didáctica

4.1.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
1	A autonomía persoal na etapa infantil	12

4.1.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Planifica actividades educativas de atención ás necesidades básicas dos pequenos e das pequenas analizando as pautas de alimentación, hixiene e descanso, e os patróns de crecemento e desenvolvemento físico.	NO
RA2 - Programa intervencións educativas para favorecer o desenvolvemento de hábitos de autonomía persoal nos cativos e nas cativas en relación coas estratexias de planificación educativa e os ritmos de desenvolvemento infantil.	NO
RA3 - Organiza os espazos, os tempos e os recursos da intervención en relación cos ritmos infantís e a necesidade das rutinas dos nenos e das nenas de cero a seis anos e, de ser o caso, coas axudas técnicas que cumpran.	NO
RA4 - Realiza actividades de atención ás necesidades básicas e de adquisición de hábitos de autonomía dos cativos e das cativas, e xustifica as pautas de actuación.	NO

4.1.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.14 Valorouse a importancia educativa das actividades relacionadas coa satisfacción das necesidades básicas.
CA2.8 Valorouse a importancia da adquisición da autonomía persoal para a construción dunha autoimaxe positiva e do seu desenvolvemento integral, por parte do cativo e da cativa.
CA2.10 Explicouse o papel das persoas adultas na adquisición da autonomía infantil.
CA3.9 Valorouse a importancia de respectar os ritmos individuais dos cativos e das cativas.
CA4.4 Estableceuse unha relación educativa cos nenos e coas nenas.
CA4.5 Aplicáronse estratexias metodolóxicas para favorecer o desenvolvemento da autonomía persoal nos cativos e nas cativas.
CA4.10 Valorouse o papel do persoal educador na satisfacción das necesidades básicas e no desenvolvemento da autonomía dos cativos e das cativas.

4.1.e) Contidos

Contidos
Valoración da atención ás necesidades básicas como momento educativo.
Autonomía persoal na infancia: pautas de desenvolvemento.
Valoración da autonomía persoal no desenvolvemento integral dos cativos e das cativas.
Valoración do papel das persoas adultas na adquisición da autonomía persoal dos cativos e das cativas.
Adecuación de espazos e recursos para favorecer a autonomía dos pequenos e das pequenas.
Valoración das necesidades infantís como eixe da actividade educativa.
Análise do papel do persoal profesional da educación infantil na atención ás necesidades básicas e na promoción da autonomía persoal dos cativos e das cativas.
Valoración da coordinación coas familias e con outras persoas profesionais para a atención dos cativos e das cativas.
Perigos e puntos de control críticos.

4.2.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
2	Crecedemento e desenvolvemento infantil	27

4.2.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Planifica actividades educativas de atención ás necesidades básicas dos pequenos e das pequenas analizando as pautas de alimentación, hixiene e descanso, e os patróns de crecedemento e desenvolvemento físico.	NO
RA5 - Intervén en situacións de especial dificultade ou risco para a saúde e para a seguridade dos cativos e das cativas, e relaciona a súa actuación cos protocolos establecidos para a prevención e a intervención en casos de doenza ou accidente.	NO
RA6 - Avalía o proceso e o resultado da intervención en relación coa satisfacción das necesidades básicas e a adquisición de hábitos de autonomía persoal, e xustifica a selección das estratexias e dos instrumentos empregados.	NO

4.2.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.1 Identifícanse as etapas do desenvolvemento físico e os factores que inflúen nel.
CA1.2 Descríbense os parámetros básicos para o seguimento no desenvolvemento físico dos nenos e das nenas.
CA5.2 Identifícanse os principais factores implicados no proceso de doenza-saúde.
CA5.5 Indícanse os criterios e os síntomas máis salientables para a identificación das principais doenzas infantís, e describírense os protocolos de actuación.
CA6.1 Identifícanse as fontes de información e as técnicas de seguimento do desenvolvemento físico e da adquisición de hábitos, e a detección de situacións de risco.

4.2.e) Contidos

Contidos
Crecedemento e desenvolvemento físico de cero a seis anos: etapas, características e trastornos máis frecuentes.
Factores que inflúen no crecedemento e no desenvolvemento infantil.
Parámetros básicos para o seguimento no desenvolvemento físico dos nenos e das nenas.
Identificación de axudas técnicas para a mobilidade e a comunicación na infancia.
Identificación das doenzas infantís máis frecuentes. Pautas de intervención.
Vacinas
Trastornos derivados da discapacidade e de situacións de inadaptación social. Pautas de intervención.
Interpretación de instrumentos e datos sobre a evolución dos parámetros físicos.

4.3.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
3	Alimentación infantil	27

4.3.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Planifica actividades educativas de atención ás necesidades básicas dos pequenos e das pequenas analizando as pautas de alimentación, hixiene e descanso, e os patróns de crecemento e desenvolvemento físico.	NO
RA3 - Organiza os espazos, os tempos e os recursos da intervención en relación cos ritmos infantís e a necesidade das rutinas dos nenos e das nenas de cero a seis anos e, de ser o caso, coas axudas técnicas que cumpran.	NO
RA4 - Realiza actividades de atención ás necesidades básicas e de adquisición de hábitos de autonomía dos cativos e das cativas, e xustifica as pautas de actuación.	NO

4.3.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.3 Identifícanse os tipos de alimentación da infancia.
CA1.4 Descríbense as características e as necesidades dos pequenos e das pequenas en relación coa alimentación, a hixiene e o descanso.
CA1.5 Identifícanse os criterios axeitados na elaboración de menús.
CA1.6 Elaboráronse tipos de dietas e menús adaptados ás características persoais: idade, alerxias, intolerancias alimentarias, etc.
CA1.7 Analizáronse as pautas de actuación na manipulación dos alimentos.
CA1.9 Identifícanse os principais trastornos e conflitos relacionados coa alimentación, a hixiene e o descanso.
CA1.11 Deseñáronse ambientes aptos e seguros para a satisfacción das necesidades de alimentación, hixiene e descanso.
CA3.3 Preparouse o espazo e as condicións máis acaídas para o descanso, a hixiene e a alimentación.
CA3.6 Seleccionáronse os obxectos e os recursos materiais necesarios para traballar cos hábitos de alimentación, hixiene, descanso, etc.
CA4.3 Aplicáronse as técnicas de alimentación, aseo e hixiene infantil de bebés.

4.3.e) Contidos

Contidos
Identificación de trastornos relacionados coa alimentación, co descanso e coa hixiene.
Principais afeccións alimentarias: alerxias e intolerancias. Dietas tipo.
Alimentación: tipos.
Análise das características e das pautas da alimentación infantil.
Análise da información dos produtos alimentarios. Calidade alimentaria.
Criterios para a elaboración de menús infantís.
Elaboración de menús adecuados ás necesidades derivadas dos trastornos alimentarios, tendo en conta as alerxias e as intolerancias.
Manipulación dos alimentos.

Contidos
Determinación de instalacións e dos materiais para a alimentación, a hixiene e o descanso dos pequenos e das pequenas.
Alteracións e conservación dos alimentos.
Adecuación de espazos e recursos para favorecer a autonomía dos pequenos e das pequenas.
Análise das rutinas na organización do tempo.
Aplicación de técnicas para a alimentación de bebés.
Manipulación hixiénica dos alimentos.
Prevención de riscos relacionados coa saúde e a seguridade infantís.

4.4.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
4	Hixiene e saúde infantil	22

4.4.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Planifica actividades educativas de atención ás necesidades básicas dos pequenos e das pequenas analizando as pautas de alimentación, hixiene e descanso, e os patróns de crecemento e desenvolvemento físico.	NO
RA3 - Organiza os espazos, os tempos e os recursos da intervención en relación cos ritmos infantís e a necesidade das rutinas dos nenos e das nenas de cero a seis anos e, de ser o caso, coas axudas técnicas que cumpran.	NO
RA4 - Realiza actividades de atención ás necesidades básicas e de adquisición de hábitos de autonomía dos cativos e das cativas, e xustifica as pautas de actuación.	NO

4.4.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.4 Descríbense as características e as necesidades dos pequenos e das pequenas en relación coa alimentación, a hixiene e o descanso.
CA1.9 Identifícanse os principais trastornos e conflitos relacionados coa alimentación, a hixiene e o descanso.
CA1.11 Deseñáronse ambientes aptos e seguros para a satisfacción das necesidades de alimentación, hixiene e descanso.
CA3.3 Preparouse o espazo e as condicións máis acaídas para o descanso, a hixiene e a alimentación.
CA3.6 Seleccionáronse os obxectos e os recursos materiais necesarios para traballar cos hábitos de alimentación, hixiene, descanso, etc.
CA4.3 Aplicáronse as técnicas de alimentación, aseo e hixiene infantil de bebés.

4.4.e) Contidos

Contidos
Aseo e hixiene persoal.
Vestido, calzado e outros obxectos de uso persoal.
Identificación de trastornos relacionados coa alimentación, co descanso e coa hixiene.
Determinación de instalacións e dos materiais para a alimentación, a hixiene e o descanso dos pequenos e das pequenas.
Adecuación de espazos e recursos para favorecer a autonomía dos pequenos e das pequenas.
Análise das rutinas na organización do tempo.
Análise de prácticas concretas de hixiene no ámbito da educación infantil.
Análise do proceso que as nenas e os nenos seguen no control de esfínteres.
Aplicación de técnicas para o aseo e a hixiene infantís.
Prevención de riscos relacionados coa saúde e a seguridade infantís.

4.5.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
5	Descanso infantil	22

4.5.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Planifica actividades educativas de atención ás necesidades básicas dos pequenos e das pequenas analizando as pautas de alimentación, hixiene e descanso, e os patróns de crecemento e desenvolvemento físico.	NO
RA3 - Organiza os espazos, os tempos e os recursos da intervención en relación cos ritmos infantís e a necesidade das rutinas dos nenos e das nenas de cero a seis anos e, de ser o caso, coas axudas técnicas que cumpran.	NO

4.5.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.4 Descríbense as características e as necesidades dos pequenos e das pequenas en relación coa alimentación, a hixiene e o descanso.
CA1.9 Identifícanse os principais trastornos e conflitos relacionados coa alimentación, a hixiene e o descanso.
CA1.11 Deseñáronse ambientes aptos e seguros para a satisfacción das necesidades de alimentación, hixiene e descanso.
CA3.3 Preparouse o espazo e as condicións máis acaídas para o descanso, a hixiene e a alimentación.
CA3.4 Organizáronse os tempos respectando os ritmos infantís e o equilibrio entre os períodos de actividade e de descanso.
CA3.6 Seleccionáronse os obxectos e os recursos materiais necesarios para traballar cos hábitos de alimentación, hixiene, descanso, etc.

4.5.e) Contidos

Contidos
Identificación das necesidades e dos ritmos de descanso e de sono infantís.
Identificación de trastornos relacionados coa alimentación, co descanso e coa hixiene.
Determinación de instalacións e dos materiais para a alimentación, a hixiene e o descanso dos pequenos e das pequenas.
Adecuación de espazos e recursos para favorecer a autonomía dos pequenos e das pequenas.
Análise das rutinas na organización do tempo.
Organización da actividade: importancia dos ritmos individuais e do equilibrio entre a actividade e o descanso.
Prevención de riscos relacionados coa saúde e a seguridade infantís.

4.6.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
6	Hábitos de autonomía persoal e saúde	27

4.6.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Planifica actividades educativas de atención ás necesidades básicas dos pequenos e das pequenas analizando as pautas de alimentación, hixiene e descanso, e os patróns de crecemento e desenvolvemento físico.	NO
RA2 - Programa intervencións educativas para favorecer o desenvolvemento de hábitos de autonomía persoal nos cativos e nas cativas en relación coas estratexias de planificación educativa e os ritmos de desenvolvemento infantil.	NO
RA3 - Organiza os espazos, os tempos e os recursos da intervención en relación cos ritmos infantís e a necesidade das rutinas dos nenos e das nenas de cero a seis anos e, de ser o caso, coas axudas técnicas que cumpran.	NO
RA4 - Realiza actividades de atención ás necesidades básicas e de adquisición de hábitos de autonomía dos cativos e das cativas, e xustifica as pautas de actuación.	NO
RA5 - Intervén en situacións de especial dificultade ou risco para a saúde e para a seguridade dos cativos e das cativas, e relaciona a súa actuación cos protocolos establecidos para a prevención e a intervención en casos de doenza ou accidente.	NO
RA6 - Avalía o proceso e o resultado da intervención en relación coa satisfacción das necesidades básicas e a adquisición de hábitos de autonomía persoal, e xustifica a selección das estratexias e dos instrumentos empregados.	NO

4.6.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.8 Descríbense as pautas de actuación en relación ao aseo, a hixiene, o vestido, o descanso e o sono infantil.
CA1.10 Propuxéronse actividades, recursos e estratexias acaídas para a satisfacción das necesidades básicas dos pequenos e das pequenas.
CA1.12 Establecéronse os elementos materiais, espaciais e temporais que interveñen na planificación e no desenvolvemento das rutinas diarias.
CA1.13 Relacionouse o xeito de atención de cada necesidade básica coas características dos cativos e das cativas.
CA2.1 Descríbense as fases do proceso de adquisición de hábitos.
CA2.2 Formuláronse obxectivos acordes ás posibilidades de autonomía pequenos e das pequenas.
CA2.3 Estableceuse a secuencia das aprendizaxes de autonomía persoal a partir das características evolutivas dos pequenos e das pequenas.
CA2.4 Deseñáronse ambientes favorecedores da autonomía persoal na infancia.
CA2.5 Establecéronse estratexias e instrumentos para a detección de elementos que dificulten a adquisición da autonomía persoal dos cativos e das cativas.
CA2.6 Propuxéronse actividades axeitadas para a adquisición de hábitos de autonomía persoal das nenas e dos nenos.
CA2.7 Identifícaronse os conflitos e os trastornos relacionados coa adquisición de hábitos de autonomía na infancia.
CA2.9 Valorouse a importancia da colaboración da familia na adquisición e na consolidación de hábitos de autonomía persoal.
CA3.1 Explicouse o papel das rutinas no desenvolvemento infantil e a súa influencia na organización temporal da actividade do centro.
CA3.2 Establecéronse as rutinas diarias para a alimentación, a hixiene e os descanso.
CA3.5 Achegáronse solucións ante as dificultades detectadas.
CA3.6 Seleccionáronse os obxectos e os recursos materiais necesarios para traballar cos hábitos de alimentación, hixiene, descanso, etc.

Criterios de avaliación
CA4.1 Levouse a cabo a intervención con adecuación ás características individuais dos pequenos e das pequenas, aos criterios metodolóxicos previstos e aos recursos dispoñibles.
CA4.2 Descríbíronse as estratexias para satisfacer as necesidades de relación nas rutinas diarias.
CA4.6 Respectáronse os ritmos individuais.
CA4.9 Respondeuse adecuadamente ante as continxencias.
CA5.10 Establecéronse e mantivéronse relacións de comunicación efectivas coas familias e, de ser o caso, con profesionais, seguindo os procedementos previstos.
CA6.2 Seleccionáronse os indicadores e os instrumentos axeitados para o control e o seguimento da evolución dos cativos e das cativas, e do proceso de intervención.
CA6.3 Aplicouse o instrumento de avaliación seguindo o procedemento correcto.
CA6.4 Rexistráronse os datos no soporte establecido.
CA6.5 Interpretouse correctamente a información recollida.
CA6.6 Identificáronse as causas dunha intervención non adecuada.
CA6.7 Identificáronse as situacións en que cumpra a colaboración das familias e doutro persoal profesional.
CA6.8 Elaboráronse informes sobre a evolución na adquisición de hábitos, a satisfacción das necesidades básicas e os trastornos nestes ámbitos dirixidos ás familias e a outro persoal profesional.
CA6.9 Valorouse a importancia da avaliación para dar unha resposta acaída ás necesidades básicas dos cativos e das cativas.

4.6.e) Contidos

Contidos
Análise de estratexias educativas de creación e mantemento de hábitos relacionados coa alimentación, co descanso, co control de esfínteres e coa autonomía persoal nas actividades da vida cotiá infantil.
Identificación de conflitos e trastornos relacionados coa adquisición de hábitos de autonomía persoal.
Análise das rutinas na organización do tempo.
Instrumentos para o control e o seguimento do desenvolvemento físico e a adquisición de hábitos de autonomía persoal.
Información ás familias e a outras persoas profesionais: instrumentos.

4.7.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
7	Educación para a saúde	18

4.7.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA3 - Organiza os espazos, os tempos e os recursos da intervención en relación cos ritmos infantís e a necesidade das rutinas dos nenos e das nenas de cero a seis anos e, de ser o caso, coas axudas técnicas que cumpran.	NO
RA4 - Realiza actividades de atención ás necesidades básicas e de adquisición de hábitos de autonomía dos cativos e das cativas, e xustifica as pautas de actuación.	NO
RA5 - Intervén en situacións de especial dificultade ou risco para a saúde e para a seguridade dos cativos e das cativas, e relaciona a súa actuación cos protocolos establecidos para a prevención e a intervención en casos de doenza ou accidente.	NO

4.7.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA3.7 Seleccionáronse as axudas técnicas necesarias.
CA3.8 Comprobouse que o ambiente, os materiais e equipamentos específicos cumpran as normas de hixiene e seguridade establecidas na normativa.
CA3.10 Organizáronse actividades e campañas de promoción da saúde.
CA4.7 Utilizáronse as axudas técnicas seguindo os protocolos establecidos.
CA4.8 Respectáronse as normas de hixiene, prevención e seguridade.
CA5.1 Identifícanse as características e as necesidades básicas dos nenos e das nenas de cero a seis anos en materia de saúde e seguridade, en relación coa etapa evolutiva en que se achen e cos instrumentos axeitados.
CA5.3 Describíronse as condicións e as medidas sanitarias e preventivas que cumpra adoptar para a promoción da saúde e o benestar nos centros de atención á infancia.
CA5.4 Valorouse a importancia do estado de saúde e da hixiene persoal do persoal educador na prevención de riscos para a saúde.
CA5.6 Identifícanse os accidentes infantís máis frecuentes.
CA5.7 Describíronse as estratexias de prevención dos accidentes infantís.
CA5.8 Valorouse o papel das actitudes do educador ou da educadora infantil ante as situacións de doenza e accidente.
CA5.9 Comprobouse que o ambiente, os materiais e os equipamentos específicos cumpran as normas de calidade e seguridade.
CA5.11 Valorouse a importancia da educación para a saúde na escola infantil.
CA5.12 Valorouse o papel do persoal con titulación de técnico en educación infantil como axente de saúde e seguridade.

4.7.e) Contidos

Contidos
Prevención e seguridade na atención ás necesidades básicas: análise de perigos e puntos de control críticos.
Organización de actividades e campañas de promoción da saúde.
Hixiene das instalacións e dos utensilios.

Contidos
Normativa en materia de seguridade e hixiene.
Normas de seguridade e hixiene aplicables ao persoal profesional da educación infantil.
Saúde e doenza. Promoción da saúde.
Valoración do papel do persoal profesional da educación infantil na prevención de riscos relacionados coa saúde e a seguridade infantil.
Factores implicados no proceso de doenza-saúde
Educación para a saúde na escola infantil.
Análise dos riscos e dos factores que predispoñen para os accidentes na infancia. Epidemioloxía.
Análise de estratexias e instrumentos para valorar as condicións de seguridade e hixiene dos centros educativos e de atención á infancia.
Detección de indicadores de risco para a saúde o a seguridade infantil.

5. Mínimos exixibles para alcanzar a avaliación positiva e os criterios de cualificación

MÍNIMOS EXIXIBLES:

Valorouse a atención as necesidades básicas como momento educativo

Analizouse o papel do persoal profesional da educación infantil na atención as necesidades básicas e na promoción da autonomía personal dos cativos e das cativas.

Valorouse a coordinación coas familias e con outras persoas profesionais para a atención dos cativos e das cativas

Descríbironse os parámetros básicos para o seguimento do desenvolvemento físico dos nenos e as nenas.

Identificáronse e seleccionáronse dos indicadores e os instrumentos axeitados para o control e seguimento da evolución dos nenos e as nenas e do proceso de intervención.

Indicáronse os criterios e os síntomas máis relevantes para a identificación das principais enfermidades infantís, e describíronse os protocolos de actuación

Descríbironse das características e as necesidades dos nenos e as nenas en relación coa alimentación.

Relacionáronse e identificáronse as diferentes pautas en canto a alimentación para cada momento evolutivo dos nenos e nenas de infantil

Identificáronse os principais trastornos e conflitos relacionados coa alimentación.

Preparáronse espazos e condicións, e recursos máis axeitados para a alimentación.

Estableceróñse as rutinas diarias para a alimentación.

Descríbironse as características e as necesidades dos pequenos e das pequenas en relación coa alimentación, a hixiene e o descanso.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN:

Contidos conceptuais: probas escritas e/ou orais . No caso de ter varias probas será a media aritmética das notas obtidas a que nos dará a cualificación final neste apartado. Suporán un 40 % da cualificación final do módulo.

Procedementos: as actividades, traballos, casos prácticos e actividades individuais e/ou en grupo. Suporán un 40 % da cualificación do módulo.

Actitudes: valorarase a puntualidade, a asistencia as clases, unha actitude de respecto tanto de cara ao profesorado coma aos compañeiros e compañeiras, participación, autonomía, solidariedade, así como a iniciativa, o interese, a presentación de traballos, e o traballo en equipo dos alumnos e alumnas, a uniformidade e coidado da imaxe persoal, e todos aqueles aspectos actitudinais que se consideren. Suporán un 20 % da cualificación final do módulo.

Os alumnos e as alumnas terán que alcanzar unha nota mínima de 5 en todos os criterios de avaliación para superar as avaliacións parciais e finais.

6. Procedemento para a recuperación das partes non superadas

6.a) Procedemento para definir as actividades de recuperación

O alumnado de segundo curso que non poida acceder á FCT no período ordinario por ter este módulo pendente poderá recuperalo neste mesmo período. Para este fin, seránlle asignadas unha serie de actividades de recuperación, con indicación expresa da data final en que serán avaliados.

Realizarase un informe de avaliación individualizado. (MD.75.AVA.01 do procedemento de Avaliación PR.75.AVA.01)

6.b) Procedemento para definir a proba de avaliación extraordinaria para o alumnado con perda de dereito a avaliación continua

O alumnado que perdesse o dereito á avaliación continua nun determinado módulo terá dereito a unha proba final extraordinaria previa á avaliación final de módulos correspondente,
de acordo co establecido no artigo 25.5 da Orde do 12 de xullo de 2011. A cualificación obtida na devandita proba consignarase na avaliación final

de módulos do curso correspondente. O devandito alumnado non terá dereito a realizar para eses módulos as correspondentes actividades de recuperación a que se refiren os artigos 29.3, 31.4 e 34.3

da Orde do 12 de xullo de 2011, e no caso do segundo curso do réxime ordinario non terá acceso ao módulo de Formación en centros de traballo no período ordinario.

O sistema extraordinario de avaliación para o alumnado que teña perda do dereito á avaliación continua consistirá nunha proba teórico práctica sobre os contidos do módulo, na que o alumno deberá acadar unha puntuación mínima de 5 puntos.

Sinalar que para o alumnado con perda do dereito á avaliación continua, terase en conta tal e como establece o artigo 25.3 da Orde do 12 de xullo de 2011: "O número de faltas que implica a perda do dereito á avaliación continua nun determinado módulo será do 10 % respecto da súa duración total. Para os efectos de determinación da perda do dereito á avaliación continua, o profesorado valorará as circunstancias persoais e laborais do alumno ou alumna na xustificación desas faltas, cuxa aceptación será acorde co establecido no correspondente regulamento de réxime interior do centro. O alumno ou alumna poderá seguir asistindo a clase con carácter presencial salvo en actividades que impliquen riscos tal e como establece a normativa vixente no seu artigo 25.4

A este respecto e para informar ao alumnado o centro enviará un apercibimento ao alumno ou á alumna cando as faltas de asistencia nun determinado módulo superen o 6% respecto da súa duración total. Nel indicárase que perderá o dereito á avaliación continua no módulo se acumúlase un 10% de non asistencias con respecto á súa duración total. Cando as faltas de asistencia alcancen a citada porcentaxe, comunicárase a perda do dereito á avaliación continua.

Na secretaría do centro deberá quedar constancia do apercibimento e da comunicación da perda do dereito á avaliación continua.

O alumnado que perdesse o dereito a avaliación continua nun determinado módulo terá dereito a unha proba final extraordinaria previa a avaliación final de módulos correspondente, de acordo co establecido no artigo 25.5 da orde do 12 de Xullo de 2011.

7. Procedemento sobre o seguimento da programación e a avaliación da propia práctica docente

A orde de avaliación no seu artigo 23.5 sinala que cada departamento de familia profesional realizará cunha frecuencia mínima mensual o seguimento das programacións de cada módulo, indicando grado de cumprimento e xustificación razoada no caso de desviacións, ademais a programación será revisada ao inicio de curso e se entregará unha memoria final de curso.

Para o seguimento mensual utilizarase o modelo do procedemento de Programación establecido (utilizando, se é o caso a plataforma habilitada a tal efecto), que se entregará a xefatura de departamento, xa que dito seguimento e revisión deberá constar nas correspondentes actas de departamento.

Para a memoria final utilizaremos o modelo proporcionado pola xefatura de estudos ao final de curso.

8. Medidas de atención á diversidade

8.a) Procedemento para a realización da avaliación inicial

Tal e como se establece na lexislación vixente, Orde do 12 de xullo de 2011, no seu artigo 28: ¿Ao comezo das actividades do curso académico, o equipo docente realizará unha sesión de avaliación inicial do alumnado, que terá por obxecto coñecer as características e a formación previa de cada alumno e de cada alumna, así como as súas capacidades. Así mesmo, deberá servir para orientar e situar o alumnado en relación co perfil profesional correspondente¿.

A avaliación inicial do módulo levarase a cabo con un cuestionario de contidos xerais específicos do módulo, especificado a continuación, que se complementará cos datos proporcionados polo titor/a e datos de información de matrícula.

CUESTIONARIO DE AVALIACIÓN INICIAL DO ALUMNADO
MÓDULO DE AUTONOMÍA PERSOAL E SAÚDE INFANTIL

- ¿Qué entendes por Autonomía persoal e saúde?
- ¿Qué é para ti a saúde?
- ¿Qué crees que abarca a educación para a saúde?
- ¿Cales pensas que son as enfermidades infantís máis frecuentes nunha escola infantil?
- ¿Qué contidos crees necesarios acadar sobre o crecemento e desenvolvemento do neno ou a nena de 0a 6 anos?
- ¿Qué contidos crees necesarios acadar sobre a alimentación infantil de 0a 6 anos?
- ¿Qué é para ti unha dieta equilibrada?
- ¿Qué coidados crees que son necesarios en canto a hixiene do neno/a de 0 a 6 anos?
- ¿Qué sabes sobre as necesidades de descanso dos nenos/as de 0 a 6 anos?
- ¿Qué entendes por hábitos de autonomía persoal e saúde?
- ¿Qué entendes por necesidades de apoio educativo na infancia?

8.b) Medidas de reforzo educativo para o alumnado que non responda globalmente aos obxectivos programados

O carácter continuo da avaliación debe permitir, a detección precoz das posibles dificultades na adquisición dos contidos por parte do alumnado e, en consecuencia, promover a identificación dos aspectos do proceso que provocan estas dificultades e a adopción das medidas oportunas. Cando a análise da marcha dun estudante determine dificultades para o seguimento, darase un apoio educativo personalizado determinando aqueles contidos nos que ten máis dificultades propondo traballos e actividades de reforzo que lle permitan acadar as capacidades terminais asociados aos contidos mínimos propostos nesta programación didáctica.

No caso en que non sexa posible garantir a consecución efectiva dos resultados da aprendizaxe, o equipo docente poderá propoñer a través do departamento de Orientación, a solicitude de flexibilidade horaria, tal e como establece a Orde do 12 de xullo de 2011 no seu artigo 15 (De acordo co artigo 61 do Decreto 114/2010, do 1 de xullo, o alumnado con necesidades educativas especiais, consonte o establecido no artigo 73 da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, poderá ser autorizado, cando as necesidades de apoio específico así o xustifiquen, para cursar os ciclos formativos en réxime ordinario de xeito fragmentado por módulos, cunha temporalización distinta á establecida con carácter xeral).

9. Aspectos transversais

9.a) Programación da educación en valores

É importante sinalar que ao longo do módulo se traballará coa educación en valores non só a través do traballo de actitudes recollidas no currículo do módulo, senón a través de distintos contidos inherentes ao noso traballo de aula-taller-obradoiro. Para este módulo podemos destacar:

Educación para a igualdade: Estará sempre presente, xa que logo, en ningún momento se fará diferenza entre o noso alumnado por causa do seu sexo, raza, crenzas ou calquera outra característica de diferenciación entre as persoas.

Educación ambiental: É fundamental fomentar o respecto ao medio ambiente e mesmo fomentar o correcto emprego dos medios de que se dispón sen desperdiciar papel, consumo de auga, electricidade, etc., insistir na reciclaxe e na conservación.

Educación para a saúde: É importante adquirir bos hábitos posturais no traballo, así como uns adecuados hábitos de saúde e limpeza ou unha adecuada hixiene ocular ou visual nun sistema educativo e laboral onde os ordenadores toman cada día un papel máis importante, sen esquecer que a nivel profesional (tendo en conta nas situacións en que exercerán o seu traballo) deben ter en conta a súa saúde persoal e a do usuario

como elementos cotiás do seu emprego.

Educación para a convivencia: Procurarase a resolución de conflitos fomentando o diálogo baseado no respecto, e, procurando atopar solucións de consenso de xeito democrático. Por exemplo: achegas de propostas ou ideas á hora de fixar condicións de entrega de traballos, datas de probas, etc.

Educación do consumidor: Fomentando entre os alumnos un consumo responsable, tanto dos seus propios materiais como os do centro e o ciclo (aula, material informático, talleres,...)

Interculturalidade: Traballando dende o principio de respecto as distintas culturas e xeitos de entender o mundo; entendendo isto como un enriquecemento; sinalar a este respecto, a cada vez máis frecuente presenza nas nosas aulas de alumnos de outras culturas que nos axudan a interpretar que non todas as realidades son iguais.

Considerase tamén de xeito transversal e como valor importante na Formación Profesional a orientación profesional polo carácter teórico e práctico que posúe o módulo e o ciclo, impregnando de funcionalidade cada unha das actividades que realicemos e contextualizándoas, sempre que sexa posible, no noso contorno socioeconómico.

Fomentarase tamén a valoración da formación permanente para o desenvolvemento da labor tanto educativa como profesional.

9.b) Actividades complementarias e extraescolares

Visita a centros de atención a infancia

Posta en práctica en diferentes escolas infantís de programas de actividades relacionadas cos contidos do módulo, na maioría dos casos referentes a festividades ao longo do curso académico.

Así mesmo ao longo do curso levaranse a cabo charlas e exposicións con diferentes especialistas en ámbitos de interese para os contidos e desenvolvemento do ciclo formativo.

Celebración do Samaín, Magosto, Entroido, Días internacionais e Mundais.

1. Identificación da programación

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15016000	Compostela	Santiago de Compostela	2016/2017

Ciclo formativo

Código da familia profesional	Familia profesional	Código do ciclo formativo	Ciclo formativo	Grao	Réxime
SSC	Servizos socioculturais e á comunidade	CSSSC01	Educación infantil	Ciclos formativos de grao superior	Réxime de adultos

Módulo profesional e unidades formativas de menor duración (*)

Código MP/UF	Nome	Curso	Sesións semanais	Horas anuais	Sesións anuais
MP0022	Empresa e iniciativa emprendedora	2016/2017	2	53	53

(*) No caso de que o módulo profesional estea organizado en unidades formativas de menor duración

Profesorado responsable

Profesorado asignado ao módulo	MÓNICA VINSEIRO LÓPEZ
Outro profesorado	

Estado: Pendente de supervisión inspector

2. Concreción do currículo en relación coa súa adecuación ás características do ámbito produtivo

Esta programación realízase para o módulo de Empresa e Iniciativa Emprendedora, pertencente ao Ciclo Formativo de Educación Infantil, tomando como referencia o Decreto 226/2008, do 25 de setembro, polo que se establece o currículo do ciclo formativo de grao superior correspondente ao título de técnico superior en educación infantil e introducindo as adaptacións necesarias para adecuar a docencia ás características do alumnado e as características do contorno sociocultural do centro.

Para esta adecuación baseámonos ademais no perfil profesional do título.

A competencia xeral e competencias profesionais, persoais e sociais que se concretan no Decreto do Currículo como segúe: A competencia xeral deste título consiste en deseñar, pór en práctica e avaliar proxectos e programas educativos de atención á infancia no primeiro ciclo de educación infantil no ámbito formal, consonte a proposta pedagóxica elaborada por un mestre unha mestra coa especialización en educación infantil ou título de grao equivalente, e en toda a etapa no ámbito non formal, xerando contornos seguros e en colaboración con profesionais e coas familias.

Competencias profesionais, persoais e sociais. As competencias profesionais, persoais e sociais deste título son as que se relacionan a seguir:

a) Programar a intervención educativa e de atención social á infancia a partir das directrices do programa da institución e das características individuais, do grupo e do contexto.

Isto nos permitirá traballar de cara a conseguir o rol do posto de traballo propio deste ciclo formativo.

b) Organizar os recursos para o desenvolvemento da actividade respondendo ás necesidades e ás características dos nenos e das nenas.

c) Desenvolver as actividades programadas empregando as estratexias metodolóxicas e os recursos apropiados, e creando un clima de confianza.

d) Deseñar e aplicar estratexias de actuación coas familias, no marco das finalidades e os procedementos da institución, para mellorar o proceso de intervención.

e) Responder ás necesidades dos cativos e das cativas, así como das familias que requiran a participación de profesionais ou servizos, utilizando os recursos e os procedementos axeitados.

f) Actuar ante continxencias relativas ás persoas, aos recursos ou ao medio, transmitindo seguridade e confianza, e aplicando, de ser o caso, os protocolos de actuación establecidos.

g) Avaliar o proceso de intervención e os resultados obtidos, elaborar e xestionar a documentación asociada ao proceso, e transmitir a información co fin de mellorar a calidade do servizo.

h) Manter actualizados os coñecementos científicos e técnicos relativos á propia actividade profesional, utilizando os recursos existentes para a aprendizaxe ao longo da vida.

i) Actuar con autonomía e iniciativa no deseño e na realización de actividades, con respecto polas liñas pedagóxicas e de actuación da institución en que se desenvolva a actividade.

j) Manter relacións fluídas cos nenos e as nenas, coas súas familias, cos membros do seu grupo e con outro persoal profesional, amosando habilidades sociais e capacidade de xestión da diversidade cultural, e achegar solucións para os conflitos que se presenten.

k) Xerar contornos seguros, respectando a normativa e os protocolos de seguridade na planificación e no desenvolvemento das actividades.

l) Exercer os dereitos e cumprir as obrigas que deriven das relacións laborais,

m) Xestionar a propia carreira profesional, analizando oportunidades de emprego, autoemprego e aprendizaxe.

n) Crear e xestionar unha pequena empresa, realizando o estudo da viabilidade de produtos, de planificación da produción e de comercialización.

o) Participar na vida económica, social e cultural cunha actitude crítica e de responsabilidade.

3. Relación de unidades didácticas que a integran, que contribuirán ao desenvolvemento do módulo profesional, xunto coa secuencia e o tempo asignado para o desenvolvemento de cada unha

U.D.	Título	Descrición	Duración (sesións)	Peso (%)
1	EMPRESA E INICIATIVA EMPRENDEDORA	Introdución en conceptos básicos: emprendedor, idea de negocio, obxectivos e estratexias. Análise das variables do entorno que inflúen na empresa	6	13
2	FORMAS XURÍDICAS	Descrición das distintas formas xurídicas que pode adoptar unha empresa	7	15
3	APROVISIONAMENTO E PRODUCCIÓN	Xestión do aprovisionamento de materias primas. Amortización. Custos	8	15
4	A FUNCIÓN COMERCIAL	Estudo de mercado. Análisis DAFO. Estratexias comerciais...	6	12
5	FUNCIÓN DE PERSOAL (RRHH)	Recursos humanos na empresa.	7	10
6	FUNCIÓN ECONÓMICO-FINANCIERA	Conceptos básicos de contabilidade e financiamento da empresa.	6	15
7	A CONSTITUCIÓN DA EMPRESA	Os pasos a seguir para a posta en marcha dunha empresa	7	10
8	XESTIÓN ADMINISTRATIVA DA EMPRESA	Documentación administrativa.	6	10

4. Por cada unidade didáctica

4.1.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
1	EMPRESA E INICIATIVA EMPRENDEDORA	6

4.1.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Desenvolve o seu espírito emprendedor identificando as capacidades asociadas a el e definindo ideas emprendedoras caracterizadas pola innovación e a creatividade.	SI
RA2 - Decide a oportunidade de creación dunha pequena empresa para o desenvolvemento da idea emprendedora, tras a análise da relación entre a empresa e o contorno, do proceso produtivo, da organización dos recursos humanos e dos valores culturais e éticos.	SI

4.1.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.1 Identifícase o concepto de innovación e a súa relación co progreso da sociedade e o aumento no benestar dos individuos.
CA1.2 Analízase o concepto de cultura emprendedora e a súa importancia como dinamizador do mercado laboral e fonte de benestar social.
CA1.3 Valorouse a importancia da iniciativa individual, a creatividade, a formación, a responsabilidade e a colaboración como requisitos indispensables para ter éxito na actividade emprendedora.
CA1.4 Analizáronse as características das actividades emprendedoras no sector da educación infantil formal e non formal e no sector dos servizos sociais de atención á infancia.
CA1.5 Valorouse o concepto de risco como elemento inevitable de toda actividade emprendedora.
CA1.6 Valoráronse ideas emprendedoras caracterizadas pola innovación, pola creatividade e pola súa factibilidade.
CA1.7 Decidiuse a partir das ideas emprendedoras unha determinada idea de negocio do ámbito da educación infantil formal ou non formal, que ha servir de punto de partida para a elaboración do proxecto empresarial.
CA1.8 Analízase a estrutura dun proxecto empresarial e valorouse a súa importancia como paso previo á creación dunha pequena empresa.
CA2.1 Valorouse a importancia das pequenas e medianas empresas no tecido empresarial galego.
CA2.2 Analízase o impacto ambiental da actividade empresarial e a necesidade de introducir criterios de sustentabilidade nos principios de actuación das empresas.
CA2.3 Identifícanse os principais compoñentes do contorno xeral que rodea a empresa e, en especial, nos aspectos tecnolóxico, económico, social, ambiental, demográfico e cultural.
CA2.4 Apreciouse a influencia na actividade empresarial das relacións coa clientela, con provedores, coas administracións públicas, coas entidades financeiras e coa competencia como principais integrantes do contorno específico.
CA2.5 Determináronse os elementos do contorno xeral e específico dunha pequena ou mediana empresa de educación infantil formal e non formal en función da súa posible localización.
CA2.6 Analízase o fenómeno da responsabilidade social das empresas e a súa importancia como un elemento da estratexia empresarial.
CA2.7 Valorouse a importancia do balance social dunha empresa relacionada coa educación infantil formal e non formal e describíronse os principais custos sociais en que incorren estas empresas, así como os beneficios sociais que producen.
CA2.8 Identifícanse, en empresas de educación infantil formal e non formal, prácticas que incorporen valores éticos e sociais.
CA2.9 Definíronse os obxectivos empresariais incorporando valores éticos e sociais.
CA2.10 Analizáronse os conceptos de cultura empresarial, e de comunicación e imaxe corporativas, así como a súa relación cos obxectivos empresariais.

Criterios de avaliación
CA2.11 Descríbense as actividades e os procesos básicos que se realizan nunha empresa de educación infantil formal e non formal, e delimitándose as relacións de coordinación e dependencia dentro do sistema empresarial.
CA2.12 Elaborouse un plan de empresa que inclúa a idea de negocio, a localización, a organización do proceso produtivo e dos recursos necesarios, a responsabilidade social e o plan de márketing.

4.1.e) Contidos

Contidos
Innovación e desenvolvemento económico. Principais características da innovación na actividade de educación infantil (materiais, tecnoloxía, organización da produción, etc.).
A cultura emprendedora na Unión Europea, en España e en Galicia.
Factores clave das persoas emprendedoras: iniciativa, creatividade, formación, responsabilidade e colaboración.
A actuación das persoas emprendedoras no sector da educación infantil formal e non formal e no sector dos servizos sociais de atención á infancia.
O risco como factor inherente á actividade emprendedora.
Valoración do traballo por conta propia como fonte de realización persoal e social.
Ideas emprendedoras: fontes de ideas, maduración e avaliación destas.
Proxecto empresarial: importancia e utilidade, a estrutura e a aplicación no ámbito da educación infantil formal e non formal.
A empresa como sistema: concepto, funcións e clasificacións.
Análise do contorno xeral dunha pequena ou mediana empresa de educación infantil formal e non formal: aspectos tecnolóxico, económico, social, ambiental, demográfico e cultural.
Análise do contorno específico dunha pequena ou mediana empresa de educación infantil formal e non formal: clientes, provedores, administracións públicas, entidades financeiras e competencia.
Localización da empresa.
Persoa empresarial. Requisitos para o exercicio da actividade empresarial.
Responsabilidade social da empresa e compromiso co desenvolvemento sustentable.
Cultura empresarial, e comunicación e imaxe corporativas.

4.2.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
2	FORMAS XURÍDICAS	7

4.2.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Decide a oportunidade de creación dunha pequena empresa para o desenvolvemento da idea emprendedora, tras a análise da relación entre a empresa e o contorno, do proceso produtivo, da organización dos recursos humanos e dos valores culturais e éticos.	NO
RA3 - Selecciona a forma xurídica tendo en conta as implicacións legais asociadas e o proceso para a súa constitución e posta en marcha.	NO

4.2.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.12 Elaborouse un plan de empresa que inclúa a idea de negocio, a localización, a organización do proceso produtivo e dos recursos necesarios, a responsabilidade social e o plan de marketing.
CA3.1 Analizouse o concepto de persoa empresaria, así como os requisitos que cómpren para desenvolver a actividade empresarial.
CA3.2 Analizáronse as formas xurídicas da empresa tendo en conta as vantaxes e as desvantaxes de cada unha en relación coa súa idea de negocio.
CA3.3 Valorouse a importancia das empresas de economía social no sector de educación infantil formal e non formal.
CA3.4 Especificouse o grao de responsabilidade legal das persoas propietarias da empresa en función da forma xurídica elixida.
CA3.5 Diferenciouse o tratamento fiscal establecido para cada forma xurídica de empresa.
CA3.9 Incluíuse no plan de empresa información relativa á elección da forma xurídica, os trámites administrativos, as axudas e as subvencións.

4.2.e) Contidos

Contidos
Persoa empresaria. Requisitos para o exercicio da actividade empresarial.
Formas xurídicas das empresas.
Responsabilidade legal do empresario.
A fiscalidade da empresa como variable para a elección da forma xurídica.
Plan de empresa: elección da forma xurídica, trámites administrativos, e xestión de axudas e subvencións.

4.3.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
3	APROVISIONAMENTO E PRODUCCIÓN	8

4.3.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Decide a oportunidade de creación dunha pequena empresa para o desenvolvemento da idea emprendedora, tras a análise da relación entre a empresa e o contorno, do proceso produtivo, da organización dos recursos humanos e dos valores culturais e éticos.	NO

4.3.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.11 Descríbense as actividades e os procesos básicos que se realizan nunha empresa de educación infantil formal e non formal, e delimitándose as relacións de coordinación e dependencia dentro do sistema empresarial.
CA2.12 Elaborouse un plan de empresa que inclúa a idea de negocio, a localización, a organización do proceso produtivo e dos recursos necesarios, a responsabilidade social e o plan de marketing.

4.3.e) Contidos

Contidos
Análise do contorno específico dunha pequena ou mediana empresa de educación infantil formal e non formal: clientes, provedores, administracións públicas, entidades financeiras e competencia.
Actividades e procesos básicos na empresa. Organización dos recursos dispoñibles. Externalización de actividades da empresa.
Descrición dos elementos e estratexias do plan de produción e do plan de marketing.

4.4.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
4	A FUNCIÓN COMERCIAL	6

4.4.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Decide a oportunidade de creación dunha pequena empresa para o desenvolvemento da idea emprendedora, tras a análise da relación entre a empresa e o contorno, do proceso produtivo, da organización dos recursos humanos e dos valores culturais e éticos.	NO

4.4.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.10 Analizáronse os conceptos de cultura empresarial, e de comunicación e imaxe corporativas, así como a súa relación cos obxectivos empresariais.
CA2.12 Elaborouse un plan de empresa que inclúa a idea de negocio, a localización, a organización do proceso produtivo e dos recursos necesarios, a responsabilidade social e o plan de márketing.

4.4.e) Contidos

Contidos
Análise do contorno específico dunha pequena ou mediana empresa de educación infantil formal e non formal: clientes, provedores, administracións públicas, entidades financeiras e competencia. Cultura empresarial, e comunicación e imaxe corporativas. Descrición dos elementos e estratexias do plan de produción e do plan de márketing.

4.5.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
5	FUNCIÓN DE PERSOAL (RRHH)	7

4.5.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Decide a oportunidade de creación dunha pequena empresa para o desenvolvemento da idea emprendedora, tras a análise da relación entre a empresa e o contorno, do proceso produtivo, da organización dos recursos humanos e dos valores culturais e éticos.	NO

4.5.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.12 Elaborouse un plan de empresa que inclúa a idea de negocio, a localización, a organización do proceso produtivo e dos recursos necesarios, a responsabilidade social e o plan de marketing.

4.5.e) Contidos

Contidos
Actividades e procesos básicos na empresa. Organización dos recursos dispoñibles. Externalización de actividades da empresa.

4.6.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
6	FUNCIÓN ECONÓMICO-FINANXEIRA	6

4.6.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA3 - Selecciona a forma xurídica tendo en conta as implicacións legais asociadas e o proceso para a súa constitución e posta en marcha.	NO
RA4 - Realiza actividades de xestión administrativa e financeira básica dunha pequena ou mediana empresa, identifica as principais obrigas contables e fiscais, e formaliza a documentación.	NO

4.6.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA3.8 Analizáronse as axudas e subvencións para a creación e posta en marcha de empresas de educación infantil formal e non formal tendo en conta a súa localización.
CA3.9 Incluíuse no plan de empresa información relativa á elección da forma xurídica, os trámites administrativos, as axudas e as subvencións.
CA4.1 Analizáronse os conceptos básicos de contabilidade, así como as técnicas de rexistro da información contable: activo, pasivo, patrimonio neto, ingresos, gastos e contas anuais.
CA4.2 Descríbense as técnicas básicas de análise da información contable, en especial no referente ao equilibrio da estrutura financeira e á solvencia, á liquidez e á rendibilidade da empresa.
CA4.5 Elaborouse o plan financeiro e analizouse a viabilidade económica e financeira do proxecto empresarial.

4.6.e) Contidos

Contidos
Axudas e subvencións para a creación dunha empresa de educación infantil formal e non formal.
Plan de empresa: elección da forma xurídica, trámites administrativos, e xestión de axudas e subvencións.
Análise das necesidades de investimento e das fontes de financiamento dunha pequena e dunha mediana empresa no sector de educación infantil formal e non formal.
Concepto e nocións básicas de contabilidade: activo, pasivo, patrimonio neto, ingresos, gastos e contas anuais.
Análise da información contable: equilibrio da estrutura financeira e ratios financeiras de solvencia, liquidez e rendibilidade da empresa.
Plan financeiro: estudo da viabilidade económica e financeira.

4.7.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
7	A CONSTITUCIÓN DA EMPRESA	7

4.7.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA3 - Selecciona a forma xurídica tendo en conta as implicacións legais asociadas e o proceso para a súa constitución e posta en marcha.	NO
RA4 - Realiza actividades de xestión administrativa e financeira básica dunha pequena ou mediana empresa, identifica as principais obrigas contables e fiscais, e formaliza a documentación.	NO

4.7.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA3.6 Identifícanse os trámites esixidos pola lexislación para a constitución dunha pequena ou mediana empresa en función da súa forma xurídica.
CA3.7 Identifícanse as vías de asesoramento e xestión administrativa externas á hora de pór en marcha unha pequena ou mediana empresa.
CA3.9 Inclúese no plan de empresa información relativa á elección da forma xurídica, os trámites administrativos, as axudas e as subvencións.
CA4.3 Defínense as obrigas fiscais (declaración censual, IAE, liquidacións trimestrais, resumes anuais, etc.) dunha pequena e dunha mediana empresa relacionada coa educación infantil formal e non formal, e diferénciáronse os tipos de impostos no calendario fi
CA4.4 Formalizouse con corrección, mediante procesos informáticos, a documentación básica de carácter comercial e contable (notas de pedido, albarás, facturas, recibos, cheques, obrigas de pagamento e letras de cambio) para unha pequena e unha mediana empresa de

4.7.e) Contidos

Contidos
Persoa empresaria. Requisitos para o exercicio da actividade empresarial.
Proceso administrativo de constitución e posta en marcha dunha empresa.
Vías de asesoramento para a elaboración dun proxecto empresarial e para a posta en marcha da empresa.
Plan de empresa: elección da forma xurídica, trámites administrativos, e xestión de axudas e subvencións.
Obrigas fiscais dunha pequena e dunha mediana empresa.

4.8.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
8	XESTIÓN ADMINISTRATIVA DA EMPRESA	6

4.8.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA3 - Selecciona a forma xurídica tendo en conta as implicacións legais asociadas e o proceso para a súa constitución e posta en marcha.	NO
RA4 - Realiza actividades de xestión administrativa e financeira básica dunha pequena ou mediana empresa, identifica as principais obrigas contables e fiscais, e formaliza a documentación.	NO

4.8.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA3.9 Inclúíuse no plan de empresa información relativa á elección da forma xurídica, os trámites administrativos, as axudas e as subvencións.
CA4.4 Formalizouse con corrección, mediante procesos informáticos, a documentación básica de carácter comercial e contable (notas de pedido, albarás, facturas, recibos, cheques, obrigas de pagamento e letras de cambio) para unha pequena e unha mediana empresa de

4.8.e) Contidos

Contidos
Proceso administrativo de constitución e posta en marcha dunha empresa.
Plan de empresa: elección da forma xurídica, trámites administrativos, e xestión de axudas e subvencións.
Ciclo de xestión administrativa nunha empresa de educación infantil formal e non formal: documentos administrativos e documentos de pagamento.
Coidado na elaboración da documentación administrativo-financeira.

5. Mínimos exixibles para alcanzar a avaliación positiva e os criterios de cualificación

Os mínimos esixibles para acadar a avaliación positiva son:

- Valorouse a importancia da iniciativa individual, a creatividade, a formación, a responsabilidade e a colaboración como requisitos indispensables para ter éxito na actividade emprendedor
- Analizáronse as características das actividades emprendedoras no seu sector.
- Identificouse o concepto de innovación e a súa relación co progreso da sociedade e o aumento no benestar dos individuos.
- Valorouse o concepto de risco como elemento inevitable de toda actividade emprendedora.
- Decidiuse a partir das ideas emprendedoras unha determinada idea de negocio, que ha servir de punto de partida para a elaboración do proxecto empresarial
- Analizouse o concepto de persoa empresaria, así como os requisitos que cómpren para desenvolver a actividade empresarial.
- Especificouse o grao de responsabilidade legal das persoas propietarias da empresa en función da forma xurídica elixida.
- Identificáronse os trámites esixidos pola lexislación para a constitución dunha pequena ou mediana empresa en función da súa forma xurídica
- Analizouse o fenómeno da responsabilidade social das empresas e a súa importancia como un elemento da estratexia empresarial
- Identificáronse os principais compoñentes do contorno xeral que rodea a empresa e, en especial, nos aspectos tecnolóxico, económico, social, ambiental, demográfico e cultural
- Apreciouse a influencia na actividade empresarial das relacións coa clientela, con provedores, coas administracións públicas, coas entidades financeiras e coa competencia como principais integrantes do contorno específico.
- Definíronse as obrigas fiscais (declaración censual, IAE, liquidacións trimestrais, resumes anuais, etc.) dunha pequena e dunha mediana empresa e diferenciáronse os tipos de impostos no calendario fiscal (liquidacións trimestrais e liquidacións anuais.
- Analizáronse as axudas e subvencións para a creación e posta en marcha dunha empresa tendo en conta a súa localización.
- Elaborouse o plan financeiro e analizouse a viabilidade económica e financeira do proxecto empresarial.
- Analizáronse os conceptos básicos de contabilidade, así como as técnicas de rexistro da información contable: activo, pasivo, patrimonio neto, ingresos, gastos e contas anuais.
- Formalizouse con corrección, mediante procesos informáticos, a documentación básica de carácter comercial e contable (notas de pedido, albarás, facturas, recibos, cheques, obrigas de pagamento e letras de cambio) para unha pequena e unha mediana empresa e describíronse os circuitos que recorre esa documentación na empresa.
- Elaborouse un plan de empresa que inclúa a idea de negocio, a localización, a organización do proceso produtivo e dos recursos necesarios, a responsabilidade social e o plan de márketing

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN.-

A nota final da avaliación terá en conta tanto a proba de coñecementos (exame escrito) como ós traballos desenvolvidos diariamente na clase.

O alumnado que non acade un resultado positivo fará unha proba de recuperación en cada unha das avaliacións.

O alumnado que perda o dereito a avaliación continua polas faltas de asistencia a clase, terá dereito a un exame final de toda a materia no mes de xuño.

A cualificación en cada avaliación estará determinada por una cifra numérica do 1-10, que se ponderará da seguinte maneira:

- Os exames de contidos suporán o 80% da nota.
- O Plan Empresa conformará un 20% da nota.

Para aprobar cada avaliación hai que ter una nota de 5 puntos. A nota final será a media das notas acadadas nas avaliacións, sendo obrigatoria a entrega do Plan de Empresa que se elaborará ó longo de todo o curso.

6. Procedemento para a recuperación das partes non superadas

6.a) Procedemento para definir as actividades de recuperación

As probas de recuperación levaranse a cabo con aquel alumnado que non acade os mínimos esixibles. Esta recuperación farase ó longo do curso por medio de probas, similares ás anteriormente explicadas, e/ou a presentación de traballos sobre os contidos da materia. Realizarase unha proba de recuperación por cada trimestre.

O alumnado que obtivese unha cualificación inferior a 5 en calquera das avaliacións terá dereito a unha proba escrita de recuperación final que se celebrará no mes de xuño para a súa cualificación na avaliación final. Esta proba considerárase superada cando o alumno/a obteña unha puntuación igual ou superior a 5.

6.b) Procedemento para definir a proba de avaliación extraordinaria para o alumnado con perda de dereito a avaliación continua

O sistema extraordinario de avaliación para o alumnado que teña perda do dereito á avaliación continua consistirá nunha proba teórico-conceptual con supostos prácticos de todo o módulo, na que o alumno deberá de acadar unha nota mínima de 5 para aprobar.

O alumnado que perda o dereito a avaliación continua, dende ese momento, aínda que poderá entregar as tarefas realizadas na clase e asistir ás mesmas, non terá a opción de que estas se cualifiquen e que dita cualificación se compute a efectos da nota final, de xeito que só pode ser avaliado nunha proba final extraordinaria previa á avaliación final de módulos correspondente.

No caso de que se produza a perda do dereito á avaliación continua, na secretaría do centro deberá quedar constancia do apercibimento e da comunicación da perda do dereito á avaliación continua.

Para o alumnado matriculado logo de iniciadas as actividades lectivas, non se terán en consideración as sesións previas á formalización da matrícula.

O alumnado que perdesse o dereito á avaliación continua nun determinado módulo non terá dereito a realizar para ese módulo as correspondentes actividades de recuperación a que se refiren os artigos 29.3, 31.4 e 34.3 da Orde do 12 de xullo de 2011, e no caso do segundo curso do réxime ordinario procederase a aplicar a normativa vixente.

7. Procedemento sobre o seguimento da programación e a avaliación da propia práctica docente

A orde de avaliación no seu artigo 23.5 sinala que cada departamento de familia profesional realizará cunha frecuencia mínima mensual o seguimento das programacións de cada módulo, indicando grado de cumprimento e xustificación razoada no caso de desviacións, ademais a programación será revisada ao inicio de curso e se entregará unha memoria final de curso.

A nivel de seguimentos de programacións, empregarase a aplicación informática de elaboración de seguimento de programacións, e se entregará copia á xefatura de departamento da familia profesional correspondente para que conste nas actas do mesmo.

8. Medidas de atención á diversidade

8.a) Procedemento para a realización da avaliación inicial

O comezo do curso faremos unha avaliación inicial consistente en acadar algunha información individualizada do nivel de coñecementos, motivacións, etc., adquiridos polos alumnado nas etapas anteriores. É importante que teñan un mínimo vocabulario técnico-xurídico, que sexan capaces de relacionar conceptos, organizar os feitos, que teñan un método de traballo e de estudo.

Os primeiros días de clase mediante a observación diaria e casos prácticos de situacións reais ou simuladas, observarase a súa capacidade de traballo individual e en grupo.

Estes instrumentos teñen como finalidade observar as capacidades na comprensión e redación do alumnado e detectar algunha deficiencia na aprendizaxe anterior. Os resultados desta avaliación inicial serán postos en común co resto do equipo docente na sesión de avaliación inicial por se fosen necesarias actuacións concretas con algún alumno/a.

8.b) Medidas de reforzo educativo para o alumnado que non responda globalmente aos obxectivos programados

A profesora intentará adaptarse na medida do posible ás necesidades individuais de cada alumno/a.

Para o alumnado que presente dificultades para acadar os resultados de aprendizaxe establécense lecturas e exercicios prácticos de reforzo que deben realizar na clase e na casa para asentar os coñecementos.

No suposto de detectar, na avaliación inicial, algún caso no que fora necesario tomar medidas especializadas, traballaremos co Departamento de Orientación para elaborar a proposta adecuada cara ao alumnado con necesidades educativas específicas.

9. Aspectos transversais

9.a) Programación da educación en valores

É importante sinalar que ao longo do módulo se traballará coa educación en valores non só a través do traballo con actitudes recollidas no currículo do módulo, senón a través de distintos contidos inherentes ao noso traballo de aula-taller-obraoiro, para este módulo podemos destacar:

- Educación para a igualdade: Estará sempre presente, xa que logo, en ningún momento se fará diferenza entre o noso alumnado por causa do seu sexo, raza, crenzas ou calquera outra característica de diferenciación entre as persoas.
- Educación ambiental: É fundamental fomentar o respecto ao medio ambiente e mesmo fomentar o correcto emprego dos medios de que se dispón sen desperdiciar papel, consumo de auga, electricidade, etc., insistir na reciclaxe e na conservación.
- Educación para a saúde: É importante adquirir bos hábitos posturais no traballo, así como uns adecuados hábitos de saúde e limpeza ou unha adecuada hixiene ocular ou visual nun sistema educativo e laboral onde os ordenadores toman cada día un papel máis importante, sen esquecer que a nivel profesional (tendo en conta nas situacións en que exercerán o seu traballo) deben ter en conta a súa saúde persoal e a do usuario como elementos cotiás do seu emprego.
- Educación para a convivencia: Procurarase a resolución de conflitos fomentando o diálogo baseado no respecto, e, procurando atopar solucións de consenso de xeito democrático. Por exemplo: achegas de propostas ou ideas á hora de fixar condicións de entrega de traballos, datas de probas, etc.
- Educación do consumidor: Fomentando entre os alumnos un consumo responsable, tanto dos seus propios materiais como os do centro e o ciclo (aula, material informático, talleres,...)

- Interculturalidade: Traballando dende o principio de respecto as distintas culturas e xeitos de entender o mundo; entendendo isto como un enriquecemento; sinalar a este respecto, a cada vez máis frecuente presenza nas nosas aulas de alumnos de outras culturas que nos axudan a interpretar que non todas as realidades son iguais.
- Consideraremos tamén de xeito transversal e como valor importante na Formación Profesional a orientación profesional polo carácter teórico-práctico que posúe o módulo e o ciclo, impregnando de funcionalidade cada unha das actividades que realicemos e contextualizándoas, sempre que sexa posible, no noso contorno socioeconómico.

9.b) Actividades complementarias e extraescolares

Asistencia a charlas, conferencias sobre:

A creación dunha empresa, O espírito emprendedor, a cultura emprendedora

O Mercado de traballo, acceso o mundo laboral.

Visitas que se poidan considerar de interese para os alumnos/as.

Viveiro de empresas da Cámara de comercio, empresas, preferiblemente da comarca.

Asistencia ao día do emprendedor.

1. Identificación da programación

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15016000	Compostela	Santiago de Compostela	2016/2017

Ciclo formativo

Código da familia profesional	Familia profesional	Código do ciclo formativo	Ciclo formativo	Grao	Réxime
SSC	Servizos socioculturais e á comunidade	CSSSC01	Educación infantil	Ciclos formativos de grao superior	Réxime de adultos

Módulo profesional e unidades formativas de menor duración (*)

Código MP/UF	Nome	Curso	Sesións semanais	Horas anuais	Sesións anuais
MP0016	Desenvolvemento socioafectivo	2016/2017	4	123	123

(*) No caso de que o módulo profesional estea organizado en unidades formativas de menor duración

Profesorado responsable

Profesorado asignado ao módulo	ESTRELLA MARÍA GARCÍA GARCÍA
Outro profesorado	

Estado: Pendente de supervisión inspector

2. Concreción do currículo en relación coa súa adecuación ás características do ámbito produtivo

Esta programación realízase para o módulo DESENVOLVEMENTO SOCIOAFECTIVO pertencente ao C.S. Educación Infantil de Modular, tomando como referencia o Decreto 226/2008 do 25 de setembro, modificado polo Decreto 38/2010 do 18 de marzo, polos que se establece o currículo do título de Técnico Superior en Educación Infantil, e introducindo as adaptacións necesarias para adecuar a docencia ás características do alumnado e as características do contorno sociocultural do centro.

Baseándonos para esta adecuación, ademais no perfil profesional do título, Competencia xeral e Competencias profesionais, persoais e sociais e que se concretan no Decreto do Currículo como segue:

Perfil profesional do título:

O perfil profesional do título de técnico superior en educación infantil determínase pola súa competencia xeral, polas súas competencias profesionais, persoais e sociais, así como pola relación de cualificacións e, de ser o caso, unidades de competencia do Catálogo Nacional de Cualificacións Profesionais incluídas no título.

Competencia xeral:

A competencia xeral deste título consiste en deseñar, pór en práctica e avaliar proxectos e programas educativos de atención á infancia no primeiro ciclo de educación infantil no ámbito formal, consonte a proposta pedagóxica elaborada por un mestre ou unha mestra coa especialización en educación infantil ou título de grao equivalente, e en toda a etapa no ámbito non formal, xerando contornos seguros e en colaboración con profesionais e coas familias

Competencias profesionais, persoais e sociais:

As competencias profesionais, persoais e sociais deste título son as que se relacionan deseguido:

- a) Programar a intervención educativa e de atención social á infancia a partir das directrices do programa da institución e das características individuais, do grupo e do contexto.
- b) Organizar os recursos para o desenvolvemento da actividade respondendo ás necesidades e ás características dos nenos e das nenas.
- c) Desenvolver as actividades programadas empregando as estratexias metodolóxicas e os recursos apropiados, e creando un clima de confianza.
- d) Deseñar e aplicar estratexias de actuación coas familias, no marco das finalidades e os procedementos da institución, para mellorar o proceso de intervención.
- e) Responder ás necesidades dos cativos e das cativas, así como das familias que requiran a participación de profesionais ou servizos, utilizando os recursos e os procedementos axeitados.
- f) Actuar ante continxencias relativas ás persoas, aos recursos ou ao medio, transmitindo seguridade e confianza, e aplicando, de ser o caso, os protocolos de actuación establecidos.
- g) Avaliar o proceso de intervención e os resultados obtidos, elaborar e xestionar a documentación asociada ao proceso, e transmitir a información co fin de mellorar a calidade do servizo.
- h) Manter actualizados os coñecementos científicos e técnicos relativos á propia actividade profesional, utilizando os recursos existentes para a aprendizaxe ao longo da vida.
- i) Actuar con autonomía e iniciativa no deseño e na realización de actividades, con respecto polas liñas pedagóxicas e de actuación da institución en que se desenvolve a actividade.
- j) Manter relacións fluídas cos nenos e as nenas, coas súas familias, cos membros do seu grupo e con outro persoal profesional, amosando habilidades sociais e capacidade de xestión da diversidade cultural, e achegar solucións para os conflitos que se presenten.
- k) Xerar contornos seguros, respectando a normativa e os protocolos de seguridade na planificación e no desenvolvemento das actividades.
- l) Exercer os dereitos e cumprir as obrigas que se deriven das relacións laborais, consonte o establecido na lexislación.
- m) Xestionar a propia carreira profesional, analizando oportunidades de emprego, autoemprego e aprendizaxe.
- n) Crear e xestionar unha pequena empresa, realizando o estudo da viabilidade de produtos, de planificación da produción e de comercialización.
- o) Participar na vida económica, social e cultural cunha actitude crítica e de responsabilidade.

Asociado á unidade de competencia: UC1032_3: Desenvolver accións para favorecer a exploración do contorno a través do contacto cos obxectos, e as relacións do cativo e da cativa cos seus iguais e coas persoas adultas.

Isto nos permitirá traballar de cara a conseguir o rol do posto de traballo propio de este ciclo formativo que se en actividades específicas con resultados concretos, na adaptación en función das variacións que se dan na práctica do traballo e nos procesos productivos, actuar correctamente ante anomalías, dirixir o conxunto do traballo e acadar os obxectivos da organización, así como establecer prioridades e actuar en coordinación con outros departamentos.

3. Relación de unidades didácticas que a integran, que contribuirán ao desenvolvemento do módulo profesional, xunto coa secuencia e o tempo asignado para o desenvolvemento de cada unha

U.D.	Título	Descrición	Duración (sesións)	Peso (%)
1	O desenvolvemento afectivo na infancia.	O desenvolvemento afectivo no neno e nena.	27	18
2	O desenvolvemento social.	A evolución do desenvolvemento social.	25	18
3	O desenvolvemento moral na etapa infantil.	O desenvolvemento moral na infancia.	14	18
4	O desenvolvemento sexual.	A evolución da sexualidade e o seu tratamento.	27	18
5	Problemas e trastornos de conduta na infancia.	Intervención ante os principais trastornos e alteracións de comportamento na infancia.	20	18
6	A avaliación no desenvolvemento socioafectivo.	A avaliación do desenvolvemento socioafectivo.	10	10

4. Por cada unidade didáctica

4.1.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
1	O desenvolvemento afectivo na infancia.	27

4.1.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Planifica intervencións para favorecer o desenvolvemento afectivo dos cativos e das cativas analizando as teorías explicativas e as características individuais e do grupo a que se dirixan.	SI
RA6 - Pon en práctica programas e actividades de intervención no ámbito socioafectivo en relación cos obxectivos, as estratexias metodolóxicas e o papel do educador ou da educadora.	SI

4.1.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.1 Identifícanse as concepcións teóricas acerca do desenvolvemento afectivo dos nenos e das nenas.
CA1.2 Descríbense as principais características da afectividade infantil, así como a súa evolución e os trastornos máis frecuentes.
CA1.3 Valorouse a importancia do apego no desenvolvemento integral dos cativos e das cativas.
CA1.4 Identifícanse e consideráronse as variables relevantes para o deseño da intervención.
CA1.5 Formuláronse obxectivos pertinentes ás características evolutivas dos cativos e das cativas.
CA1.6 Propuxéronse actividades, recursos e estratexias coherentes cos obxectivos e as características dos pequenos e das pequenas.
CA1.7 Descríbense estratexias axeitadas para organizar o período de adaptación.
CA1.8 Propuxéronse actividades favorecedoras do desenvolvemento da identidade persoal e dunha autoimaxe positiva.
CA1.9 Valorouse a importancia das persoas adultas e dos proxenitores na construción dunha identidade persoal axustada.
CA1.10 Valorouse a importancia da afectividade no desenvolvemento integral do suxeito.
CA1.11 Valorar o nivel de competencia curricular do alumnado.
CA6.1 Descríbense as actitudes e o papel que debe desempeñar o educador ou a educadora para favorecer o desenvolvemento socioafectivo dos cativos e das cativas.
CA6.2 Identifícanse estilos de relación favorecedores da creación dunha identidade positiva.
CA6.3 Identifícanse as actitudes e as habilidades sociais necesarias para se relacionar axeitadamente cos nenos e as nenas.
CA6.4 Potenciouse a expresión e a identificación de emocións por parte dos cativos e das cativas.
CA6.5 Organizáronse os espazos atendendo ás necesidades socioafectivas dos pequenos e das pequenas.
CA6.6 Dispuxéronse os recursos e os agrupamentos de xeito que se propicie a interacción libre dos nenos e das nenas.
CA6.7 Respondeuse adecuadamente ante as continxencias relativas ao ámbito socioafectivo.

Criterios de avaliación
CA6.8 Analizouse e valorouse o papel da persoa educadora na creación dun clima de afecto e confianza.
CA6.9 Respectouse o principio de igualdade dos sexos no desenvolvemento da intervención.
CA6.10 Aplicáronse estratexias que favorezan o desempeño de papeis variados que non reproduzan unha asignación sexista.

4.1.e) Contidos

Contidos
Importancia dos procesos socioafectivos no desenvolvemento da personalidade infantil.
Concepcións sobre o desenvolvemento infantil: teorías explicativas.
Principais características da afectividade infantil. Estados afectivos: emocións e sentimentos.
Análise das características e da evolución da afectividade infantil.
Primeiras manifestacións afectivas: sorriso, estadio do espello e angustia de separación. Formación do apego.
Identificación dos principais conflitos relacionados coa afectividade infantil.
Valoración do papel da escola e da persoa educadora no desenvolvemento afectivo.
Planificación do período de adaptación, tendo en conta o desenvolvemento afectivo dos nenos e das nenas.
Deseño de estratexias educativas que favorezan o desenvolvemento afectivo.
Papel do persoal educador no desenvolvemento socioafectivo dos cativos e das cativas.
Relación da persoa educadora cos cativos e as cativas.
Análise de estratexias para favorecer un clima de afecto e confianza.
Identificación das actitudes e das habilidades sociais que debe posuír o persoal educador na súa relación cos nenos e coas nenas.
Toma de conciencia do papel da persoa educadora como modelo de imitación e moldeamento da conduta.

4.2.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
2	O desenvolvemento social.	25

4.2.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Planifica intervencións para favorecer o desenvolvemento afectivo dos cativos e das cativas analizando as teorías explicativas e as características individuais e do grupo a que se dirixan.	NO
RA2 - Planifica intervencións para favorecer o desenvolvemento social dos pequenos e das pequenas en relación cos factores influentes e as características individuais e do grupo a que se dirixan.	SI
RA6 - Pon en práctica programas e actividades de intervención no ámbito socioafectivo en relación cos obxectivos, as estratexias metodolóxicas e o papel do educador ou da educadora.	SI

4.2.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.11 Valorar o nivel de competencia curricular do alumnado.
CA2.1 Identifícaronse as teorías acerca do desenvolvemento social dos cativos e das cativas.
CA2.2 Identifícaronse e describíronse as funcións dos axentes sociais que interveñen no desenvolvemento social.
CA2.3 Describíronse as principais pautas evolutivas no desenvolvemento social: afectividade, evolución, apego e trastornos.
CA2.4 Identifícaronse e consideráronse as variables sociais salientables para o deseño da intervención.
CA2.5 Formuláronse obxectivos acordes ás características evolutivas dos nenos e das nenas no ámbito social.
CA2.6 Propuxéronse actividades, recursos e estratexias coherentes cos obxectivos e coas características dos cativos e das cativas.
CA2.7 Propuxéronse actividades e estratexias para o desenvolvemento de habilidades sociais nos cativos e nas cativas.
CA2.8 Propuxéronse actividades favorecedoras da observación e da exploración do contorno social.
CA2.9 Valorouse o papel da escola na socialización dos nenos e das nenas.
CA6.1 Describíronse as actitudes e o papel que debe desempeñar o educador ou a educadora para favorecer o desenvolvemento socioafectivo dos cativos e das cativas.
CA6.2 Identifícaronse estilos de relación favorecedores da creación dunha identidade positiva.
CA6.3 Identifícaronse as actitudes e as habilidades sociais necesarias para se relacionar axeitadamente cos nenos e as nenas.
CA6.4 Potenciouse a expresión e a identificación de emocións por parte dos cativos e das cativas.
CA6.5 Organizáronse os espazos atendendo ás necesidades socioafectivas dos pequenos e das pequenas.
CA6.6 Dispuxéronse os recursos e os agrupamentos de xeito que se propicie a interacción libre dos nenos e das nenas.
CA6.7 Respondeuse adecuadamente ante as continxencias relativas ao ámbito socioafectivo.
CA6.8 Analizouse e valorouse o papel da persoa educadora na creación dun clima de afecto e confianza.

Criterios de avaliación
CA6.9 Respectouse o principio de igualdade dos sexos no desenvolvemento da intervención.
CA6.10 Aplicáronse estratexias que favorezan o desempeño de papeis variados que non reproduzan unha asignación sexista.

4.2.e) Contidos

Contidos
Teorías explicativas.
Socialización: proceso e axentes.
Análise da evolución da sociabilidade na infancia.
Identificación dos principais conflitos relacionados co desenvolvemento social.
Valoración do papel da escola das persoas educadoras no desenvolvemento social.
Deseño de actividades e estratexias para o desenvolvemento social.
Valoración da importancia da educación incidental.
Papel do persoal educador no desenvolvemento socioafectivo dos cativos e das cativas.
Relación da persoa educadora cos cativos e as cativas.
Análise de estratexias para favorecer un clima de afecto e confianza.
Identificación das actitudes e das habilidades sociais que debe posuír o persoal educador na súa relación cos nenos e coas nenas.
Toma de conciencia do papel da persoa educadora como modelo de imitación e moldeamento da conduta.

4.3.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
3	O desenvolvemento moral na etapa infantil.	14

4.3.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Planifica intervencións para favorecer o desenvolvemento afectivo dos cativos e das cativas analizando as teorías explicativas e as características individuais e do grupo a que se dirixan.	NO
RA3 - Planifica intervencións para favorecer o desenvolvemento en valores dos cativos e das cativas, en relación coas teorías explicativas e as características individuais e do grupo a que se dirixan.	SI
RA6 - Pon en práctica programas e actividades de intervención no ámbito socioafectivo en relación cos obxectivos, as estratexias metodolóxicas e o papel do educador ou da educadora.	SI

4.3.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.11 Valorar o nivel de competencia curricular do alumnado.
CA3.1 Identifícaronse as concepcións teóricas acerca do desenvolvemento en valores dos pequenos e das pequenas.
CA3.2 Descríbense as características e a evolución da moralidade infantil.
CA3.3 Identifícaronse e considéranse as variables sociais salientables para o deseño da intervención.
CA3.4 Formuláronse obxectivos acordes ás características evolutivas dos pequenos e das pequenas.
CA3.5 Propuxéronse actividades, recursos e estratexias coherentes cos obxectivos e coas características evolutivas dos cativos e das cativas.
CA3.6 Propuxéronse programas e actividades de educación en valores favorecedoras do desenvolvemento integral.
CA3.7 Valorouse a actitude das persoas adultas na interiorización de valores e normas nos nenos e nas nenas de cero a seis anos.
CA6.1 Descríbense as actitudes e o papel que debe desempeñar o educador ou a educadora para favorecer o desenvolvemento socioafectivo dos cativos e das cativas.
CA6.2 Identifícaronse estilos de relación favorecedores da creación dunha identidade positiva.
CA6.3 Identifícaronse as actitudes e as habilidades sociais necesarias para se relacionar axeitadamente cos nenos e as nenas.
CA6.4 Potenciouse a expresión e a identificación de emocións por parte dos cativos e das cativas.
CA6.5 Organizáronse os espazos atendendo ás necesidades socioafectivas dos pequenos e das pequenas.
CA6.6 Dispuxéronse os recursos e os agrupamentos de xeito que se propicie a interacción libre dos nenos e das nenas.
CA6.7 Respondeuse adecuadamente ante as continxencias relativas ao ámbito socioafectivo.
CA6.8 Analizouse e valorouse o papel da persoa educadora na creación dun clima de afecto e confianza.
CA6.9 Respectouse o principio de igualdade dos sexos no desenvolvemento da intervención.
CA6.10 Aplicáronse estratexias que favorezan o desempeño de papeis variados que non reproduzan unha asignación sexista.

4.3.e) Contidos

Contidos
Desenvolvemento moral: teorías explicativas.
Análise das características e da evolución da moralidade infantil.
Valor das regras e das normas no desenvolvemento da moralidade infantil.
Deseño de programas, actividades e estratexias para a educación en valores.
Valoración da importancia dunha formación adecuada do xuízo moral.
Papel do persoal educador no desenvolvemento socioafectivo dos cativos e das cativas.
Relación da persoa educadora cos cativos e as cativas.
Análise de estratexias para favorecer un clima de afecto e confianza.
Identificación das actitudes e das habilidades sociais que debe posuír o persoal educador na súa relación cos nenos e coas nenas.
Toma de conciencia do papel da persoa educadora como modelo de imitación e moldeamento da conduta.

4.4.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
4	O desenvolvemento sexual.	27

4.4.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Planifica intervencións para favorecer o desenvolvemento afectivo dos cativos e das cativas analizando as teorías explicativas e as características individuais e do grupo a que se dirixan.	NO
RA4 - Planifica intervencións para favorecer o desenvolvemento sexual dos cativos e das cativas, analizando as características evolutivas da sexualidade infantil e a influencia dos estereotipos sociais.	SI
RA6 - Pon en práctica programas e actividades de intervención no ámbito socioafectivo en relación cos obxectivos, as estratexias metodolóxicas e o papel do educador ou da educadora.	SI

4.4.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.11 Valorar o nivel de competencia curricular do alumnado.
CA4.1 Identifícanse as concepcións acerca do desenvolvemento sexual dos cativos e das cativas.
CA4.2 Identifícanse e describíronse os factores que inflúen na adquisición da identidade sexual.
CA4.3 Describíronse as principais características da sexualidade infantil.
CA4.4 Valorouse o papel dos estereotipos na construción da identidade sexual e formuláronse obxectivos adecuados ás características evolutivas dos cativos e das cativas.
CA4.5 Propuxéronse actividades, recursos e estratexias favorecedoras do desenvolvemento dunha identidade sexual.
CA4.6 Identifícanse e describíronse os elementos contextuais, persoais e organizativos que favorezan ou dificulten unha práctica pedagóxica non sexista.
CA4.7 Establecéronse estratexias e mecanismos para a detección de elementos que dificultan a igualdade dos sexos.
CA4.8 Describíronse programas, actividades e estratexias de actuación promotoras de igualdade.
CA4.9 Seleccionáronse recursos didácticos non sexistas para a intervención.
CA4.10 Valorouse a necesidade de analizar as propias actitudes e os comportamentos relacionados coa igualdade de sexos.
CA6.1 Describíronse as actitudes e o papel que debe desempeñar o educador ou a educadora para favorecer o desenvolvemento socioafectivo dos cativos e das cativas.
CA6.2 Identifícanse estilos de relación favorecedores da creación dunha identidade positiva.
CA6.3 Identifícanse as actitudes e as habilidades sociais necesarias para se relacionar axeitadamente cos nenos e as nenas.
CA6.4 Potenciouse a expresión e a identificación de emocións por parte dos cativos e das cativas.
CA6.5 Organizáronse os espazos atendendo ás necesidades socioafectivas dos pequenos e das pequenas.
CA6.6 Dispuxéronse os recursos e os agrupamentos de xeito que se propicie a interacción libre dos nenos e das nenas.
CA6.7 Respondeuse adecuadamente ante as continxencias relativas ao ámbito socioafectivo.

Criterios de avaliación
CA6.8 Analizouse e valorouse o papel da persoa educadora na creación dun clima de afecto e confianza.
CA6.9 Respectouse o principio de igualdade dos sexos no desenvolvemento da intervención.
CA6.10 Aplicáronse estratexias que favorezan o desempeño de papeis variados que non reproduzan unha asignación sexista.

4.4.e) Contidos

Contidos
Desenvolvemento sexual: teorías explicativas.
Diferenzas entre sexualidade infantil e adulta.
Análise do desenvolvemento sexual na infancia. Curiosidade sexual. Estereotipos sexuais.
Identificación dos principais conflitos relacionados co desenvolvemento sexual.
Deseño de programas, actividades e estratexias para a educación sexual e a promoción da igualdade.
Coeducación: obxectivos. Actitude do persoal educador.
Normativa legal en materia de igualdade de sexos.
Valoración da influencia dos estereotipos no desenvolvemento sexual.
Papel do persoal educador no desenvolvemento socioafectivo dos cativos e das cativas.
Relación da persoa educadora cos cativos e as cativas.
Análise de estratexias para favorecer un clima de afecto e confianza.
Identificación das actitudes e das habilidades sociais que debe posuír o persoal educador na súa relación cos nenos e coas nenas.
Toma de conciencia do papel da persoa educadora como modelo de imitación e moldeamento da conduta.

4.5.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
5	Problemas e trastornos de conduta na infancia.	20

4.5.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Planifica intervencións para favorecer o desenvolvemento afectivo dos cativos e das cativas analizando as teorías explicativas e as características individuais e do grupo a que se dirixan.	NO
RA5 - Programa estratexias de intervención nos trastornos habituais de conduta e os conflitos nas relacións infantís, e analiza as teorías e as técnicas propostas.	SI
RA6 - Pon en práctica programas e actividades de intervención no ámbito socioafectivo en relación cos obxectivos, as estratexias metodolóxicas e o papel do educador ou da educadora.	SI

4.5.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.11 Valorar o nivel de competencia curricular do alumnado.
CA5.1 Descríbense as principais teorías e técnicas de intervención ante os trastornos habituais de conduta.
CA5.2 Identifícanse os trastornos de conduta e os conflitos nas relacións interpersoais máis frecuentes na infancia.
CA5.3 Establecéronse e descríbense as fases do programa de intervención.
CA5.4 Valorouse a importancia do diagnóstico na programación da intervención.
CA5.5 Establecéronse as estratexias e os instrumentos para identificar as causas dos trastornos de conduta ou de relación.
CA5.6 Identifícanse as técnicas de intervención máis acaídas para cada situación.
CA5.7 Descríbense estratexias de mediación que propicien o consenso na infancia.
CA5.8 Descríbense os instrumentos máis adecuados para o seguimento da intervención.
CA5.9 Descríbense as pautas de actuación correcta por parte do educador ou da educadora ante os problemas de conduta e os conflitos nas relacións infantís.
CA5.10 Valoráronse as limitacións dos pequenos e das pequenas para modular e controlar a conduta.
CA6.1 Descríbense as actitudes e o papel que debe desempeñar o educador ou a educadora para favorecer o desenvolvemento socioafectivo dos cativos e das cativas.
CA6.2 Identifícanse estilos de relación favorecedores da creación dunha identidade positiva.
CA6.3 Identifícanse as actitudes e as habilidades sociais necesarias para se relacionar axeitadamente cos nenos e as nenas.
CA6.4 Potenciouse a expresión e a identificación de emocións por parte dos cativos e das cativas.
CA6.5 Organizáronse os espazos atendendo ás necesidades socioafectivas dos pequenos e das pequenas.
CA6.6 Dispuxéronse os recursos e os agrupamentos de xeito que se propicie a interacción libre dos nenos e das nenas.
CA6.7 Respondeuse adecuadamente ante as continxencias relativas ao ámbito socioafectivo.

Criterios de avaliación
CA6.8 Analizouse e valorouse o papel da persoa educadora na creación dun clima de afecto e confianza.
CA6.9 Respectouse o principio de igualdade dos sexos no desenvolvemento da intervención.
CA6.10 Aplicáronse estratexias que favorezan o desempeño de papeis variados que non reproduzan unha asignación sexista.

4.5.e) Contidos

Contidos
Identificación dos principais problemas de conduta na infancia e das súas causas.
Análise das técnicas e dos instrumentos para a avaliación e o seguimento dos problemas de conduta habituais na infancia.
Deseño de programas e estratexias para a intervención en problemas habituais de conduta.
Análise de estratexias para a prevención e a resolución pacífica dos conflitos na aula.
Valoración do conflito como medio para a aprendizaxe e o desenvolvemento de habilidades interpersoais nos cativos e nas cativas, e como xeito de expresión do malestar psíquico.
Papel do persoal educador no desenvolvemento socioafectivo dos cativos e das cativas.
Relación da persoa educadora cos cativos e as cativas.
Análise de estratexias para favorecer un clima de afecto e confianza.
Identificación das actitudes e das habilidades sociais que debe posuír o persoal educador na súa relación cos nenos e coas nenas.
Toma de conciencia do papel da persoa educadora como modelo de imitación e moldeamento da conduta.

4.6.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
6	A avaliación no desenvolvemento socioafectivo.	10

4.6.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Planifica intervencións para favorecer o desenvolvemento afectivo dos cativos e das cativas analizando as teorías explicativas e as características individuais e do grupo a que se dirixan.	NO
RA7 - Avalía a intervención realizada no ámbito socioafectivo e xustifica a selección das variables e dos instrumentos empregados.	SI

4.6.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.11 Valorar o nivel de competencia curricular do alumnado.
CA7.1 Identifícanse os indicadores de avaliación máis pertinentes no ámbito socioafectivo.
CA7.2 Deseñáronse ou seleccionáronse instrumentos axeitados para obter información sobre a situación socioafectiva do cativo ou da cativa.
CA7.3 Xustificouse a importancia da avaliación inicial.
CA7.4 Rexistráronse no soporte establecido os datos extraídos do proceso de avaliación.
CA7.5 Valorouse a importancia da obxectividade na obtención e no rexistro da información.
CA7.6 Interpretouse correctamente a información recollida dos procesos de avaliación.
CA7.7 Identifícanse as situacións que requiran a participación doutro persoal profesional e as pautas de actuación.
CA7.8 Elaboráronse informes coherentes coa información para transmitir e coa persoa que a vaia recibir.
CA7.9 Identifícanse as causas dunha intervención non adecuada.
CA7.10 Valorouse a importancia da avaliación para corrixir as desviacións e mellorar a intervención.

4.6.e) Contidos

Contidos
Avaliación no ámbito socioafectivo.
Análise das variables persoais e contextuais salientables para a avaliación no ámbito socioafectivo.
Elaboración de instrumentos para a recollida de información sobre o desenvolvemento afectivo, social, moral e sexual dos pequenos e das pequenas.
Elaboración de instrumentos para a avaliación da intervención.
Elaboración de informes de avaliación.
Valoración da importancia da avaliación no contexto da intervención no ámbito socioafectivo.

5. Mínimos exixibles para alcanzar a avaliación positiva e os criterios de cualificación

Os mínimos para acadar a avaliación positiva no presente módulo "DESENVOLVEMENTO SOCIOAFECTIVO" evidenciarán a consecución de todos os resultados de aprendizaxe dun xeito equilibrado e cun grao de participación activa nos traballos e actividades a desenvolver. Asemade dado que se trata de ensinanzas presenciais o/a alumno/a deberá asistir regularmente as actividades programadas, consirandose perda de avaliación continua cando o número de faltas supere o 10% da duración do módulo, tal e como establece a Orde do 12 de xullo de 2011 (DOG nº136/2011 do 15 de xullo).

Os mínimos para este módulo son:

Unidade Didáctica 1:

- Identificáronse as concepcións teóricas acerca do desenvolvemento afectivo dos nenos e das nenas.
- Propuxéronse actividades, recursos e estratexias coherentes cos obxectivos e as características dos pequenos e das pequenas.

Unidade Didáctica 2:

- Descríbóronse as principais pautas evolutivas no desenvolvemento social: afectividade, evolución, apego e trastornos.
- Propuxéronse actividades e estratexias para o desenvolvemento de habilidades sociais nos cativos e nas cativas.

Unidade Didáctica 3:

- Descríbóronse as características e a evolución da moralidade infantil.
- Propuxéronse programas e actividades de educación en valores favorecedoras do desenvolvemento integral.

Unidade Didáctica 4:

- Identificáronse as concepcións acerca do desenvolvemento sexual dos cativos e das cativas
- Propuxéronse actividades, recursos e estratexias favorecedoras do desenvolvemento dunha identidade sexual.

Unidade Didáctica 5:

- Establecéronse e describíronse as fases do programa de intervención.
- Descríbóronse as pautas de actuación correcta por parte do educador ou da educadora ante os problemas de conduta e os conflitos nas relacións infantís.

Unidade Didáctica 6:

- Deseñáronse ou seleccionáronse instrumentos axeitados para obter información sobre a situación socioafectiva do cativo ou da cativa.

Estes mínimos serán a referencia para configurar as probas de recuperación das partes non superadas, así como as probas de avaliación extraordinaria do alumnado con perda de avaliación continua e guiarán o procedemento de avaliación ordinaria do módulo.

Para os contidos conceptuais:.. proba individual de coñecementos que puntuará un 40% da nota total, que poderá ser de diverso tipo (test, preguntas breves, caso práctico...). No caso de realizar varias probas nun mesmo trimestre, será a media aritmética das notas obtidas a que dará a cualificación final da avaliación trimestral. En todo caso a cualificación deberá ser igual ou superior a 5, excepcionalmente se terá en conta unha cualificación inferior a 5 (e nunca por debaixo dun 4)

Para os contidos procedimentais: Serán avaliados a través de actividades, traballos e exercicios individuais e/ou en grupo que se realizarán na aula e fora dela, e que deberán ser entregados no tempo e forma acordado. Nestes traballos valorarase a estrutura e dominio de contidos, a dinámica de traballo, a exposición (se é o caso) e utilización de recursos, habilidades e destrezas, e todos aqueles aspectos procedimentais

recollidos nos criterios de avaliación do módulo. Puntuarán un 40% da nota total.

Para os contidos actitudinais: Valorarase de acordo cunha escala de avaliación actitudinal e puntuarán un 20% da nota total. Formarán parte da cualificación ademais a presentación e o interese/traballo en equipo (cualificacións cualitativas e que formarán parte da avaliación de actitudes).

Valorarase a puntualidade, á asistencia ás clases, unha actitude de respecto tanto de cara ao profesorado coma os compañeiros/as, receptividade, así como a iniciativa, o interese, a presentación axeitada dos distintos materiais solicitados, a participación e o traballo en equipo dos alumnos/as, e todos aqueles aspectos actitudinais recollidos nos criterios de avaliación do módulo.

No caso de que algún/ha alumno/a sexa pillado copiando ou tratando de copiar por calquera medio nun exame, será expulsado da aula sen posibilidade de poder recuperar esa parte da materia ata o exame final de xuño.

É preciso subliñar que os criterios para avaliar as probas escritas (ou orais) e as actividades individuais e de grupo no módulo serán as seguintes:

Nas probas escritas (ou orais):

Claridade e exactitude das respostas, capacidade de análise e síntese, emprego axeitado dos contidos, resolución de todos os apartados solicitados e nivel de expresión escrita (ou oral).

Nas actividades individuais:

Coherencia dos elementos do traballo, comprensión dos contidos desenvolvidos, aplicación dos contidos teóricos, análise e síntese, exactitude dos datos e conceptos, elaboración de todos os apartados solicitados, elección correcta dos materiais, adaptación ás idades e capacidades do neno e da nena, viabilidade na práctica, adecuación do traballo ao tempo previsto, ritmo de elaboración, entrega no prazo acordado, orixinalidade e creatividade, calidade no acabado, presentación e estilo, nivel de expresión escrita e bibliografía consultada.

Nas actividades de grupo:

Ademais dos aspectos recollidos para as actividades individuais terase en conta, o repartimento das tarefas e a coordinación dos membros do grupo no desenvolvemento das actividades e o coñecemento de todas as partes do mesmo.

Para a exposición das actividades, ben sexan individuais ou de grupo, valorarase a claridade e corrección da exposición, análise e síntese dos contidos expostos, ordenación, utilización de recursos e exemplos, expresión dos contidos, presentación ante os compañeiros, realización da exposición sen lectura directa e capacidade de resposta na quenda de preguntas.

Queda ao criterio do profesor cualificar aos distintos membros do grupo cunha nota diferente se estima que a súa implicación e aproveitamento foi insuficiente nalgún caso: ausencias continuas e sen xustificación, incumprimento das directrices aportadas polo docente, erros graves e reiterativos a pesar do asesoramento por parte do profesor, baixa ou nula implicación nas diferentes fases e apartados para a súa elaboración. Nestes casos o alumno ou alumna deberá facer a actividade de xeito individual.

Ademais, avaliarase a forma de proceder e a actitude do alumno ou alumna en todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe.

O/a alumno/a para alcanzar a avaliación positiva e polo sistema de avaliación continua deberá demostrar:

- Unha axeitada relación co profesorado e cos compañeiros baseada no respecto, no intercambio dialogado de opinións e na capacidade de flexibilidade da propia conduta cando sexa necesario.
- Unha implicación na aula e nas actividades a través dunha escoita activa e unha actitude participativa, contando co material didáctico necesario para o desenvolvemento das tarefas.
- Cumprimento na realización de actividades e na data de entrega, a demostración dunha boa capacidade de traballo en equipo na que prime a tolerancia de opinións e a cooperación cos diferentes membros do grupo.

6. Procedemento para a recuperación das partes non superadas

6.a) Procedemento para definir as actividades de recuperación

Según a Orde do 12 de xullo de 2011 pola que se regulan o desenvolvemento, a avaliación e a acreditación académica do alumnado das ensinanzas de formación profesional inicial, no suposto de que haxa alumnado co módulo supenso, o equipo docente realizará un informe de avaliación individualizado que servirá de base para o deseño das correspondentes actividades de recuperación a partir dos resultados de aprendizaxe non acadados durante o curso. A cualificación definitiva do módulo farase efectiva na avaliación final de módulos.

No caso de que algun alumno/a non chegue á nota mínima esixida non poderá ser avaliado positivamente. Decidirase que parte da avaliación debe recuperar. Para superar o módulo, será preciso que o alumnado sexa valorado positivamente tanto nas partes teóricas como prácticas e actitudinais da presente programación. Este alumnado terá que recuperar todas aquelas actividades avaliadas que non obteñan a valoración de 5 puntos sobre 10.

Neste sentido as actividades que se realizarán consistirán en:

- Realización e defensa no seu caso de actividades prácticas e teóricas (comentarios, lecturas, elaboración de materiais...). Se as actividades non se presentan ou non son avaliadas positivamente, deberá presentalas de xeito conxunto antes do exame final, xustificando de xeito inequívoco a súa autoría, para o que se lle poderán solicitar exposicións orais, ou outras actividades que a profesora entenda necesarios.
- Realización dunha proba escrita sobre os contidos do módulo non superados. Realizarase unha recuperación o primeiro e o segundo trimestre, de forma que aquelas avaliacións que non fosen recuperadas en dito trimestre serán avaliadas nun exame final no mes de xuño. A nota máxima que se pode obter nas recuperacións é de 6.
- Realización de traballos ou lecturas de ampliación, que deberían ser xustificadas, que poidan complementar as calificacións obtidas.

6.b) Procedemento para definir a proba de avaliación extraordinaria para o alumnado con perda de dereito a avaliación continua

Sinalar que para o alumnado con perda do dereito á avaliación continua, terase en conta tal e como establece o artigo 25.3 da Orde do 12 de xullo de 2011: "O número de faltas que implica a perda do dereito á avaliación continua nun determinado módulo será do 10 % respecto da súa duración total. Para os efectos de determinación da perda do dereito á avaliación continua, o profesorado valorará as circunstancias persoais e laborais do alumno ou alumna na xustificación desas faltas". Atendendo as circunstancias anteriormente mencionadas, e para acadar un criterio claro e homoxéneo á hora de proceder, estableceuse para todos os módulos un máximo dun 10% para faltas sen xustificación, ampliando dita porcentaxe un máximo de 5% con xustificación. En todo caso un alumno ou alumna para cada módulo que curse non poderá ter máis do 10% de faltas sen xustificar e un 5% xustificadas, podendo chegar cos dous conceptos ata o 15% no curso académico.

A este respecto e para informar ao alumnado o centro enviará un apercibimento ao alumno ou á alumna cando as faltas de asistencia nun determinado módulo superen o 6% respecto da súa duración total. Nel indicarse que perderá o dereito á avaliación continua no módulo se acumúlase un 10% de non asistencias con respecto á súa duración total. Cando as faltas de asistencia alcancen a citada porcentaxe, comunicarse a perda do dereito á avaliación continua.

Na secretaría do centro deberá quedar constancia do apercibimento e da comunicación da perda do dereito á avaliación continua.

O alumnado que perda o dereito á avaliación continua, poderá continuar asistindo a maioría das actividades formativas que as súas circunstancias persoais llo permitan.

Tamén poderá completar os traballos que se lle encomenden para ir cumprindo cos RAs do currículo e tamén se poderá presentar ás probas escritas que se vaian realizando durante o curso académico. Para todas as demais actividades nas que non fose avaliado durante o curso, o alumnado tendrá que realizar un exame da parte que non foi avaliado.

7. Procedemento sobre o seguimento da programación e a avaliación da propia práctica docente

A orde de avaliación (Orde do 12 de xullo de 2011) no seu artigo 23.5 sinala que cada departamento de familia profesional realizará cunha frecuencia mínima mensual o seguimento das programacións de cada módulo, indicando grado de cumprimento e xustificación razoada no caso de desviacións, ademais a programación será revisada ao inicio de curso e se entregará unha memoria final de curso.

Para o seguimento mensual utilizaráse o modelo MD.75.PRO.03 do procedemento de Programación PR.75.PRO.01 que se entregará a xefatura de departamento, xa que dito seguimento e revisión deberá constar nas correspondentes actas de departamento.

Para a memoria final utilizaremos o modelo proporcionado pola xefatura de estudos ao final de curso. MD.75.PRO.04 do procedemento de Programación PR.75.PRO.01

8. Medidas de atención á diversidade

8.a) Procedemento para a realización da avaliación inicial

Tal e como se establece na lexislación vixente, Orde do 12 de xullo de 2011, no seu artigo 28: "Ao comezo das actividades do curso académico, o equipo docente realizará unha sesión de avaliación inicial do alumnado, que terá por obxecto coñecer as características e a formación previa de cada alumno e de cada alumna, así como as súas capacidades. Así mesmo, deberá servir para orientar e situar o alumnado en relación co perfil profesional correspondente".

Para este módulo pasarase durante a segunda quincena do curso, un cuestionario de avaliación inicial (sobre coñecementos previos, intereses e motivacións do noso alumnado) que se complementará cos datos proporcionados polo titor/a e datos de información de matrícula.

PARTE B: COÑECEMENTOS PREVIOS

B.1. Cales dirías que son as áreas do desenvolvemento socioafectivo?

B.2. Enumera algunha emoción básica presente na infancia.

B.3. Que é o apego?

B.4. Coñeces algún autor relevante que traballase sobre o desenvolvemento socioafectivo?

B.5. Sinala algún trastorno de conducta.

B.6. Que cualidades podes aportar como técnico/a en educación infantil respecto do desenvolvemento socioafectivo?

8.b) Medidas de reforzo educativo para o alumnado que non responda globalmente aos obxectivos programados

O carácter continuo da avaliación debe permitir, a detección precoz das posibles dificultades na adquisición dos contidos por parte do alumnado e, en consecuencia, promover a identificación dos aspectos do proceso que provocan estas dificultades e a adopción das medidas oportunas. Cando a análise da marcha dun estudante determine dificultades para o seguimento, darase un apoio educativo personalizado determinando aqueles contidos nos que ten máis dificultades proponendo traballos e actividades de reforzo que lle permitan acadar as capacidades terminais asociados aos contidos mínimos propostos nesta programación didáctica.

No caso en que non sexa posible que garantir a consecución efectiva os resultados da aprendizaxe, o equipo docente poderá propoñer a través do departamento de Orientación, a solicitude de flexibilidade horaria, tal e como establece a Orde do 12 de xullo de 2011 no seu artigo 15 "De acordo co artigo 61 do Decreto 114/2010, do 1 de xullo, o alumnado con necesidades educativas especiais, consonte o establecido no artigo 73 da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, poderá ser autorizado, cando as necesidades de apoio específico así o xustifiquen, para cursar os ciclos formativos en réxime ordinario de xeito fragmentado por módulos, cunha temporalización distinta á establecida con carácter xeral".

9. Aspectos transversais

9.a) Programación da educación en valores

É importante sinalar que ao longo do módulo se traballará coa educación en valores non só a través do traballo con actitudes recollidas no currículo do módulo, senón a través de distintos contidos inherentes ao noso traballo de aula-taller-obradoiro, para este módulo podemos destacar:

- * Educación para a igualdade: Estará sempre presente, xa que logo, en ningún momento se fará diferenza entre o noso alumnado por causa do seu sexo, raza, crenzas ou calquera outra característica de diferenciación entre as persoas, favorecendo deste xeito un desenvolvemento socioafectivo axeitado a igualdade de oportunidades.
- * Educación ambiental: É fundamental fomentar o respecto ao medio ambiente e mesmo fomentar o correcto emprego dos medios de que se dispón e insistir na importancia da reciclaxe e da conservación.
- * Educación para a saúde: É importante adquirir bos hábitos posturais no traballo, así como uns axeitados hábitos de saúde e limpeza ou unha axeitada hixiene ocular ou visual nun sistema educativo e laboral onde os ordenadores toman cada día un papel máis importante, sen esquecer que a nivel profesional (tendo en conta nas situacións en que exercerán o seu traballo) deben ter en conta a súa saúde persoal e a do usuario como elementos cotiás do seu emprego.
- * Educación para a convivencia: Procurarase a resolución de conflitos fomentando o diálogo baseado no respecto, e, procurando atopar solucións de consenso de xeito democrático. Por exemplo: achegas de propostas ou ideas á hora de fixar condicións de entrega de traballos, datas de probas, etc.
- * Educación do consumidor: Fomentando entre os alumnos un consumo responsable, tanto dos seus propios materiais como os do centro e o ciclo (aula, material informático, obradoiros,...)
- * Interculturalidade: Traballando dende o principio de respecto as distintas culturas e xeitos de entender o mundo; entendendo isto como un enriquecemento; sinalar a este respecto, a cada vez máis frecuente presenza nas nosas aulas de alumnos de outras culturas que nos axudan a interpretar que non todas as realidades son iguais.
- * Consideraremos tamén de xeito transversal e como valor importante na Formación Profesional a orientación profesional polo carácter teórico-práctico que posúe o módulo e o ciclo, impregnando de funcionalidade cada unha das actividades que realicemos e contextualizándoas, sempre

que sexa posible, no noso contorno socioeconómico.

9.b) Actividades complementarias e extraescolares

- Visita a unha escola infantil.
- Charlas (dentro ou fóra do centro) impartidas por especialistas e expertos nas temáticas traballadas no módulo.
- Calquera actividade que poida xurdir ao longo do curso e que a docente considere oportuna de cara ao desenvolvemento do módulo.
Ademais das actividades complementarias e extraordinarias propostas, o grupo de alumnos participará activamente nas actividades que terán lugar no centro con motivo da celebración do Magosto, Nadal e Entroido, así como calquera outra que poida xurdir ao longo do curso e que poida ser considerada de interese para o alumnado, previa consulta e aprobación polo Departamento.

10. Outros apartados

10.1) Aclariacións sobre instrumentos de avaliación.

É necesario precisar que ao tratarse dun módulo que conleva unha posta en práctica do currículo de xeito global, con avaliación continua e de gran importancia para o Ciclo Superior de Educación Infantil, moitas das súas actividades engloban distintos C.A. asociados a distintos R.A. (pode comprobarse como, por exemplo, o R.A.6 está relacionado con cinco das seis unidades didácticas das que consta esta programación), isto fai que moitas das actividades, especialmente aquelas que precisan de planificación e deseño da práctica (casos prácticos, visionado de distinto material, confección de actividades educativas, xogos ou programas,...) aparezan asociados a distintos instrumentos de avaliación (pola asociación que fai a plataforma: instrumento - criterio de aprendizaxe); pode comprobarse que, na maioría dos casos, se limita a dous instrumentos que se repiten, sendo na meirande parte das actividades un deles proba escrita.

Así mesmo todas aquelas actividades destinadas ao comprobar o nivel de competencia curricular do alumnado (punto de partida da unidade didáctica e, por tanto, sen peso na cualificación) aparecen cun 1% de peso na cualificación xa que a plataforma exige un mínimo, non identificando o 0%.

10.2) Texto de referencia

O texto de referencia de McGraw-Hill: Desarrollo socioafectivo e/ou de Altamar: Desarrollo socioafectivo. O que facilitará ao alumnado o ter un manual de referencia. Donde se farán algunhas actividades que se consideren importantes para acadar os obxectivos.

Relación de bibliografía e webgrafía que se propón como axuda no desenvolvemento das actividades de ensinanza-aprendizaxe do módulo.

Desarrollo socioafectivo de Alicia Redondo e Isabel Madruga Ed. McGraw-Hill (Libro obligatorio na aula).

Desarrollo socioafectivo de Nuria Prat y Marisa del Río Ed. Altamar

Desarrollo socioafectivo e intervención con familias de Varios Ed. Altamar

Desarrollo afectivo y social de López, F. Etxebarria, I e outros Ed. Pirámide

La educación sexual de los hijos de López Sánchez, F Ed. Pirámide

La formación de los vínculos sociales de López Sánchez, F Ed. Pirámide

Psicopatología del niño de Marcelli, D. y Ajuriaguerra, J. Ed. Mason

A educar también se aprende de Silveira, M. Ed. Alba

El piso de abajo de la escuela. Los afectos y las emociones en el día a día de la escuela infantil de Díez Navarro, M.C. Ed. Graó

Hiperactividad (prevención, evaluación y tratamiento en la infancia) de Moreno García I. Ed. Pirámide

Tengo miedo: las claves para afrontar con éxito los miedos en la infancia de Ferrerós, Mª Luisa Ed. Booket/Planeta

El método 1,2,3 para portarse bien Ferrerós, Mª Luisa Ed. Planeta

Pórtate bien de Ferrerós, Mª Luisa Ed. Planeta
Abrázame, mamá de Ferrerós, Mª Luisa Ed. Planeta
Déficit de autoestima de Bermúdez, Mª Paz Ed. Pirámide
La crianza feliz de Jové, Rosa Ed. La esfera de los libros
Dormir sin lágrimas de Jové, Rosa Ed. La esfera de los libros
Rabietas. Guía para comprender y educar las emociones de tu hijo de Hayes, Eileen Ed. Parenting. Parramón Ediciones
Miedos y temores en la infancia de Méndez, Francisco Xavier Ed. Pirámide
El niño que no sonríe de Méndez, Francisco Xavier Ed. Pirámide
Los niños y la muerte de Kübler-Ross, Elisabeth Ed. Luciernaga
Maltrato a los niños en la familia de Ignacio Arruabarrena, M^a e de Paúl, Joaquín Ed. Pirámide
Hijos manipulados tras la separación de Varios Ed. Oxigenaviena. Ediciones Viena

Páxinas web de interese:

- www.revistaeducacion.mec.es
- www.nodo50.org/mujeresred/coeducacion.htm
- www.audem.com
- www.ub.es/duoda

10.3) Plataforma educativa

Como espacio soporte utilizarase a plataforma educativa EDMODO; ferramenta que será usada como elemento de comunicación, onde se colgarán documentos xerais de importancia para o módulo de Desenvolvemento Cognitivo e Motor (Programación, ficha de avaliación de actitudes, normas de entrega de traballos, cómo citar bibliografía e webgrafía,...), así como para avisos de importancia.

O seu obxectivo fundamental, sen embargo, é a organización da distinta documentación das UD's e a entrega de actividades; xerando, así, estudo-aprendizaxe en varios formatos, axudando a construír unha visión xeral e completa da materia e facilitando o manexo e revisión de toda a información incorporada na aula.

Será, polo tanto, utilizada como ferramenta didáctica na que será necesario cumprir coas normas establecidas polo docente en canto a: prazos, formatos de entrega de actividades, especificacións das tarefas, tipo de intercambio de información aceptada nos foros (só aceptada información académica),...

Non utilizo a Aula virtual porque nos está a dar moitos problemas e paraliza o traballo do alumnado e noso.

1. Identificación da programación

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15016000	Compostela	Santiago de Compostela	2016/2017

Ciclo formativo

Código da familia profesional	Familia profesional	Código do ciclo formativo	Ciclo formativo	Grao	Réxime
SSC	Servizos socioculturais e á comunidade	CSSSC01	Educación infantil	Ciclos formativos de grao superior	Réxime de adultos

Módulo profesional e unidades formativas de menor duración (*)

Código MP/UF	Nome	Curso	Sesións semanais	Horas anuais	Sesións anuais
MP0018	Intervención con familias e atención a menores en risco social	2016/2017	4	123	123

(*) No caso de que o módulo profesional estea organizado en unidades formativas de menor duración

Profesorado responsable

Profesorado asignado ao módulo	ESTRELLA MARÍA GARCÍA GARCÍA
Outro profesorado	

Estado: Pendente de supervisión inspector

2. Concreción do currículo en relación coa súa adecuación ás características do ámbito produtivo

Esta programación realízase para o módulo de Intervención con Familias e Atención a menores en Risco Social pertencente ao C.S. de Educación Infantil (R. Persoas adultas); tomado como referencia o Decreto 226/2008, do 25 de setembro, polo que se establece o currículo do ciclo formativo de grao superior correspondente ao título de técnico superior en educación infantil e a súa modificación (Decreto 38/2010, do 18 de marzo), introducindo as adaptacións necesarias para adecuar a docencia ás características do alumnado e as características do contorno sociocultural do centro; adecuación na que se tivo en conta o perfil profesional do título, Competencia xeral e Competencias profesionais, persoais e sociais.

- Perfil profesional do título: O perfil profesional do título de técnico superior en educación infantil determínase pola súa competencia xeral, polas súas competencias profesionais, persoais e sociais, así como pola relación de cualificacións e, de ser o caso, unidades de competencia do Catálogo Nacional de Cualificacións Profesionais incluídas no título.

Competencia xeral: A competencia xeral deste título consiste en deseñar, pór en práctica e avaliar proxectos e programas educativos de atención á infancia no primeiro ciclo de educación infantil no ámbito formal, consonte a proposta pedagóxica elaborada por un mestre ou unha mestra coa especialización en educación infantil ou título de grao equivalente, e en toda a etapa no ámbito non formal, xerando contornos seguros e en colaboración con profesionais e coas familias.

Competencias profesionais, persoais e sociais: Son as que se relacionan deseguido:

- a) Programar a intervención educativa e de atención social á infancia a partir das directrices do programa da institución e das características individuais, do grupo e do contexto.
- b) Organizar os recursos para o desenvolvemento da actividade respondendo ás necesidades e ás características dos nenos e das nenas.
- c) Desenvolver as actividades programadas empregando as estratexias metodo-lóxicas e os recursos apropiados, e creando un clima de confianza.
- d) Deseñar e aplicar estratexias de actuación coas familias, no marco das finalidades e os procedementos da institución, para mellorar o proceso de intervención.
- e) Responder ás necesidades dos cativos e das cativas, así como das familias que requiran a participación de profesionais ou servizos, utilizando os recursos e os procedementos axeitados.
- f) Actuar ante continxencias relativas ás persoas, aos recursos ou ao medio, transmitindo seguridade e confianza, e aplicando, de ser o caso, os protocolos de actuación establecidos.
- g) Avaliar o proceso de intervención e os resultados obtidos, elaborar e xestionar a documentación asociada ao proceso, e transmitir a información co fin de mellorar a calidade do servizo.
- h) Manter actualizados os coñecementos científicos e técnicos relativos á propia actividade profesional, utilizando os recursos existentes para a aprendizaxe ao longo da vida.
- i) Actuar con autonomía e iniciativa no deseño e na realización de actividades, con respecto polas liñas pedagóxicas e de actuación da institución en que se desenvolva a actividade.
- j) Manter relacións fluídas cos nenos e as nenas, coas súas familias, cos membros do seu grupo e con outro persoal profesional, amosando habilidades sociais e capacidade de xestión da diversidade ltural, e achegar solucións para os conflitos que se presenten.
- k) Xerar contornos seguros, respectando a normativa e os protocolos de seguridade na planificación e no desenvolvemento das actividades.
- l) Exercer os dereitos e cumprir as obrigas que se deriven das relacións laborais, consonte o establecido na lexislación.
- m) Xestionar a propia carreira profesional, analizando oportunidades de emprego, autoemprego e aprendizaxe.
- n) Crear e xestionar unha pequena empresa, realizando o estudo da viabilidade de produtos, de planificación da produción e de comercialización.
- o) Participar na vida económica, social e cultural cunha actitude crítica e de responsabilidade.

Asociado ás unidades de competencia : Desenvolver accións para favorecer a exploración do contorno a través do contacto cos obxectos, e as relacións do cativo e da cativa cos seus iguais e coas persoas adultas e desenvolver programas de adquisición e adestramento en hábitos de autonomía e saúde, e programas de intervención en situacións de risco.

Isto nos permitirá traballar de cara a conseguir o rol do posto de traballo propio de este ciclo formativo que se traducirá en actividades específicas con resultados concretos, na adaptación en función das variacións que se dan na práctica do traballo e nos procesos productivos, actuar

correctamente ante anomalías, dirixir o conxunto do traballo e acadar os obxectivos da organización, así como establecer prioridades e actuar en coordinación con outros departamentos.

3. Relación de unidades didácticas que a integran, que contribuirán ao desenvolvemento do módulo profesional, xunto coa secuencia e o tempo asignado para o desenvolvemento de cada unha

U.D.	Título	Descrición	Duración (sesións)	Peso (%)
1	Infancia e familia	Nesta unidade achegámonos ao concepto de infancia desde unha perspectiva histórica para poder ter unha visión panorámica da atención á infancia. É así como imos comprobar que o concepto de infancia vai intimamente ligado á evolución da familia, das súas funcións e das relacións que establece con outras institucións como pode ser a escola.	20	15
2	Infancia en risco	Nesta unidade analízanse dous conceptos clave dentro da intervención con menores: risco social e maltrato infantil. Nun primeiro momento analizaremos o concepto de risco social e aqueles indicadores que o definen para logo centrarnos no concepto de maltrato infantil para ver a súa tipoloxía e os diferentes indicadores e protocolos de intervención.	18	15
3	Servizos e programas de intervención con menores e familias	Esta terceira unidade permítenos achegarnos ao sistema de protección de menores que está en funcionamento na actualidade, aprofundando nas diferentes medidas que a normativa establece así como nos diferentes servizos e programas que se desenvolven na actualidade.	18	15
4	Intervención con familias	Nesta unidade planifícanse programas e actividades de intervención con familias	22	20
5	Centros de menores	A unidade 5 céntrase nos centros de menores: identificación dos diferentes tipos existentes e análise da súa organización e funcionamento. Planificación de actividades de intervención socioeducativa dirixidas a nenos e nenas en acollemento en centros de menores.	25	20
6	Avaliación da intervención con menores e familias	Esta última unidade dedízase á avaliación da intervención tanto con menores como coas familias. Elaboración dun plan de avaliación con todas as súas compoñentes: definición dos obxectivos, elección da técnica, deseño dos instrumentos, análise de datos e redacción de informes	20	15

4. Por cada unidade didáctica

4.1.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
1	Infancia e familia	20

4.1.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Planifica programas e actividades de intervención socioeducativa dirixidos a cativos e cativas en acollemento en centros de menores, analizando o modelo de atención á infancia da institución e a normativa legal vixente.	NO
RA2 - Planifica programas e actividades de intervención con familias e xustifica o papel desa intervención na educación e no desenvolvemento integral dos cativos e das cativas.	NO

4.1.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.1 Identifícanse as diferenzas entre os tipos de modelos de atención á infancia na Unión Europea.
CA1.11 Analízase a evolución do concepto da infancia ao longo da historia e a súa influencia nos modelos de intervención
CA2.1 Identifícase e describiuse a influencia das pautas de crianza na familia no desenvolvemento integral dos cativos e das cativas.
CA2.1.1 Xustifícase a influencia do concepto de familia nos modelos de atención
CA2.1.2 Identifícanse tipos de familias
CA2.10 Valórase a necesidade de manter unha actitude respectuosa cara á diversidade de situacións familiares.
0 CA2.10.1 Recoñécese a diversidade de situacións familiares
0 CA2.10.2 Recoñécense as actitudes propias cara a diversidade de situacións familiares

4.1.e) Contidos

Contidos
Infancia. Evolución dos modelos de atención á infancia Toma de conciencia acerca da influencia do concepto de infancia na definición dos modelos de intervención Lexislación sobre a infancia: dereitos e protección. Organismos internacionais relacionados coa infancia. Familia: evolución. Evolución da familia e influencia nos modelos de atención

4.2.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
2	Infancia en risco	18

4.2.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Planifica programas e actividades de intervención con familias e xustifica o papel desa intervención na educación e no desenvolvemento integral dos cativos e das cativas.	NO

4.2.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.6 Descríbense os problemas e os indicadores asociados ás familias en situación de risco social.
CA2.7 Identifícanse os indicadores e os requisitos que sinalan a existencia de maltrato.
CA2.8 Concretáronse os protocolos de actuación tras a detección de situacións de risco ou maltrato na familia.
CA2.9 Valórouse o papel da persoa educadora na detección e na comunicación das situacións de risco e maltrato infantil.
CA2.9.1 Descríbiuse o papel da persoa educadora na detección e comunicación das situacións de risco.
CA2.9.2 Descríbiuse o protocolo de actuación que debe seguir a persoa educadora na detección e comunicación das situacións de maltrato

4.2.e) Contidos

Contidos
Situacións de risco e maltrato na familia: prevención Programas de carácter asistencial e de apoio a menores en situación de risco. Identificación das situacións de risco social en familias. Prevención. Maltrato infantil: concepto, tipoloxía e indicadores. Valoración do papel da persoa educadora na detección e na notificación do maltrato infantil.

4.3.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
3	Servizos e programas de intervención con menores e familias	18

4.3.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Planifica programas e actividades de intervención socioeducativa dirixidos a cativos e cativas en acollemento en centros de menores, analizando o modelo de atención á infancia da institución e a normativa legal vixente.	NO
RA2 - Planifica programas e actividades de intervención con familias e xustifica o papel desa intervención na educación e no desenvolvemento integral dos cativos e das cativas.	NO
RA3 - Pon en práctica actividades socioeducativas dirixidas a nenos e nenas en situación de risco ou en acollemento en centros de menores, en relación cos obxectivos e coas estratexias metodolóxicas da intervención.	NO
RA4 - Pon en práctica actividades e estratexias que favorezan a colaboración da familia no proceso socioeducativo dos pequenos e das pequenas en relación coas súas características, coas súas necesidades e cos obxectivos da intervención.	NO

4.3.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.2 Identifícanse e descríbense as características máis salientables da rede de servizos sociais de atención á infancia.
CA1.3 Analízase a lexislación en relación aos servizos de atención á infancia.
CA1.9 Establecéronse as canles e os mecanismos de coordinación e intercambio de información con outro persoal profesional implicadas no proceso.
CA1.10 Valorouse a importancia do traballo en equipo no éxito da intervención.
CA2.2 Descríbense programas de axuda e intervención con familias desde os ámbitos educativo e social.
CA3.11 Definíronse as funcións e tarefas do/a educador/a infantil nos servizos de atención á infancia
CA4.2 Identifícanse as canles de participación das familias acolledoras e/ou adoptivas na institución.

4.3.e) Contidos

Contidos
Protección a menores: aspectos xurídicos. Adopción e acollemento familiar
Toma de conciencia acerca da influencia do concepto de infancia na definición dos modelos de intervención.
Análise dos aspectos legais da intervención con familias.
Intervención coas familias nos ámbitos educativo e social: identificación das diferenzas na intervención nos dous ámbitos. Servizos e programas.
Modelos de intervención coas familias nos ámbitos educativo e social.
Toma de conciencia da importancia da colaboración das familias no proceso socioeducativo de menores.
Funcións e tarefas do educador ou a educadora infantil nos servizos sociais de atención á infancia.
Coordinación co equipo de traballo e con outro persoal profesional.
Traballo coas familias adoptivas e/ou acolledoras.
Papel e actitudes do educador ou da educadora infantil na intervención con familias.

4.4.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
4	Intervención con familias	22

4.4.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Planifica programas e actividades de intervención con familias e xustifica o papel desa intervención na educación e no desenvolvemento integral dos cativos e das cativas.	NO
RA4 - Pon en práctica actividades e estratexias que favorezan a colaboración da familia no proceso socioeducativo dos pequenos e das pequenas en relación coas súas características, coas súas necesidades e cos obxectivos da intervención.	NO

4.4.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.3 Propuxéronse estratexias, actividades e recursos para favorecer a participación da familia e, de ser o caso, mellorar a súa competencia educativa.
CA2.4 Identifícanse os criterios educativos, os aspectos formais e as actitudes que se deben ter en conta en relación á colaboración coas familias.
CA2.5 Valorouse a importancia da colaboración entre familia e institución nos primeiros anos.
CA4.1 Identifícanse as canles de participación das familias na institución.
CA4.3 Identifícanse as necesidades educativas e de participación da familia.
CA4.4 Preparáronse guións para reunións e entrevistas coas familias.
CA4.5 Realizáronse reunións e entrevistas seguindo obxectivos e guións establecidos.
CA4.6 Mantívose unha actitude receptiva das iniciativas e das propostas de participación das familias.
CA4.7 Organizáronse os recursos, os espazos e os tempos consonte os obxectivos da actividade.
CA4.8 Respondeuse ante situacións imprevistas.
CA4.9 Mantívose unha actitude positiva na relación coas familias.
CA4.10 Valorouse a importancia das habilidades sociais da persoa educadora nas relacións coa familia.
CA4.11 Adaptouse a comunicación ás características das familias.

4.4.e) Contidos

Contidos
Toma de conciencia da importancia da colaboración das familias no proceso socioeducativo de menores.
Entrevistas: elaboración e realización.
Organización de reunións coas familias.
Problemas frecuentes nas relacións coas familias.
Materiais para o traballo coas familias: modelos.

Contidos
Papel e actitudes do educador ou da educadora infantil na intervención con familias.
Valoración do papel das actitudes e das habilidades da persoa educadora na realización de entrevistas e reunións.

4.5.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
5	Centros de menores	25

4.5.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Planifica programas e actividades de intervención socioeducativa dirixidos a cativos e cativas en acollemento en centros de menores, analizando o modelo de atención á infancia da institución e a normativa legal vixente.	NO
RA3 - Pon en práctica actividades socioeducativas dirixidas a nenos e nenas en situación de risco ou en acollemento en centros de menores, en relación cos obxectivos e coas estratexias metodolóxicas da intervención.	NO

4.5.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.4 Describiuse a estrutura organizativa e funcional dos centros de atención á infancia.
CA1.5 Identifícanse os documentos que regulan a intervención socioeducativa nos centros de menores.
CA1.6 Formuláronse obxectivos acordes coas características dos nenos e das nenas, e do modelo socioeducativo do centro.
CA1.7 Propuxéronse actividades, recursos e estratexias de intervención adecuadas.
CA1.8 Prevíronse os espazos e os tempos necesarios.
CA3.1 Empregáronse técnicas e instrumentos para a obtención de información.
CA3.2 Identifícanse as características e as necesidades do grupo, así como o contexto asignado.
CA3.3 Organizáronse os espazos e os recursos materiais e humanos.
CA3.4 Aplicáronse estratexias metodolóxicas.
CA3.5 Valorouse a necesidade de xerar un clima familiar, de seguridade afectiva e de confianza.
CA3.6 Favoreceuse a conciliación das rutinas do centro cos ritmos individuais.
CA3.7 Resolvéronse as situacións de urxencia e os imprevistos.
CA3.8 Adoptáronse medidas de prevención e seguridade.
CA3.9 Adoptáronse actitudes de escoita das propostas dos pequenos e das pequenas, e permitiúselles participar nas decisións que lles afecten.
CA3.10 Xustificouse a necesidade do traballo en equipo e da colaboración con outro persoal profesional.
CA3.12 Identifícanse as fases do proceso de intervención

4.5.e) Contidos

Contidos
Recursos de intervención. Tipoloxía de centros: residencias, centros con fogares, pisos tutelados, fogares de día, etc.
Valoración dos programas e os servizos de atención á infancia como resposta á diversidade de situacións familiares. Documentos da intervención.

Contidos
<p>Toma de conciencia acerca da influencia do concepto de infancia na definición dos modelos de intervención.</p> <p>Fases do proceso de intervención nos centros de menores</p> <p>Documentos dun centro de menores: proxecto educativo de centro e proxecto educativo individual.</p> <p>Análise de estratexias metodolóxicas.</p> <p>Distribución dos espazos. Creación dun clima familiar, de seguridade afectiva.</p> <p>Ingreso no centro.</p> <p>Toma de conciencia da necesidade de coordinación e do traballo en equipo con outro persoal profesional.</p> <p>Funcións e tarefas do educador ou a educadora infantil nos servizos sociais de atención á infancia.</p> <p>Coordinación co equipo de traballo e con outro persoal profesional.</p>

4.6.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
6	Avaliación da intervención con menores e familias	20

4.6.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA5 - Avalía o proceso e o resultado das intervencións socioeducativas cos cativos e as cativas en acollemento en centros de menores en relación coa avaliación das variables salientables e os protocolos establecidos na institución.	SI
RA6 - Avalía o proceso e o resultado das intervencións con familias, identifica as variables salientables no proceso e xustifica a súa elección.	SI

4.6.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA5.1 Deseñáronse ou seleccionáronse instrumentos axeitados para obter información dos cativos e das cativas.
CA5.2 Establecéronse as estratexias, as técnicas e os instrumentos de seguimento e avaliación da intervención.
CA5.3 Aplicáronse os instrumentos de avaliación seguindo o procedemento correcto.
CA5.4 Interpretouse correctamente a información obtida.
CA5.5 Identifícanse os aspectos que cumpra modificar na intervención.
CA5.6 Propuxéronse as medidas necesarias para mellorar a intervención.
CA5.7 Déuselles información aos membros do equipo seguindo os protocolos establecidos.
CA5.8 Identifícanse situacións que requiran a participación doutro persoal profesional, así como as pautas de actuación.
CA5.9 Déuselles información ás familias acerca do progreso do neno ou da nena, de xeito individualizado e comprensible.
CA5.10 Valorouse a importancia de salientar os aspectos positivos da evolución do cativo ou da cativa na información facilitada á familia.
CA6.1 Seleccionáronse os indicadores de avaliación.
CA6.2 Deseñáronse o seleccionáronse instrumentos adecuados para obter información sobre a situación familiar, as necesidades educativas da familia, as posibilidades e os desexos familiares de participación.
CA6.3 Aplicáronse correctamente os instrumentos de avaliación.
CA6.4 Recolléronse e interpretáronse correctamente os datos.
CA6.5 Identifícanse as desviacións respecto ao previsto na intervención.
CA6.6 Propuxéronse medidas de corrección en situacións problemáticas.
CA6.7 Valorouse a necesidade da participación da familia na avaliación da intervención.
CA6.8 Valorouse a importancia de manter unha actitude permanente de mellora na eficacia e na calidade do servizo.

4.6.e) Contidos

Contidos
Características da avaliación no ámbito socioeducativo.
Sistemas de calidade nos servizos sociais de atención á infancia.
Análise das variables persoais e contextuais salientables para a avaliación.
Instrumentos para a recollida de información: modelos.
Instrumentos para a avaliación da intervención socioeducativa: modelos.
Informes do proceso de avaliación.
Valoración da importancia da coordinación e do traballo en equipo na avaliación da intervención.
Análise das variables persoais e contextuais relevantes para a avaliación.
Instrumentos para a recollida de información: modelos.
Instrumentos para a avaliación da intervención: modelos.
Informes.
Valoración da importancia da confidencialidade da información na intervención familiar.

5. Mínimos exigibles para alcanzar a avaliación positiva e os criterios de cualificación

Os mínimos para acadar a avaliación positiva no presente módulo "Intervención con familias e atención a menores en risco social" evidenciarán a consecución de todos os resultados de aprendizaxe dun xeito equilibrado e cun grao de participación activa nos traballos e actividades a desenvolver. Os mínimos exigibles, polo tanto, son os establecidos polos distintos criterios de avaliación dos distintos RA. Estes mínimos serán a referencia para configurar as probas de recuperación das partes non superadas, así como as probas de avaliación extraordinaria do alumnado con perda de avaliación continua e guiarán o procedemento de avaliación ordinaria do módulo.

Dado que se trata de ensinanzas presenciais, o alumno/a deberá asistir regularmente as actividades programadas, consirandose perda de avaliación continua cando o número de faltas supere o 10% da duración do módulo, tal e como establece a Orde do 12 de xullo de 2011 (DOG nº136/2011 do 15 de xullo). A este 10% pódesele sumar un máximo do 5% da duración do módulo no caso de faltas debidamente xustificadas, tal e como establece o NOF do centro.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN: Ao longo de todo o módulo levarase a cabo un proceso de avaliación continua e integral do alumno/a que proporcionará información sobre a marcha da aprendizaxe, este seguimento farase diariamente tanto de xeito individualizado como nas relacións interpersoais e traballo en grupo segundo os criterios de avaliación contidos nas distintas unidades didácticas, tendo en conta os seguintes criterios:

*Para os contidos conceptuais: realizarase a través de probas escritas e/ou orais que, en función da materia a avaliar poderán ser de diverso tipo: de elección, de resposta curta e/ou de desenvolvemento; así como test, casos prácticos... nos que os/as alumnos/as reflectirán tanto os seus coñecementos de tipo teórico coma práctico. No caso de ter varias probas será a media aritmética das cualificacións obtidas a que nos dará a cualificación final. En todo caso a cualificación deberá ser igual ou superior a 5, excepcionalmente se terá en conta unha cualificación inferior a 5 (e nunca igual ou inferior a 3, o que suporía unha cualificación negativa nese trimestre), se a cualificación obtida nos contidos procedimentais e actitudinais é igual ou superior a 5 e se a media aritmética entre as cualificacións de conceptos procedemento e actitudes é igual ou superior a 5. Así, terase en conta a claridade e exactitude das respostas, capacidade de análise e síntese, emprego axeitado dos contidos, resolución de todos os apartados solicitados a nivel de expresión escrita (ou oral) e manexo de distinta documentación. Suporán un 40% da cualificación final.

*Os traballos individuais e/ou en grupo serán avaliados como segue: 2 puntos a presentación, 4 puntos o contido, 2 puntos a exposición, 2 puntos o uso axeitado e pertinente de materiais e novas tecnoloxías. Ademais valorarase a contribución individual de cada integrante do grupo. Así, unha vez rematado o traballo, deberán cumprimentar un cuestionario de avaliación no que valoren o traballo realizado por cada compañeiro/a.

Suporán un 40 % da cualificación do módulo; no caso de ter varias probas, farase a media aritmética das puntuacións obtidas; de non ter a unidade actividades destas características este 40% será tido en conta no apartado anterior (probas escritas); destacar que a medida que vaia desenvolvéndose o módulo (tal e como se pode comprobar na programación), irán tomando máis presenza actividades... Aqueles traballos/ actividades non entregados obterán unha cualificación de 0. Formarán parte da cualificación ademais a presentación e o interese/traballo en equipo (cualificacións cualitativas e que formarán parte da avaliación de actitudes).

Na entrega de traballos terase en conta: Coherencia dos elementos do traballo, comprensión dos contidos desenvolvidos, aplicación dos contidos teóricos, elaboración de todos os apartados solicitados, elección correcta dos materiais, entrega no prazo acordado, orixinalidade e creatividade, calidade na presentación, nivel de exposición (de ser o caso) e bibliografía/webgrafía consultada.

*Formarán parte da cualificación actitudinal ademais de todos aqueles aspectos actitudinais recollidos nos criterios de avaliación do módulo, o interese e participación nas explicacións, a contribución aos traballos en equipo, a puntualidade, a asistencia ás clases e a actitude de respecto tanto cara ao profesorado coma os compañeiros. Este apartado suporán un 20% da cualificación final.

6. Procedemento para a recuperación das partes non superadas

6.a) Procedemento para definir as actividades de recuperación

O alumnado que non supere algunha parte da materia será informado das actividades de recuperación precisas para acadar unha avaliación positiva na avaliación final do módulo, tal e como establecen os artigos 29.3, 31.4 e 34.3 da Orde do 12 de xullo de 2011. Estas terán un carácter individualizado e tratarán de facilitar a adquisición dos contidos nos que a/a alumno/a atopou maiores dificultades.

6.b) Procedemento para definir a proba de avaliación extraordinaria para o alumnado con perda de dereito a avaliación continua

Tal e como indica a lexislación vixente:

O alumnado que perdesse o dereito á avaliación continua nun determinado módulo terá dereito a unha proba final extraordinaria previa á avaliación final de módulos correspondente, de acordo co establecido no artigo 25.5 da Orde do 12 de xullo de 2011. A cualificación obtida na devandita proba consignarase na avaliación final de módulos do curso correspondente. O devandito alumnado non terá dereito a realizar para eses módulos as correspondentes actividades de recuperación a que se refiren os artigos 29.3, 31.4 e 34.3 da Orde.

O alumno/a será apercibido/a ou perderá o dereito a avaliación continua, cando supere o número de faltas equivalente a:

Apercibimento superada a perda do 6% da duración do módulo; así, o alumno/a será apercibido cando supere: 7 faltas.

Perda do dereito a avaliación continua, superado o 10% da duración do módulo sen xustificar ou superado o 15% sumando ata un 5% de faltas debidamente xustificadas; ao alumno/a se lle comunicará a perda cando supere as 12 faltas de asistencia sen xustificar ou cando supere 18 sumando un máximo do 5% de faltas xustificadas.

O alumnado que perda o dereito á avaliación continua, poderá continuar asistindo a maioría das actividades formativas que as súas circunstancias persoais llo permitan.

Tamén poderá completar os traballos que se lle encomenden para ir cumprindo cos RAs do currículo e tamén se poderá presentar ás probas escritas que se vaian realizando durante o curso académico. Para todas as demais actividades nas que non fose avaliado durante o curso, o alumnado tendrá que realizar un exame da parte que non foi avaliado.

A proba final extraordinaria para o alumnado que teña perda do dereito á avaliación continua neste módulo consistirá en:

- Resolución de actividades prácticas similares as realizadas ao longo do curso na aula.

- Realización dunha proba teórica conceptual de todo o módulo.

Para aprobar o módulo é condición imprescindible obter como mínimo un 5 tanto nas actividades desenvolvidas como na proba teórica.

7. Procedemento sobre o seguimento da programación e a avaliación da propia práctica docente

A orde de avaliación no seu artigo 23.5 sinala que cada departamento de familia profesional realizará cunha frecuencia mínima mensual o seguimento das programacións de cada módulo, indicando grado de cumprimento e xustificación razoada no caso de desviacións, ademais a programación será revisada ao inicio de curso e se entregará unha memoria final de curso.

A nivel de seguimento de programacións, empregarase a aplicación informática de elaboración e seguimento de programacións, e á Xefatura de Departamento contará cunha copia para que conste nas actas correspondentes.

Para a memoria final utilizaremos o modelo proporcionado pola Xefatura de Estudos ao final de curso: MD.75.PRO.04 do procedemento de Programación PR.75.PRO.01

8. Medidas de atención á diversidade

8.a) Procedemento para a realización da avaliación inicial

Tal e como se establece na lexislación vixente, Orde do 12 de xullo de 2011, no seu artigo 28: "Ao comezo das actividades do curso académico, o equipo docente realizará unha sesión de avaliación inicial do alumnado, que terá por obxecto coñecer as características e a formación previa de cada alumno e de cada alumna, así como as súas capacidades. Así mesmo, deberá servir para orientar e situar o alumnado en relación co perfil profesional correspondente".

Para este módulo pasarase durante a segunda quincena do curso, un cuestionario de avaliación inicial (sobre coñecementos previos, intereses e motivacións do noso alumnado) que se complementará cos datos proporcionados polo titor/a e datos de información de matrícula:

CUESTIONARIO DE AVALIACIÓN INICIAL.

1. Que entende por dereitos da infancia?
2. Que organismos coñece de participación das familias nos centros escolares?
3. Que organismos internacionais coñece de Atención a Infancia?
4. Que entende vostede por familia?
5. Cre que ten que haber unha relación entre a tarefa educativa da escola e da familia?.Xustifique a súa resposta.
6. Que entende por maltrato?
7. No caso dunha sospeita de maltrato dun menor como cree que debe actuar un educador infantil?

8. Qué entende por protocolos de actuación?
9. Qué entende por familia acolledora?
10. Qué entende por adopción?
11. Que espera do módulo de Intervención coas familias e atención a menores en risco social?.
12. Por último, como cree vostede que contribúe a formación relativa a INTERVENCIÓN COAS FAMILIAS E ATENCIÓN A MENORES EN RISCO SOCIAL cara o desempeño da actividade profesional asociada a este ciclo formativo?.

8.b) Medidas de reforzo educativo para o alumnado que non responda globalmente aos obxectivos programados

O carácter continuo da avaliación debe permitir, a detección precoz das posibles dificultades na adquisición dos contidos por parte do alumnado e, en consecuencia, promover a identificación dos aspectos do proceso que provocan estas dificultades e a adopción das medidas oportunas. Cando a análise da marcha dun estudante determine dificultades para o seguimento, darase un apoio educativo personalizado determinando aqueles contidos nos que ten máis dificultades propoñendo traballos e actividades de reforzo que lle permitan acadar as capacidades terminais asociados aos contidos mínimos propostos nesta programación didáctica.

9. Aspectos transversais

9.a) Programación da educación en valores

É importante sinalar que ao longo do módulo se traballará coa educación en valores non só a través do traballo con actitudes recollidas no currículo

do módulo, senón a través de distintos contidos inherentes ao noso traballo de aula, para este módulo podemos destacar:

Educación para a igualdade: Estará sempre presente, xa que logo, en ningún momento se fará diferenza entre o noso alumnado por causa do seu sexo, raza, crenzas ou calquera outra característica de diferenciación entre as persoas.

Educación ambiental: É fundamental fomentar o respecto ao medio ambiente e mesmo fomentar o correcto emprego dos medios de que se dispón sen desperdiciar papel, consumo de auga, electricidade, etc., insistir na reciclaxe e na conservación.

Educación para a saúde: É importante adquirir bos hábitos posturais no traballo, así como uns adecuados hábitos de saúde e limpeza ou unha adecuada hixiene ocular ou visual nun sistema educativo e laboral onde os ordenadores toman cada día un papel máis importante, sen esquecer que a nivel profesional (tendo en conta nas situacións en que exercerán o seu traballo) deben ter en conta a súa saúde persoal e a do usuario como elementos cotiás do seu emprego.

Educación para a convivencia: Procurarase a resolución de conflitos fomentando o diálogo baseado no respecto, e, procurando atopar solucións de consenso de xeito democrático. Por exemplo: achegas de propostas ou ideas á hora de fixar condicións de entrega de traballos, datas de probas, etc.

Educación do consumidor: Fomentando entre os alumnos un consumo responsable, tanto dos seus propios materiais como os do centro e o ciclo (aula, material informático, talleres,...)

Interculturalidade: Traballando dende o principio de respecto as distintas culturas e xeitos de entender o mundo; entendendo isto como un enriquecemento; sinalar a este respecto, a cada vez máis frecuente presenza nas nosas aulas de alumnos de outras culturas que nos axudan a interpretar que non todas as realidades son iguais.

Consideraremos tamén de xeito transversal e como valor importante na Formación Profesional a orientación profesional polo carácter teórico e práctico que posúe o módulo e o ciclo, impregnando de funcionalidade cada unha das actividades que realicemos e contextualizándoas, sempre que sexa posible, no noso contorno socioeconómico.

Destacar para este módulo a importancia da capacidade de empatía e sensibilidade, respecto a outras realidades e situacións así como, unha actitude positiva fronte as situacións de risco (traballando sempre dende a posibilidade de mellora e recuperación); todos eles valores e aspectos transversais moi importantes para o correcto desenvolvemento do módulo

9.b) Actividades complementarias e extraescolares

Visita a escolas infantís, ludotecas e outros centros de atención a infancia organizadas en colaboración con outros módulos.

Visita a un Centro de Menores do contorno.

Visita a centros e espazos de atención a persoas con diversidade funcional.

Charlas, coloquios de distintos profesionais, colectivos, asociacións e persoas.

Colaboracións coas distintas actividades promovidas polo centro e Departamento.

Posibilidade de contar con distintos expertos sobre contidos referidos ao módulo (ONGs, Adopción, Acollemento,...)

Este módulo, así mesmo, contemplará todas as visitas e colaboracións que poidan xurdir no desenvolvemento do mesmo e que poidan ser interesantes para a formación dos nosos alumnos/as.

Ademais das actividades complementarias e extraordinarias propostas, o grupo de alumnos participará activamente nas actividades que terán lugar no centro con motivo da celebración do Magosto, Nadal e Entroido, así como calquera outra que poida xurdir ao longo do curso e que poida ser considerada de interese para o alumnado, previa consulta e aprobación polo Departamento.

10. Outros apartados

10.1) Explicación teóricas

As explicacións teóricas serán intercaladas entre a distintas actividades e sempre se terá en conta as dúbidas, aportacións e comentarios do alumnado (susceptible de debate ou aclaracións).

10.2) Inicio unidades didácticas

Todas as unidades comezarán con actividades destinadas a comprobar o nivel de competencia curricular do alumnado (punto de partida da unidade didáctica e, por tanto, sen peso na cualificación) , actividades que non se detallan xa que a plataforma exige un mínimo, non identificando o 0%.

10.3) Actualidade dos casos prácticos

A planificación dos casos prácticos (nas distintas unidades) virá marcado pola necesidade de analizar situacións, na medida do posible, que reflectan a realidade; para isto se terá especial atención ás distintas informacións que xurdan a nivel social e económico; así se utilizarán artigos de xornais, documentais, entrevistas... de casos reais (sempre que sea posible)

10.4) Algunhas consideracións respecto do P.A.I.

Este módulo ten un peso significativo cando os alumnos se plantexen temáticas e ámbitos de intervención socioeducativa con crianzas en situación de risco, en acollemento en centros de menores, e con familias.
Deberíanse desenvolver capacidades procedimentais, exercitándose na planificación de programas e actividades de intervención socioeducativa con crianzas en situación de dificultade social, en centros de menores. Tamén de intervención con familias e, de observación e detección de situacións de risco nas escolas infantís.

Abrirálles un amplo abanico de posibilidades para realizar o proxecto, dada a diferente tipoloxía de centros para atender as diferentes necesidades.

10.5) Plataforma educativa

Como espazo soporte utilizarase a plataforma educativa EDMODO; ferramenta que será usada como elemento de comunicación, onde se colgarán documentos xerais de importancia para o módulo de Desenvolvemento Cognitivo e Motor (Programación, ficha de avaliación de actitudes, normas de entrega de traballos, cómo citar bibliografía e webgrafía,...), así como para avisos de importancia.

O seu obxectivo fundamental, sen embargo, é a organización da distinta documentación das UD e a entrega de actividades; xerando, así, estudo-aprendizaxe en varios formatos, axudando a construír unha visión xeral e completa da materia e facilitando o manexo e revisión de toda a información incorporada na aula.

Será, polo tanto, utilizada como ferramenta didáctica na que será necesario cumprir coas normas establecidas polo docente en canto a: prazos, formatos de entrega de actividades, especificacións das tarefas, tipo de intercambio de información aceptada nos foros (só aceptada información académica),...

Non utilizo a Aula virtual porque nos está a dar moitos problemas e paraliza o traballo do alumnado e noso.

1. Identificación da programación

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15016000	Compostela	Santiago de Compostela	2016/2017

Ciclo formativo

Código da familia profesional	Familia profesional	Código do ciclo formativo	Ciclo formativo	Grao	Réxime
SSC	Servizos socioculturais e á comunidade	CSSSC01	Educación infantil	Ciclos formativos de grao superior	Réxime de adultos

Módulo profesional e unidades formativas de menor duración (*)

Código MP/UF	Nome	Curso	Sesiós semanais	Horas anuais	Sesiós anuais
MP0017	Habilidades sociais	2016/2017	6	123	123

(*) No caso de que o módulo profesional estea organizado en unidades formativas de menor duración

Profesorado responsable

Profesorado asignado ao módulo	ANA BARBEITO FERNÁNDEZ, MARÍA PENELA RAÑÓN (Subst.)
Outro profesorado	

Estado: Pendente de supervisión inspector

2. Concreción do currículo en relación coa súa adecuación ás características do ámbito produtivo

O módulo de Habilidades Sociais é un módulo que se imparte no Ciclo Superior de Técnico en Educación Infantil. As aprendizaxes previstas para este módulo aparecen recollidas no Decreto 226/2008 que desenvolve o Real decreto 1394/2007 que establece o título de técnico superior en educación infantil e as súas correspondentes ensinanzas mínimas.

Neste sentido o Decreto 226/2008 establece que o módulo de habilidades sociais terá unha duración de 123 horas. Unha das características fundamentais nas que este módulo se diferencia doutros do ciclo, é porque non é un módulo dirixido exclusivamente ao traballo directo con nenos/as, senón que ten nunha orientación ampla e deseñada co ánimo de que o futuro técnico conte coas ferramentas axeitadas para poder desenvolverse en distintos ámbitos como pode ser: as relacións institucionais, as relacións coas familias, co equipo profesional ou mesmo con outros profesionais que traballen no eido socioeducativo.

Para a planificación e desenvolvemento deste módulo, partimos da realidade de que nos seus diferentes ámbitos de intervención, o técnico/a vai a traballar de xeito directo con persoas: nenos e nenas desenvolvendo tarefas educativas (tanto no ámbito formal, non formal ou social), con profesionais do mesmo ou distinto ámbito en diferentes equipos de traballo, con outros/as usuarios/as que a súa intervención precise (familiares,...). Así a ferramenta básica que ten o/a técnico/a para poder desenvolver o seu labor profesional en relación directa coas persoas é a comunicación. A través do desenvolvemento do módulo de habilidades sociais os/as alumnos/as adquiriran diferentes competencias que lles permitan un axeitado manexo da comunicación e dos seus diferentes elementos, así como de habilidades sociais concretas que lles permitan un axeitado desenvolvemento do seu labor no manexo dos diferentes grupos e equipos cos que traballe, axudándolle a tomar as decisións de xeito correcto, xestionado positivamente os conflitos cos que se poida atopar ou poidan xurdír ao longo de dita intervención.

O módulo profesional de Habilidades Sociais contén a formación necesaria para que o alumnado adquira as habilidades sociais necesarias para desenvolver unha profesión de axuda e interactuar adecuadamente nas súas relacións profesionais con outras persoas, adaptando o seu comportamento ás características destas e ao contexto. Trátase dun módulo nomeadamente procedimental e actitudinal, en que se dá resposta ás seguintes funcións:

- De intervención ou execución: que abrangue a recollida de información acerca das habilidades sociais que se posúen e das que se carece, a organización da actuación e a previsión de continxencias, o establecemento, de ser o caso, de axudas técnicas para a comunicación, e a posta en práctica das habilidades sociais adquiridas.
- De avaliación da competencia social do personal profesional: tanto no relativo ás relacións interpersoais como para a dinamización de grupos ou a participación neles desempeñando diversos papeis. Refírese ao control e o seguimento da propia evolución na adquisición da competencia social necesaria para se relacionar axeitadamente coas demais persoas no desempeño das súas funcións.
- De xestión de conflitos: que fai referencia á posta en marcha de todos os mecanismos dispoñibles para a súa solución e supón mediación e negociación.

3. Relación de unidades didácticas que a integran, que contribuirán ao desenvolvemento do módulo profesional, xunto coa secuencia e o tempo asignado para o desenvolvemento de cada unha

U.D.	Título	Descrición	Duración (sesións)	Peso (%)
1	Comunicación e habilidades sociais	A través desta primeira unidade preténdese que o alumnado se achegue a un dos conceptos básicos para o desenvolvemento deste módulo: a comunicación, ferramenta imprescindible para o desenvolvemento da súa futura práctica profesional. Así mesmo, veremos como as habilidades sociais son esas capacidades que nos permiten manter unha axeitada relación coas persoas, defendendo os nosos dereitos e respectando os dos demais. Como persoas e como profesionais, non nacemos con elas, apréndense, entréñanse, e ata se <u>contaxian. Ese contaxio masivo é o que pretende o desenvolvemento desta unidade.</u>	30	20
2	Dinámica de grupo	A nosa vida persoal desenvólvese en diferentes grupos e ao longo da nosa vida profesional traballamos con diferentes grupos de usuarios/as (nenos/as, pais/nais,...). Para o desenvolvemento dunha óptima práctica laboral precisamos coñecer e entender o desenvolvemento dos grupos e saber manexarnos na vida dos mesmos. Como técnicos/as de educación infantil desenvolvemos o noso labor profesional dentro dun equipo de traballo. Traballamos con diferentes persoas con moi diferentes funcións, cargos, formación, etc. e temos <u>que aprender a relacionarnos con cada unha delas de xeito adecuado.</u>	36	30
3	Condución de reunións	Unha das ferramentas fundamentais da práctica laboral das/dos técnicas/os de educación infantil son as reunións de traballo, reunións co compañeiros/as do equipo profesional do que formamos parte, reunións cos usuarios/as dos servizos, cos pais/nais dos/as cativos/as... Unha reunión non é só un grupo de persoas que quedan a unha hora determinada. Reunirse implica unha planificación, ter en conta uns obxectivos, etc., para <u>sacar o máximo rendemento e produtividade ao noso tempo e traballo.</u>	15	10
4	Xestión de conflitos e toma de decisións	O conflito é motor de cambio e un grande aliado sempre e cando a xestión do mesmo se desenvolva dun xeito eficaz.	22	20
5	Avaliación da competencia social	Nesta unidade traballaremos a avaliación adaptándoa á competencia social tanto a nivel individual como a nivel grupal. Aprenderemos a realizar unha avaliación sistemática de todos os aspectos relacionados coas habilidades sociais.	20	20

4. Por cada unidade didáctica

4.1.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
1	Comunicación e habilidades sociais	30

4.1.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Pon en práctica estratexias e técnicas para favorecer a comunicación e a relación social co seu contorno en relación cos principios da intelixencia emocional e social.	NO
RA4 - Pon en práctica estratexias de xestión de conflitos e resolución de problemas seleccionadas entre os modelos analizados en función das características do contexto.	NO

4.1.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.1 Descríbense os principios da intelixencia emocional e social.
CA1.2 Valorouse a importancia das habilidades sociais no desempeño do labor profesional.
CA1.2.1 Defineuse habilidades sociais
CA1.2.2 Xustifícase a necesidade do emprego das habilidades sociais para un axeitado desempeño do labor de técnico/a en educación infantil.
CA1.3 Caracterizáronse as etapas dun proceso comunicativo.
CA1.4 Identifícanse os estilos de comunicación, as súas vantaxes e as súas limitacións.
CA1.5 Valorouse a importancia do uso da comunicación verbal e non verbal nas relacións interpersoais.
CA1.5.1 Descríbense os elementos da comunicación verbal e non verbal que é necesario manexar nas relacións interpersoais.
CA1.5.2 Aplicáronse os elementos da comunicación verbal e non verbal axeitados ao desenvolvemento de relacións interpersoais en supostos concretos.
CA1.6 Estableceuse unha eficaz comunicación para asignar tarefas, recibir instrucións e intercambiar ideas ou información.
CA1.7 Utilizáronse as habilidades sociais adecuadas á situación e atendendo á diversidade cultural.
CA1.8 Demostrouse interese por non xulgar as persoas e respectar os seus elementos persoais diferenciadores: emocións, sentimentos e personalidade.
CA1.9 Demostrouse unha actitude positiva cara ao cambio e cara á aprendizaxe a partir de todo o que sucede.
CA1.10 Valorouse a importancia da autocrítica e da autoavaliación no desenvolvemento de habilidades de relación interpersoal e de comunicación axeitadas.
0 CA1.10.2 Realizouse autocrítica e autoavaliación no desenvolvemento de habilidades de relación interpersoal e de comunicación axeitadas ao longo do proceso de ensino-aprendizaxe.
CA4.6 Respectáronse as opinións das demais persoas respecto ás vías de solución de problemas e conflitos.

4.1.e) Contidos

Contidos
Relacións interpersoais e percepción social.

Contidos

0Programas e técnicas de comunicación e habilidades sociais. escoita activa, empatía, asertividade e autocontrol.

Identificación dos estilos de comunicación, das súas vantaxes e das súas limitacións (CA1.4)

Intervencións en público: materiais de apoio.

Análise dos factores que inflúen na percepción social e na formación de impresións. Estereotipos, prexuízos e discriminación.

Habilidades sociais, competencia social e conceptos afíns.

Análise da relación entre comunicación e calidade de vida nos ámbitos de intervención.

Proceso de comunicación. Comunicación verbal e non verbal.

Proceso de comunicación

Comunicación verbal e non verbal

Valoración comunicativa do contexto: facilitadores e obstáculos na comunicación.

Valoración da importancia das actitudes na relación de axuda.

Intelixencia emocional. Educación emocional. Emocións e sentimentos.

Mecanismos de defensa.

0Formulación de estratexias de actuación para aproveitar a función do liderato e os papeis da estrutura e o funcionamento do grupo (CA 2.6)

Comunicación nos grupos.Estilos de comunicación.Comunicación verbal e xestual.Obstáculos e barreiras

4.2.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
2	Dinámica de grupo	36

4.2.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Pon en práctica estratexias e técnicas para favorecer a comunicación e a relación social co seu contorno en relación cos principios da intelixencia emocional e social.	NO
RA2 - Dinamiza o traballo do grupo aplicando as técnicas adecuadas, e xustifica a súa selección en función das características, a situación e os obxectivos do grupo.	SI
RA4 - Pon en práctica estratexias de xestión de conflitos e resolución de problemas seleccionadas entre os modelos analizados en función das características do contexto.	NO

4.2.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.5 Valorouse a importancia do uso da comunicación verbal e non verbal nas relacións interpersoais.
CA1.5.2 Aplicáronse os elementos da comunicación verbal e non verbal axeitados ao desenvolvemento de relacións interpersoais en supostos concretos.
CA1.6 Estableceuse unha eficaz comunicación para asignar tarefas, recibir instrucións e intercambiar ideas ou información.
CA1.7 Utilizáronse as habilidades sociais adecuadas á situación e atendendo á diversidade cultural.
CA1.10 Valorouse a importancia da autocritica e da autoavaliación no desenvolvemento de habilidades de relación interpersoal e de comunicación axeitadas.
0 CA1.10.2 Realizouse autocritica e autoavaliación no desenvolvemento de habilidades de relación interpersoal e de comunicación axeitadas ao longo do proceso de ensino-aprendizaxe.
CA2.1 Descríbense os elementos fundamentais dun grupo, a súa estrutura, a súa dinámica e os factores que os poidan modificar.
CA2.2 Analizáronse e seleccionáronse as técnicas de dinamización e funcionamento de grupos.
CA2.2.1 Analizouse o funcionamento do grupo a través de diversas técnicas
CA2.2.2 Seleccionáronse técnicas de dinamización de grupo
CA2.3 Explicáronse as vantaxes do traballo en equipo fronte ao individual.
CA2.4 Diferenciáronse os papeis que se poden dar nun grupo e as relacións entre eles.
CA2.5 Identifícanse as principais barreiras da comunicación grupal.
CA2.6 Formuláronse estratexias de actuación para aproveitar a función de liderado e os papeis na estrutura e no funcionamento do grupo.
CA2.7 Defínese o reparto de tarefas como procedemento para o traballo en grupo.
CA2.8 Valorouse a importancia dunha actitude tolerante e de empatía para conseguir a confianza do grupo.
CA2.9 Logrouse un ambiente de traballo relaxado e cooperativo.
CA2.10 Respectáronse as opinións diferentes da propia e os acordos de grupo.

Criterios de avaliación
CA2.11 Analizáronse as linguaxes icónica e audiovisual e empregáronse tecnoloxías da información para favorecer a comunicación
CA4.6 Respectáronse as opinións das demais persoas respecto ás vías de solución de problemas e conflitos.

4.2.e) Contidos

Contidos
<p>Tipoloxía e características dos grupos. Desenvolvemento grupal.</p> <p>0Formulación de estratexias de actuación para aproveitar a función do liderato e os papeis da estrutura e o funcionamento do grupo (CA 2.6)</p> <p>A confianza no grupo.</p> <p>Valoración do papel da motivación na dinámica grupal.</p> <p>Toma de conciencia acerca da importancia de respectar as opinións non coincidentes coa propia.</p> <p>Análise da estrutura e dos procesos de grupos.</p> <p>Técnicas para a análise de grupos.</p> <p>Valoración da importancia da comunicación no desenvolvemento do grupo.</p> <p>Comunicación nos grupos. Estilos de comunicación. Comunicación verbal e xestual. Outras linguaxes: icónica e audiovisual. Tecnoloxías da información e da comunicación. Obstáculos e barreiras. Cooperación e competencia nos grupos.</p> <p>Comunicación nos grupos.Estilos de comunicación.Comunicación verbal e xestual.Obstáculos e barreiras</p> <p>Outras linguaxes:icónica e audiovisual.Tecnoloxías da información e da comunicación.</p> <p>Cooperación e competencia nos grupos.</p> <p>Dinámicas de grupo. Fundamentos psicosociolóxicos aplicados ás dinámicas de grupo.</p> <p>Equipo de traballo. Estratexias de traballo cooperativo. Organización e reparto de tarefas.</p> <p>Equipo de traballo.Organización e reparto de tarefas</p> <p>Equipo de traballo.Estratexias de traballo cooperativo</p> <p>Detección e análise de problemas no traballo en equipo.</p> <p>Traballo individual e traballo en grupo.</p>

4.3.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
3	Condución de reunións	15

4.3.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Pon en práctica estratexias e técnicas para favorecer a comunicación e a relación social co seu contorno en relación cos principios da intelixencia emocional e social.	NO
RA3 - Conduce reunións e analiza os xeitos ou estilos de intervención e de organización en función das características das persoas destinatarias e do contexto.	SI
RA4 - Pon en práctica estratexias de xestión de conflitos e resolución de problemas seleccionadas entre os modelos analizados en función das características do contexto.	NO

4.3.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.5 Valorouse a importancia do uso da comunicación verbal e non verbal nas relacións interpersoais.
CA1.5.2 Aplicáronse os elementos da comunicación verbal e non verbal axeitados ao desenvolvemento de relacións interpersoais en supostos concretos.
CA1.6 Estableceuse unha eficaz comunicación para asignar tarefas, recibir instrucións e intercambiar ideas ou información.
CA1.7 Utilizáronse as habilidades sociais adecuadas á situación e atendendo á diversidade cultural.
CA1.10 Valorouse a importancia da autocritica e da autoavaliación no desenvolvemento de habilidades de relación interpersoal e de comunicación axeitadas.
0 CA1.10.2 Realizouse autocritica e autoavaliación no desenvolvemento de habilidades de relación interpersoal e de comunicación axeitadas ao longo do proceso de ensino-aprendizaxe.
CA3.1 Descríbóronse os tipos de reunión e as funcións.
CA3.2 Descríbóronse as etapas do desenvolvemento dunha reunión.
CA3.3 Aplicáronse as técnicas de moderación de reunións e xustificouse a súa aplicación.
CA3.4 Demostrouse a importancia da capacidade de expor ideas de xeito claro e conciso.
CA3.5 Descríbóronse os factores de risco e a posibilidade de sabotaxe dunha reunión, e xustificáronse as estratexias de resolución.
CA3.6 Valorouse a necesidade dunha información boa e diversa na convocatoria de reunións.
CA3.6.1 Identificouse o tipo de información que debe aparecer na convocatoria dunha reunión
CA3.6.2 Realizáronse convocatorias de reunións que conteñan unha información clara, relacionada cos temas a tratar e accesible aos/as detinarios/as.
CA3.7 Describiuse a importancia da motivación e das estratexias empregadas, para conseguir a participación nas reunións.
CA3.8 Aplicáronse técnicas de recollida de información e de avaliación dos resultados dunha reunión.
CA3.9 Demostráronse actitudes de respecto e tolerancia na condución de reunións.
CA4.6 Respectáronse as opinións das demais persoas respecto ás vías de solución de problemas e conflitos.

4.3.e) Contidos

Contidos
A reunión como forma de traballo en grupo.
Tipos de reunións e funcións.
Etapas no desenvolvemento dunha reunión: preparación, inicio, desenvolvemento e finalización.
Técnicas de moderación de reunións.
Identificación da tipoloxía das persoas participantes nunha reunión.
Análise de factores que afectan ao comportamento dun grupo: boicot e colaboración.

4.4.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
4	Xestión de conflitos e toma de decisións	22

4.4.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Pon en práctica estratexias e técnicas para favorecer a comunicación e a relación social co seu contorno en relación cos principios da intelixencia emocional e social.	NO
RA4 - Pon en práctica estratexias de xestión de conflitos e resolución de problemas seleccionadas entre os modelos analizados en función das características do contexto.	SI

4.4.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.5 Valorouse a importancia do uso da comunicación verbal e non verbal nas relacións interpersoais.
CA1.5.2 Aplicáronse os elementos da comunicación verbal e non verbal axeitados ao desenvolvemento de relacións interpersoais en supostos concretos.
CA1.6 Estableceuse unha eficaz comunicación para asignar tarefas, recibir instrucións e intercambiar ideas ou información.
CA1.7 Utilizáronse as habilidades sociais adecuadas á situación e atendendo á diversidade cultural.
CA1.10 Valorouse a importancia da autocritica e da autoavaliación no desenvolvemento de habilidades de relación interpersoal e de comunicación axeitadas.
0 CA1.10.2 Realizouse autocritica e autoavaliación no desenvolvemento de habilidades de relación interpersoal e de comunicación axeitadas ao longo do proceso de ensino-aprendizaxe.
CA4.1 Analizáronse e identificáronse as principais fontes de problemas e de conflitos grupais.
CA4.2 Descríbóronse as principais técnicas e estratexias para a xestión de conflitos.
CA4.3 Identificáronse e describíronse as estratexias máis axeitadas para a procura de solucións e a resolución de problemas.
CA4.4 Descríbóronse as fases do proceso de toma de decisións.
CA4.5 Resolvéronse problemas e conflitos aplicando os procedementos adecuados a cada caso.
CA4.6 Respectáronse as opinións das demais persoas respecto ás vías de solución de problemas e conflitos.
CA4.7 Aplicáronse correctamente técnicas de mediación e negociación.
CA4.8 Tivéronse en conta as persoas usuarias, independentemente da súa idade e da súa condición física e mental, no proceso de toma de decisións.
CA4.9 Planificouse a tarefa de toma de decisións e a avaliación do proceso.
CA4.10 Valorouse a importancia do intercambio comunicativo na toma de decisións.

4.4.e) Contidos

Contidos
Valoración do conflito nas dinámicas grupais.
Análise de técnicas de resolución de problemas.

Contidos
<p>Proceso de toma de decisións.</p> <p>Xestión de conflitos grupais. Negociación e mediación.</p> <p>Aplicación das estratexias de resolución de conflitos grupais.</p> <p>Valoración do papel do respecto e a tolerancia na resolución de problemas e conflitos.</p> <p>Análise e identificación de conflitos grupais (CA4.1)</p> <p>Descrición das principais técnicas e estratexias para a xestión de conflitos (CA 4.2)</p>

4.5.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
5	Avaliación da competencia social	20

4.5.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Pon en práctica estratexias e técnicas para favorecer a comunicación e a relación social co seu contorno en relación cos principios da intelixencia emocional e social.	NO
RA4 - Pon en práctica estratexias de xestión de conflitos e resolución de problemas seleccionadas entre os modelos analizados en función das características do contexto.	NO
RA5 - Avalía os procesos de grupo e a propia competencia social para o desenvolvemento das súas funcións profesionais, e identifica os aspectos susceptibles de mellora.	SI

4.5.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.5 Valorouse a importancia do uso da comunicación verbal e non verbal nas relacións interpersoais.
CA1.5.2 Aplicáronse os elementos da comunicación verbal e non verbal axeitados ao desenvolvemento de relacións interpersoais en supostos concretos.
CA1.6 Estableceuse unha eficaz comunicación para asignar tarefas, recibir instrucións e intercambiar ideas ou información.
CA1.7 Utilizáronse as habilidades sociais adecuadas á situación e atendendo á diversidade cultural.
CA1.10 Valorouse a importancia da autocritica e da autoavaliación no desenvolvemento de habilidades de relación interpersoal e de comunicación axeitadas.
0 CA1.10.1 Describiuse o papel da autocritica e a autoavaliación na aprendizaxe e execución das habilidades sociais de comunicación.
0 CA1.10.2 Realizouse autocritica e autoavaliación no desenvolvemento de habilidades de relación interpersoal e de comunicación axeitadas ao longo do proceso de ensino-aprendizaxe.
CA4.6 Respectáronse as opinións das demais persoas respecto ás vías de solución de problemas e conflitos.
CA5.1 Seleccionáronse os indicadores de avaliación.
CA5.2 Aplicáronse técnicas sociométricas e de investigación social.
CA5.3 Autoavaliouse a situación persoal e social de partida.
CA5.4 Deseñáronse instrumentos de recollida de información.
CA5.5 Rexistráronse os datos en soportes establecidos.
CA5.6 Interpretáronse os datos recollidos.
CA5.7 Identificáronse as situacións que cumpra mellorar.
CA5.8 Marcáronse as pautas de mellora.
CA5.9 Realizouse unha avaliación derradeira do proceso traballado.

4.5.e) Contidos

Contidos
<p>Recollida de datos: técnicas.</p> <p>Deseño de propostas de mellora da competencia social e persoal</p> <p>Avaliación da competencia social.</p> <p>Avaliación da estrutura e dos procesos grupais.</p> <p>Aplicación das técnicas de investigación social ao traballo con grupos.</p> <p>Análise de estratexias e instrumentos para o estudo de grupos.</p> <p>Sociometría básica.</p> <p>Valoración da autoavaliación como estratexia para a mellora da competencia social.</p>

5. Mínimos exixibles para alcanzar a avaliación positiva e os criterios de cualificación

Os mínimos esixibles para alcanzar a avaliación positiva no módulo serán os seguintes:

UNIDADE 1

CA1.2 - Valorouse a importancia das habilidades sociais no desempeño do labor profesional.

CA1.2.2 - Xustificouse a necesidade do emprego das habilidades sociais para un axeitado desempeño do labor de técnico/a en educación infantil.

CA1.3 - Caracterizáronse as etapas dun proceso comunicativo.

CA1.4 - Identificáronse os estilos de comunicación, as súas vantaxes e as súas limitacións.

CA1.5 - Valorouse a importancia do uso da comunicación verbal e non verbal nas relacións interpersoais.

CA1.5.2 - Aplicáronse os elementos da comunicación verbal e non verbal axeitados ao desenvolvemento de relacións interpersoais en supostos concretos.

CA1.6 - Estableceuse unha eficaz comunicación para asignar tarefas, recibir instrucións e intercambiar ideas ou información.

CA1.7 - Utilizáronse as habilidades sociais adecuadas á situación e atendendo á diversidade cultural.

CA1.8 - Demostrouse interese por non xulgar as persoas e respectar os seus elementos persoais diferenciadores: emocións, sentimentos e personalidade.

CA1.10 - Valorouse a importancia da autocrítica e da autoavaliación no desenvolvemento de habilidades de relación interpersoal e de comunicación axeitadas.

CA1.10.2 - Realizouse autocrítica e autoavaliación no desenvolvemento de habilidades de relación interpersoal e de comunicación axeitadas ao longo do proceso de ensino-aprendizaxe.

CA4.6 - Respectáronse as opinións das demais persoas respecto ás vías de solución de problemas e conflitos.

UNIDADE 2

CA1.5 - Valorouse a importancia do uso da comunicación verbal e non verbal nas relacións interpersoais.

CA1.5.2 - Aplicáronse os elementos da comunicación verbal e non verbal axeitados ao desenvolvemento de relacións interpersoais en supostos concretos.

CA1.6 - Estableceuse unha eficaz comunicación para asignar tarefas, recibir instrucións e intercambiar ideas ou información.

CA1.7 - Utilizáronse as habilidades sociais adecuadas á situación e atendendo á diversidade cultural.

CA1.10 - Valorouse a importancia da autocrítica e da autoavaliación no desenvolvemento de habilidades de relación interpersoal e de comunicación axeitadas.

CA1.10.2 - Realizouse autocrítica e autoavaliación no desenvolvemento de habilidades de relación interpersoal e de comunicación axeitadas ao longo do proceso de ensino-aprendizaxe.

CA2.1 - Describíronse os elementos fundamentais dun grupo, a súa estrutura, a súa dinámica e os factores que os poidan modificar.

CA2.2 - Analizáronse e seleccionáronse as técnicas de dinamización e funcionamento de grupos.

CA2.2.1 - Analizouse o funcionamento do grupo a través de diversas técnicas

CA2.2.2 - Seleccionáronse técnicas de dinamización de grupo

CA2.4 - Diferenciáronse os papeis que se poden dar nun grupo e as relacións entre eles.

CA2.5 - Identificáronse as principais barreiras da comunicación grupal.

CA2.7 - Definiuse o reparto de tarefas como procedemento para o traballo en grupo.

CA2.8 - Valorouse a importancia dunha actitude tolerante e de empatía para conseguir a confianza do grupo.

CA2.10 - Respectáronse as opinións diferentes da propia e os acordos de grupo.

CA4.6 - Respectáronse as opinións das demais persoas respecto ás vías de solución de problemas e conflitos.

UNIDADE 3

CA1.5 - Valorouse a importancia do uso da comunicación verbal e non verbal nas relacións interpersoais.

CA1.5.2 - Aplicáronse os elementos da comunicación verbal e non verbal axeitados ao desenvolvemento de relacións interpersoais en supostos concretos.

CA1.6 - Estableceuse unha eficaz comunicación para asignar tarefas, recibir instrucións e intercambiar ideas ou información.

CA1.7 - Utilizáronse as habilidades sociais adecuadas á situación e atendendo á diversidade cultural.

CA1.10 - Valorouse a importancia da autocrítica e da autoavaliación no desenvolvemento de habilidades de relación interpersoal e de comunicación axeitadas.

CA1.10.2 - Realizouse autocrítica e autoavaliación no desenvolvemento de habilidades de relación interpersoal e de comunicación axeitadas ao longo do proceso de ensino-aprendizaxe.

CA3.1 - Describíronse os tipos de reunión e as funcións.

CA3.3 - Aplicáronse as técnicas de moderación de reunións e xustificouse a súa aplicación.

CA3.4 - Demostrouse a importancia da capacidade de expor ideas de xeito claro e conciso.

CA3.6 - Valorouse a necesidade dunha información boa e diversa na convocatoria de reunións.

CA3.6.1 - Identificouse o tipo de información que debe aparecer na convocatoria dunha reunión

CA3.6.2 - Realizáronse convocatorias de reunións que conteñan unha información clara, relacionada cos temas a tratar e accesible aos/as destinatarios/as.

CA3.8 - Aplicáronse técnicas de recollida de información e de avaliación dos resultados dunha reunión.

CA3.9 - Demostráronse actitudes de respecto e tolerancia na condución de reunións.

CA4.6 - Respectáronse as opinións das demais persoas respecto ás vías de solución de problemas e conflitos.

UNIDADE 4

CA1.5 - Valorouse a importancia do uso da comunicación verbal e non verbal nas relacións interpersoais.

CA1.5.2 - Aplicáronse os elementos da comunicación verbal e non verbal axeitados ao desenvolvemento de relacións interpersoais en supostos concretos.

CA1.6 - Estableceuse unha eficaz comunicación para asignar tarefas, recibir instrucións e intercambiar ideas ou información.

CA1.7 - Utilizáronse as habilidades sociais adecuadas á situación e atendendo á diversidade cultural.

CA1.10 - Valorouse a importancia da autocrítica e da autoavaliación no desenvolvemento de habilidades de relación interpersoal e de comunicación axeitadas.

CA1.10.2 - Realizouse autocrítica e autoavaliación no desenvolvemento de habilidades de relación interpersoal e de comunicación axeitadas ao longo do proceso de ensino-aprendizaxe.

CA4.1 - Analizáronse e identificáronse as principais fontes de problemas e de conflitos grupais.

CA4.3 - Identificáronse e describíronse as estratexias máis axeitadas para a procura de solucións e a resolución de problemas.

CA4.5 - Resolvéronse problemas e conflitos aplicando os procedementos adecuados a cada caso.

CA4.6 - Respectáronse as opinións das demais persoas respecto ás vías de solución de problemas e conflitos.

CA4.7 - Aplicáronse correctamente técnicas de mediación e negociación.

CA4.8 - Tivéronse en conta as persoas usuarias, independentemente da súa idade e da súa condición física e mental, no proceso de toma de decisións.

CA4.9 - Planificouse a tarefa de toma de decisións e a avaliación do proceso.

UNIDADE 5

CA1.5 - Valorouse a importancia do uso da comunicación verbal e non verbal nas relacións interpersoais.

CA1.5.2 - Aplicáronse os elementos da comunicación verbal e non verbal axeitados ao desenvolvemento de relacións interpersoais en supostos

concretos.

CA1.6 - Estableceuse unha eficaz comunicación para asignar tarefas, recibir instrucións e intercambiar ideas ou información.

CA1.7 - Utilizáronse as habilidades sociais adecuadas á situación e atendendo á diversidade cultural.

CA1.10 - Valorouse a importancia da autocrítica e da autoavaliación no desenvolvemento de habilidades de relación interpersoal e de comunicación axeitadas.

CA1.10.1 - Describiuse o papel da autocrítica e a autoavaliación na aprendizaxe e execución das habilidades sociais de comunicación.

CA1.10.2 - Realizouse autocrítica e autoavaliación no desenvolvemento de habilidades de relación interpersoal e de comunicación axeitadas ao longo do proceso de ensino-aprendizaxe.

CA4.6 - Respectáronse as opinións das demais persoas respecto ás vías de solución de problemas e conflitos.

CA5.1 - Seleccionáronse os indicadores de avaliación.

CA5.3 - Autoavaliouse a situación persoal e social de partida.

CA5.4 - Deseñáronse instrumentos de recollida de información.

CA5.5 - Rexistráronse os datos en soportes establecidos.

CA5.6 - Interpretáronse os datos recollidos.

CA5.7 - Identificáronse as situacións que cumpra mellorar.

CA5.8 - Marcáronse as pautas de mellora.

CA5.9 - Realizouse unha avaliación derradeira do proceso traballado.

A cualificación global do alumnado virá determinada por:

1.En canto aos procedementos: (a cualificación dos criterios que correspondan a parte máis procedimental do módulo terá un peso sobre a nota final do módulo dun 40%). Neste apartado teranse en conta, a maiores dos indicadores establecidos para cada proba o seguinte:

1.1 Tarefas prácticas e traballos individuais e grupais. Valorarase a adecuación ao solicitado na tarefa, o nivel de complexidade e afondamento, a coherencia en estrutura e contidos do traballo, a claridade expositiva (de ser o caso) e os recursos técnicos empregados, tanto nas presentacións escritas coma orais. Inclúense neste apartado:

-Os traballos ou prácticas individuais : a adecuación ao solicitado na tarefa, a claridade de ideas na redacción, a capacidade de síntese, a creatividade e as reflexións persoais fundamentadas, o cumprimento dos prazos de entrega, redacción e coherencia, ortografía, contido e presentación. Nas exposicións valorarase a claridade expositiva dos traballos, a adecuación cos contidos traballados na aula, a orixinalidade na exposición e o contido fundamentado da mesma.

-Os traballos grupais realizados: valorarase a claridade de ideas na redacción, a capacidade de síntese, a creatividade e as reflexións grupais fundamentadas. Nas exposicións valorarase a claridade expositiva dos traballos, a adecuación cos contidos traballados na aula, o contido fundamentado da mesma e a implicación de todos/as os/as membros do grupo. Se as tarefas se distribuíron equitativamente, si cada un se responsabilizou activamente do seu traballo, si se fixeron postas en común para que o traballo resulte coherente, si se resolveron os problemas que puideran xurdir, etc. A nota poderá ser diferente para as distintas persoas que integren o grupo.

2.En canto aos conceptos (a cualificación dos criterios que correspondan a parte máis conceptual do módulo terá un peso sobre a nota final dun 30%). As probas escritas sobre contidos expostos na aula serán de dous tipos: exames con elaboración de diferentes tipos de resposta e supostos prácticos. Está previsto que se realice unha proba escrita ao remate de cada unidade didáctica, si ben se pode avaliar a través dunha única proba ao final do trimestre. No caso de haber máis de unha proba ao longo do trimestre, a nota da parte conceptual será a media entre as notas das diferentes probas, sempre e cando a nota de cada unha delas sexa igual ou superior a 5.

A ausencia inxustificada a estas probas conlevará automaticamente un cero. Estas probas puntuaranse sobre dez.

3. En canto as actitudes (a cualificación dos criterios que correspondan a parte máis actitudinal do módulo terá un peso sobre a nota final dun 40%). A cualificación do traballo individual farase a partir das observacións recollidas a través dunha escala de valoración. Asemade teranse en conta as autoavaliacións realizadas polo alumnado.

As porcentaxes sobre a nota final quedan establecidas do seguinte xeito:

1. Conceptos: 30 %
2. Procedementos: 40 %
3. Actitudes relacionadas coa profesionalidade: 30 %

A cualificación final de cada avaliación será a suma das notas resultantes de cada un dos tres apartados anteriores.

Consideraranse positivas as puntuacións iguais ou superiores a cinco en cada un dos apartados. Para superar de xeito positivo as distintas avaliacións, será preciso superar de xeito positivo todos os apartados descritos anteriormente en cada unha delas (procedementos, conceptos e actitudes).

Para aprobar o módulo é necesario ter aprobadas cada unha das tres avaliacións.

A nota final do módulo será a media aritmética das cualificacións das tres avaliacións. A cualificación será numérica, entre un e dez, sen decimais. Consideraranse positivas as puntuacións iguais ou superiores a cinco redondeándose os decimais ao punto máis próximo.

6. Procedemento para a recuperación das partes non superadas

6.a) Procedemento para definir as actividades de recuperación

No suposto de que as medidas de reforzo tomadas ó longo do curso fosen insuficientes e algunha alumna non superase o módulo, faranse actividades de recuperación no período previsto a tal fin pola normativa vixente. Estas actividades concretaranse para cada alumna tomando como referencia os obxectivos xerais do módulo e os contidos non adquiridos. Por outra banda, as actividades de recuperación terán un carácter marcadamente global e individualizado e incluírán as modificacións metodolóxicas pertinentes para facilitar que a alumna poida alcanzar os niveis mínimos esixidos.

As avaliacións trimestrais non superadas poderanse recuperar na proba final do módulo. As actividades de recuperación para o alumnado que non aprobe este módulo en xuño, consistirán na presentación de traballos individuais onde se reflictan os coñecementos demandados, e na realización de varias probas escritas e orais, nas que se valorará se acadou os obxectivos do módulo. Así mesmo poderase realizar unha proba final onde se comprobará a adquisición dos resultados de aprendizaxe do módulo de Habilidades Sociais

6.b) Procedemento para definir a proba de avaliación extraordinaria para o alumnado con perda de dereito a avaliación continua

Determinación da perda do dereito a avaliación continua:

- Tal e como se establece nas Normas de Organización y Funcionamento (NOF) do CFP COMPOSTELA: ao alumnado de Ciclos Formativos de grado medio e superior, aplicaráselles o disposto no apartado 3 do artigo 25 da Orde do 12 de xullo de 2011 pola que se regulan o desenvolvemento, a avaliación e a acreditación académica do alumnado das ensinanzas de formación profesional inicial: "O número de faltas que implica a perda do dereito á avaliación continua nun determinado módulo será do 10% respecto da súa duración total. Para os efectos de determinación da perda do dereito á avaliación continua, o profesorado valorará as circunstancias persoais e laborais do alumno ou a alumna na

xustificación desas faltas." Atendendo as circunstancias anteriormente mencionadas, e para acadar un criterio claro e homoxéneo á hora de proceder, establececese para todos os módulos un máximo dun 10 % para faltas sen xustificación, ampliando dita porcentaxe un máximo dun 5% con xustificación. En todo caso un alumno ou alumna para cada módulo que curse non poderá ter máis do 10% de faltas sen xustificar e un 5% xustificado, podendo chegar cos dous conceptos ata o 15% no curso académico.

Polo tanto, neste módulo establécese un total de

- 12 Faltas sen xustificar
- 6 Faltas xustificadas

As faltas terán carácter xustificado, cando o alumnado concorra nos seguintes casos:

- Enfermidade ou accidente con parte do facultativo.
- Deber inescusable de carácter público ou persoal, debidamente xustificado.
- Por participar nunha xornada de folga como medida de protesta colectiva.

En todo caso, o alumnado terá a obriga de realizar todas aquelas probas que estivesen planificadas previamente polo docente para esa/as data/as, así como respectar a entrega de tarefas contempladas en programación, de ser o caso. Do mesmo xeito, o docente poderá dar por impartida a materia que estivese programada.

Proba de avaliación extraordinaria para o alumnado que perde o dereito de avaliación continua:

Tal e como indica a lexislación vixente:

O alumnado que perde o dereito á avaliación continua nun determinado módulo terá dereito a unha proba final extraordinaria previa á avaliación final de módulos correspondente, de acordo co establecido no artigo 25.5 da Orde do 12 de xullo de 2011. A cualificación obtida na devandita proba consignarase na avaliación final de módulos do curso correspondente. O devandito alumnado non terá dereito a realizar para eses módulos as correspondentes actividades de recuperación a que se refiren os artigos 29.3, 31.4 e 34.3 da Orde do 12 de xullo de 2011, e no caso do segundo curso do réxime ordinario non terá acceso ao módulo de Formación en centros de traballo no período ordinario.

A proba de avaliación extraordinaria constará de tres probas que poden ser desenvoltas en diferentes días:

1ª parte da proba: proba escrita sobre os aspectos teóricos dos contidos traballados ao longo dos dous trimestres. O exame poderá incluír cuestións de diferente tipo de resposta: de elección, de resposta corta e/ou de desenvolvemento de cuestións relacionadas cos contidos do módulo.

A duración máxima desta proba será de 3 horas. Para aprobar este exame é requisito imprescindible aprobar a parte correspondente a cada avaliación, cunha nota mínima de 5, e dicir, é necesario aprobalas dúas avaliacións conxuntamente, do contrario o exame estará suspenso (non se efectuará a media entre as dúas avaliacións).

2ª parte da proba: proba escrita de carácter práctico, que consistirá na realización dun suposto práctico correspondentes ao módulo a examinarse. A duración máxima desta proba será de 3 horas.

3ª parte da proba: proba oral que consistirá na exposición e explicación do suposto práctico elaborado.

Para aprobalo módulo é condición imprescindible obter como mínimo un 5 en cada unha das partes, non existindo a posibilidade de facer media entre ambas probas, nin de gardar parte aprobada se fose o caso.

7. Procedemento sobre o seguimento da programación e a avaliación da propia práctica docente

Seguemento da programación

O seguemento da programación levarase a cabo de xeito continuo a través do caderno de aula. As anotacións recollidas neste facilitarán a realización do seguemento da programación semanal a través da aplicación informática.

Avaliación da práctica docente

A avaliación da práctica docente levarase a cabo en varios momentos. De xeito continuo ao longo do proceso recollendo información daqueles aspectos que non funcionan ou sexa necesario mellorar, para facelo no momento se a situación o permite. Ao final de cada trimestre desenvolverase unha avaliación conxunta co alumnado sobre o desenvolvemento do módulo. Nesta, entre outros temas, recolleranse datos e contrastaranse co alumnado sobre a propia práctica docente. Teranse en conta os seguintes temas:

- Metodoloxía utilizada.
- Obxectivos específicos acadados en cada UD e nivel de asimilación dos contidos e procedementos que interveñen.
- Nivel de adquisición dos resultados de aprendizaxe logrados realmente polo alumnado en relación aos programados/esperados.
- Pertinencia dos criterios de avaliación programados.
- Actividades de aprendizaxe e de avaliación empregadas.
- Explicacións realizadas na aula/taller: idoneidade, adecuación, pertinencia
- Materiais e recursos utilizados.

8. Medidas de atención á diversidade

8.a) Procedemento para a realización da avaliación inicial

No módulo de Habilidades Sociais o docente, ao principio de curso, realizará unha enquisa por escrito a cada un/unha dos/as alumnos/as, onde se recollan unha serie de cuestións relacionadas coas características persoais e profesionais relacionadas coas habilidades sociais, que servirán para orientar a intervención educativa. Ademais terase en conta a información recollida na sesión de avaliación inicial que o/a titor/a realiza co alumnado, que terá por obxecto coñecer as características e a formación previa de cada alumna/o, así como as súas capacidades.

8.b) Medidas de reforzo educativo para o alumnado que non responda globalmente aos obxectivos programados

No referente á atención á diversidade, a flexibilización modular de ciclos formativos consiste na autorización para que o alumnado poida cursar o ciclo formativo de xeito fragmentado por módulo cunha temporalización distinta da habitual.

De forma xeral neste módulo implantaranse, conforme ás necesidades detectadas, medidas de reforzo educativo, tanto curriculares como organizativas:

- Tendo en conta a posible discapacidade física dun alumno/a (xordeira, cegueira, deficiencia motórica,...), será necesaria a adecuación no acceso o currículo.
- Tamén poderán adecuarse compoñentes básicos do currículo (contidos, metodoloxía, recursos), incidindo directamente na programación, en base ás problemáticas concretas:
- Adaptación no proceso de ensinanza-aprendizaxe aos ritmos e tempos tanto do grupo como individuais, axustando a temporalización das unidades didácticas.
- Planificación de actividades para determinar cales son os coñecementos previos do alumnado antes de iniciar o proceso de ensinanza-

aprendizaxe.

-Tendo en conta os intereses do alumnado na programación e funcionalidade das aprendizaxes.

-Creación dun clima de respecto e tolerancia e valoración mutua.

-Creación dun ambiente de traballo cooperativo, de axuda mutua, un grupo de traballo que integre a alumnas/os con diversidade de intereses, motivacións e capacidades.

-Métodos alternativos de ensinanza-aprendizaxe.

-Maior tempo para a consecución dos obxectivos

-Actividades diversas diferenciadas en grao de dificultade e complexidade para traballar o mesmo contido.

-Deseñar diferentes actividades e situacións para avaliar o mesmo contido.

-Adaptando os instrumentos de avaliación ás necesidades e capacidades potenciais do alumnado.

-Materiais adaptados ás súas necesidades.

-Adecuación de espazos na aula que favorezan a mobilidade do alumnado e posibiliten distintos tipos de traballo de forma simultánea e diferentes agrupamentos coa participación de todos os alumnos e alumnas

9. Aspectos transversais

9.a) Programación da educación en valores

As propostas para abordar os temas transversais esenciais para a formación integral forman parte dos contidos específicos que se traballan no módulo de Habilidades Sociais, que manifesta unha carga actitudinal moi forte: cooperación, traballo en equipo, competencia social, intelixencia emocional, asertividade, conflito. Así nesta proposta teñen especial relevancia:

- Educación para a paz: o alumnado deberá ser quen de intervir na resolución de conflitos de xeito autónomo (non sempre contará coa presenza dun docente ou doutra figura que exerza as funcións de mediación) e aprender a respectar as opinións dos demais.

- Educación para a igualdade de oportunidades: deberán trasladar á súa práctica profesional todos os principios relacionados coa igualdade de xénero, a fin de non reproducir determinados estereotipos sexistas que aparecen xa nunha idade moi temperá e que se reproducen e manteñen a través dalgúns modelos educativos.

- Educación intercultural: posto que a realidade actual é fortemente multicultural e isto, como non, reflíctese nas aulas. Deberán fomentar os valores de respecto e ver a interculturalidade como unha fonte de riqueza, aproveitando por tanto, as oportunidades que conleva o traballo con familias de diversas nacionalidades e culturas.

-Educación cívica.

-...

9.b) Actividades complementarias e extraescolares

Dado o carácter transversal do módulo e os contidos que nel se traballan se valora a posibilidade de planificar algunha actividade complementaria á formación en colaboración co resto dos módulos do ciclo